

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2023

SAFARI PARK DVŮR KRÁLOVÉ

ZOO Dvůr Králové a.s.

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2023

ZOO Dvůr Králové a. s.

Štefánikova 1029 | 544 01 Dvůr Králové n. L.

info@zoodvurkralove.cz | www.zoodvurkralove.cz | tel.: +420 499 329 515

IČ: 27478246 | Zapsána v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Hradci Králové
oddíl B vložka 2443

Statutární orgány

k 31. 12. 2023

Dozorčí rada

Předseda: Bc. Karel Klíma

Tajemník: Zdeňka Nepilá

Členové: RSDr. Ing. Otakar Ruml, Jan Bém, Ing. Veronika Tomková, Ing. Aleš Maloch, Ing.

Markéta Gloneková, MVDr. Ivana Hantschová

Předseda představenstva

MVDr. Přemysl Rabas

Členové představenstva

Ing. Jaroslav Haimy Hyjánek , Jan Pařík, Dis.

Zřizovatel

Královéhradecký kraj | Pivovarské nám. 1245/2 | 500 03 Hradec Králové

posta@kr-kralovehradecky.cz | www.kr-kralovehradecky.cz | tel.: +420 495 817 111

Statutární orgán

Mgr. Martin Červíček, brig. gen. v. v.

© 2024 ZOO Dvůr Králové a. s.

Foto: (a) archiv, (sj) Simona Jiříčková, (hh) Helena Hubáčková, (im) Igor Mašín, (he) Hayden Edwards, (tk) Tomáš Kopic, (kp) Kateřina Paříková, (vš) Vít Šubr, (mp) Monika Ptáčková, (mpo) Michal Podhrázký, (mv) Martin Veselý, (ajb) Jon A. Juárez/BioRescue, (jzb) Jan Zwilling/BioRescue, (uvcr) Úřad vlády ČR, (db) Drew Bantlin/African Parks, (md) Monika Darvašová, (jž) Jan Žďárek, (mg) Markéta Grůňová, (js) Jan Stejskal, (lf) Lucy Fitzjohn, (ms) Michal Šťastný, (pm) Petr Musil, (jhh) Jaroslav Haimy Hyjánek

Foto titulní strana: Drew Bantlin

Foto zaměstnanci: Helena Hubáčková

Redakce: Jan Stejskal, Pavel Šereda

Jazyková úprava: Michal Šťastný

Grafická úprava: Pavel Šereda

ISBN 978-80-907503-5-7

**GENERÁLNÍ
PARTNER
ZOO DVŮR KRÁLOVÉ**

Generální partner Safari Parku Dvůr Králové

SKUPINA ČEZ

Hlavní partner Safari Parku Dvůr Králové

Významní partneři:

OBSAH

5 Vedení a zaměstnanci

Zoo a veřejnost

8 Významné události

22 Marketing a média

32 Vzdělávání

36 Zahraniční cesty

Služby a provoz zoo

38 Návštěvnický servis

40 Safari Park Resort

52 Gastronomické služby

Finanční zprávy

56 Ekonomika safari parku

66 Investiční činnost, opravy a projekce

72 Adopce zvířat

88 Sponzoring a dary

99 Natura Viva

Zoologické zprávy

96 Šelmy

100 Kopytníci

108 Bezobratlí

110 Hlodavci, damani, hrabáči, letouni a bodlíni

112 Ptáci

126 Primáti

128 Obojživelníci, plazi a ryby

132 Veterinární zpráva

136 Výměna zvířat

140 Výživa zvířat

Články

144 In situ a další ochranné projekty
Safari Parku Dvůr Králové

172 **Stavy zvířat**

208 **Zpráva o vztazích mezi propojenými
osobami dle §82 ZOK**

Vedení a zaměstnanci

Hana Dvořáková a Jan Stejskal

Vedení a zaměstnanci k 31. prosinci 2023

Ředitelství zoo

MVDr. Přemysl Rabas

Ředitel zoo a předseda představenstva

Ing. Jaroslav Hyjánek

Zástupce ředitele a člen představenstva

Další zaměstnanci ředitelství: 2

Komunikace a mezinárodní projekty

Mgr. Jan Stejskal

Vedoucí útvaru

Další zaměstnanci útvaru: 6

Návštěvnický servis

Jan Pařík, DiS

Vedoucí útvaru a člen představenstva

Lucie Petráčová

Vedoucí návštěvnického provozu

Veronika Fraisová

Vedoucí prodejen

Markéta Kirschová

Vedoucí Safari Park Resortu

Další zaměstnanci útvaru: návštěvnický provoz 15, zooshop 6, hotel 28, sklad 2, kemp 18

Zoologie

Ing. Jaroslav Hyjánek

Vedoucí útvaru

RNDr. Pavel Moucha

odborný zoolog

Bc. Luděk Čulík

Vedoucí oddělení kopytníků 1

Bc. Jiří Hrubý

Vedoucí oddělení kopytníků 2 vč. slonů

RNDr. Gabriela Linhart, Ph.D.

Vedoucí oddělení šelem, primátů a bezobratlých

Mgr. Michal Podhrázský, Ph.D.

Vedoucí oddělení ptáků, plazů a ryb

Ing. Tomáš Kopic

Vedoucí výměny zvířat

Další zaměstnanci útvaru: vrchní ošetřovatelé 4, ošetřovatelé 63, administrativa 3

Ekonomie

Ing. Jan Kléma

Vedoucí útvaru

Další zaměstnanci útvaru: 8

Technický provoz

Martin Vala

Vedoucí útvaru a energetik

Ing. Monika Ptáčková

Vedoucí oddělení výživy zvířat

Miroslav Bednář

Vedoucí oddělení technické údržby

Martin Klimeš

Vedoucí zahradnické údržby

Další zaměstnanci útvaru: výživa zvířat 18, údržba 9, zahradní údržba 11

Investice a veřejné zakázky

Ing. Jan Povolný

Vedoucí útvaru

Ing. Petr Jiříčka

Vedoucí oddělení investic

Další zaměstnanci útvaru: 4

Externí spolupracovníci

Ing. Arch. Markéta Šebestová

Zahradní architektka

MVDr. Jiří Váhala, Ph.D.; MVDr. Martin Ptáček, MVDr. Tomáš Krejčí

Veterinární lékaři

Počet všech zaměstnanců zoo k 31. prosinci 2023: 213 + předseda a dva členové představenstva

Dozorčí rada (zleva): Přemysl Rabas, Veronika Tomková, Jan Bém, Markéta Gloneková, Karel Klíma, Zdeňka Nepilá, Ivana Hantschová, Otakar Ruml, Aleš Maloch.

Sekretariát ředitele (zleva): Přemysl Rabas, Aneta Ulrych, Zdeňka Nepilá, Jaroslav Haimy Hyjánek

Významné události

Jana Hudcová

Vernisáž výstavy CITES v rámci slavnostního otevření West Cape. (hh)

Leden - únor 2023 Labužnické toulky Afrikou ve Dvoře Králové

Týden co týden mohli labužníci v Safari pivovaru ochutnávat jedinečné africké menu z jiné oblasti. Putování začalo v lednu Marokem a skončilo v únoru na mysu Dobré naděje v Jihoafrické republice. Labužníci tak pomyslně urazili 36 tisíc kilometrů po stopách legendárních českých cestovatelů Zikmunda a Hanzelky. Každé týdenní menu bylo také párováno s vybranými víny nebo pivem ze Safari pivovaru. Jeho pitím navíc labužníci podpořili záchranné projekty nosorožců, které vede Safari Park Dvůr Králové.

9. 1. 2023 Proč? Příběhy zvířat z války

Výstavu ukrajinského umělce Igora Pavlyuka, která přiblížila život zvířat na válkou zmítané Ukrajině, mohli návštěvníci zhlédnout v pavilonu Africká savana. Safari park je a byl velmi aktivní v podpoře partnerských zoo na Ukrajině. Mimo jiné jsme ve spolupráci se ZOO a zámek Zlín - Lešná věnovali tamějším zahradám půl milionu korun a poskytujeme i materiální pomoc. Safari park navíc poskytl azyl a zaměstnání mnoha Ukrajincům, kteří do Česka před válkou uprchli.

3. 2. 2023 Doteky Afriky v Praze. Tlapy a tlapy dvorských zvířat ohromily metropoli

Čerstvý držitel ocenění Czech Press Photo Martin Veselý vystavoval v Praze

Slavnostní otevření expozice West Cape 2023. (hh)

Výstava Proč - příběhy zvířat z války na Ukrajině. (sj)

Start safariběhu ČSOB 2023 na 5 km. (sj)

Účastníci dětského běhu Lvim safari. (sj)

soubor snímků Doteky Afriky. Fotografie vznikly ve spolupráci se safari parkem a ukázaly zvířata z dosud neviděných úhlů. Výstava byla prodejní, a podporovala projekt Vodící psi srdcem.

Únor - březen - Jarní prázdniny - Prohlídky na přání

Během celých jarních prázdnin probíhaly v areálu 2x týdně prohlídky na přání. Každá skupina návštěvníků si sama zvolila trasu prohlídky s průvodcem a nejpozornější posluchač byl na konci odměněn stylovou termoskou jednoho s našich partnerů, firmy Bushman. Prohlídky na přání si užilo celkem 327 návštěvníků v rámci 21 výprav safari parkem.

6. 3. 2023 Světový unikát: v safari parku se narodilo třetí mládě nosorožce dvourohého za jediný rok

Po cílené odmlce nastal v Safari Parku Dvůr Králové nevidaný boom v chovu nosorožců dvourohých východních. Za jediný rok se tu narodilo již třetí mládě. To nemá ve světě obdoby a dvorská mláďata znamenají padesát procent všech mláďat narozených v zoologických zahradách v daném období. Návštěvníci měli po pěti letech poprvé šanci pozorovat mládě tohoto kriticky ohroženého druhu.

7. 3. 2023 Safari park vyrazil s Jakubem Vágnerem do Afriky

Safari Park Dvůr Králové nabídnul milovníkovi přírody Jakubu Vágnerovi a jeho moderátorským kolegům sledovat péči o zvířata přímo v safari parku i navštívit jejich divoké příbuzné v Africe. Jakub Vágner strávil s mladými moderátorskými kolegy Rózou a Pepínem Jirků v safari parku jeden měsíc. Druhý se vypravili do partnerské rezervace safari parku jménem Ol Pejeta v Keni, Mount Kenya Wildlife Conservancy a Elsamere Lodge, kde Joy a George Adamsonovi odchovali legendární levhartici Penny. V těchto místech si mohly děti prohlédnout, jak důležité je přírodu chránit.

28. 3. 2023 Nejslavnější nosorožec světa dorazil do Keni

28. března byl v nairobském Národním muzeu symbolicky předán Keni taxidermický preparát Sudána. Dar safari parku Keni přijali ministryně cestovního ruchu, divoké přírody a kulturního dědictví Peninah Malonza, ředitel Kenya Wildlife Service Erustus Kanga a ředitel Národního muzea v Nairobi Stanvas Ongalo. Přimo v Nairobi jej předal za velkého zájmu médií Keni coby dar český velvyslanec v Nairobi Martin Klepetko. Samotný transport se uskutečnil pod záštitou místopředsedkyně Senátu ČR Jitky Seitlové.

1. 4. 2023 Safariběh ČSOB podpořil ohroženou antilopu bongo

Oblíbený závod na podporu ochrany zvířat v Africe tentokrát odstartoval na Apríl. Navzdory ledovému dešti naběhali účastníci celkem 4 111 kilometrů Africkým

a Lvím safari a podpořili tak záchranu kriticky ohrožených antilop bongů horských východních.

Poprvé se ve Dvoře Králové nad Labem tyto nádherné antilopy rozmnožily v roce 1975 a za takřka padesát let se safari park stal světovou špičkou v jejich chovu. Nyní se mnohem intenzivněji zapojujeme také do ochrannářských aktivit přímo na úpatí Mount Kenya, kde probíhá nový program postupného vypouštění bongů do tamějšího národního parku.

12. 4. 2023 Mezinárodní konference o genetice a reintrodukcii želvy bahenní

Safari park uspořádal první ročník mezinárodní konference o genetice a reintrodukcii želvy bahenní (*Emys orbicularis*). Cílem bylo především seznámení jednotlivých subjektů a jednotlivců, kteří se ochraně želvy bahenní věnují, a nalezení možnosti spolupráce na jednotlivých projektech. Akce se dočkala významného uznání mezi odborníky a v roce 2024 by v safari parku měl proběhnout další ročník.

13. 4. 2023 Zoofanatika

V Safari Parku Dvůr Králové se uskutečnilo jubilejní setkání společenství Zoofanatika. K programu mezinárodního setkání přispěli zástupci Safari Parku Dvůr Králové svými přednáškami, provázením účastníků po zahradě a rovněž věnováním předmětů do populární aukce. Díky té se podařilo mezi účastníky vybrat téměř 120 tisíc Kč, které byly věnovány na ochrannářské projekty Safari Parku Dvůr Králové.

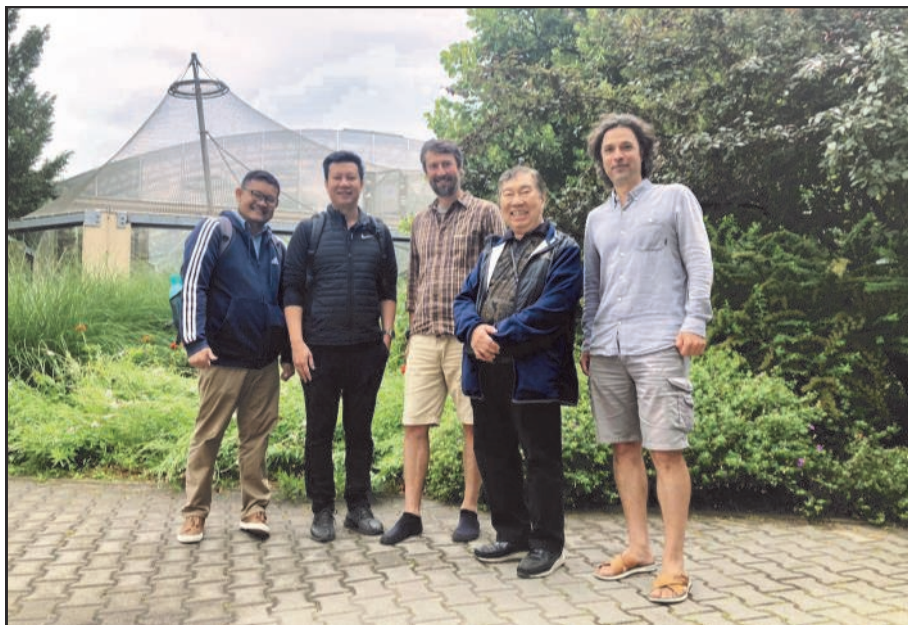
20. 5. 2023 Cesta do pravěku

Oslavili jsme 40 let existence Galerie Zdeňka Buriana, která je největší stálou výstavou děl této ikony paleoartu na světě. Vedle dočasné výstavy obrazů skrytých běžně v depozitáři se mohli návštěvníci těšit i na bohatý doprovodný program. Rostislav Walica, autor několika knih o Zdeňku Burianovi, a kurátor oddělení paleontologie Národního musea RNDr. Boris Ekrt seznámili návštěvníky se současníky či potomky dinosaurů, kteří žijí v safari parku.

1. 6. 2023 Den dětí v safari parku & Představení Avatara

První červnový den patřil v safari parku dětem. Připravili jsme pro ně zajímavý program, výtvarnou dílnu se soutěží o setkání se žirafami z očí do očí, nebo komentovaná setkání u mláďat. Děti mohly zcela výjimečně navštěvovat Darwinovu stanici, nově opravený prostor pro mladé milovníky přírody.

Celníci z Konga, Mbon Wayne Doniam a Freddy Zeguel Pakel, spolu s Hanou Böhme z projektu Malina pro slona představili nové štěně belgického ovčáka, Avatara,

Zástupci safari parku se sešli s delegací z indonéského Taman Safari Bogor. (hh)

Den s Lesy ČR v safari parku. (hh)

Tržiště v rámci Afrických dnů. (hh)

Africké dny vrcholí koncertem. (hh)

který se po dokončení výcviku připojí k protipytláckým jednotkám v Brazzaville. Výcvik psů na vyhledávání pašovaných zvířat probíhá za pomoci vzorků okapi, šimpanzů, komb a dalších zvířat ze safari parku a dalších českých zoologických zahrad.

16. 6. 2023 Slavnostní otevření expozice West Cape

Za účasti představitelů Královéhradeckého kraje i partnerské Zoo Opole jsme otevřeli novou expozici West Cape. Desítky návštěvníků poprvé vyrazily do expozic, které představují faunu, flóru a kulturu jihozápadní Afriky. Na 1,5 hektaru někdejšího brownfieldu lze obdivovat 27 tučňáků brýlových v průchozí expozici připomínající rybářské městečko, pár hyen skvrnitých, stádo antilop vraných nebo stovky vodních ptáků. Projekt podpořily Královéhradecký kraj a evropské fondy programu Interreg Česko - Polsko.

21. 6. 2023 EVVO Projekt - slavnostní vyhlášení škol

V safari parku proběhlo slavnostní vyhlášení soutěže škol „Třídíme s želvou Bellou“. Děti z nejúspěšnějších škol měly možnost prohlídky celé zoo s vlastním průvodcem, zakončené krmením žiraf, a zároveň se dozvěděly aktuální informace ohledně dění v safari parku a záchranářských projektů přímo z úst vedoucího mezinárodních projektů, Jana Stejskala.

21. 6. 2023 Spolupráce s indonéským Taman Safari Bogor

Zástupci safari parku se sešli s delegací z indonéských Taman Safari Bogor. Kolegy zajímal především dvorský chovný program nosorožců dvourohých, který je nejlepší na světě, a aktivity týmu BioRescue Project, který usiluje o záchranu severních bílých nosorožců metodami asistované reprodukce.

V Indonésii pod vedením pana Jansena vznikla nevládní organizace YABI, která se snaží o záchranu jávských a sumaterských nosorožců. Díky setkání se podařilo navázat zajímavou mezinárodní spoluprací ve snaze o záchranu dalších kriticky ohrožených druhů.

24. - 30. 7. 2023 Africké dny 2023

Africké dny přilákaly přes 40 000 lidí. Safari park byl v těchto dnech největší přehlídkou kultury a gastronomie Afriky. Návštěvníci se mohli těšit na školu bubnování, taneční představení, ochutnávky dobrot z Keni, Konga i dalších zemí, barevnou módu i ručně vyráběné šperky a mnoho dalšího. O stylový účes návštěvnic se staraly pletáčky copánků z Konga a Zimbabwe, pilo se africké pivo i nová africká káva, pražená přímo v safari parku. Oblíbená akce vyvrcholila velkým africkým tržištěm, na které přijelo prezentovat dobroty, módu, umění i další africké zboží rekordních víc než dvacet subjektů. Nákupem suvenýrů lidé pomáhali ochráně zvířat v Africe v rámci našeho konta Wildlife.

9. 9. 2023 Noc s netopýry

Desítky zájemců si nenechaly ujít letošní výpravu v rámci Mezinárodní noci netopýrů. Pod vedením znalců, kteří se výzkumu a ochraně netopýrů věnují desítky let, se zájemci vydali do potměného safari parku, poslouchali hlasy těchto úžasných lovců, seznámili se s jejich příbuznými a povídali si o životě netopýrů. Díky značnému štěstí některé z netopýrů mohli navíc obdivovat hodně zblízka.

16. 9. 2022 Den pro pěstouny

Safari Park Dvůr Králové byl opět vybrán jako dějiště oslav pěstounství Královéhradeckého kraje. V letošním roce Královéhradecký kraj na přípravách celé akce spolupracoval s organizací Spirit2018 pod vedením paní Tobiášové, která zajišťovala přípravu a celý program. Byly osloveny všechny rodiny Královéhradeckého kraje, cca 500 rodin, které se musely předem registrovat. Dne pro pěstouny se nakonec zúčastnilo cca 470 osob - zhruba 120 pěstounských rodin. Rodiny měly zdarma prohlídku zahrady a celodenní program v amfiteátru za účasti náměstkyně hejtmana Královéhradeckého kraje, paní Martiny Berdychové, která za práci pěstounů poděkovala a z řad účastníků vylosovala jednu rodinu, jež získala jako dárek pobyt v korunách stromů v našem safari kempu. Součástí programu byly přednášky s hosty, propagační aktivity ohledně pěstounství, loutkové divadlo a ostatní. Celková návštěvnost dne byla 5 639 osob.

23. 9. 2023 Den adopčních rodičů & Den nosorožců

Již od rána čekalo na všechny adopční rodiče slavnostní uvítání s prezentací všech chovatelských úspěchů za poslední rok, hudební vystoupení a série komentovaných krmení u šelem. Poté měli všichni možnost prohlédnout si rekonstruovaný pavilon nosorožců a zázemí u nosorožců s odborným komentářem a projet se safari truckem.

Odpolední vycházkou ke všem nosorožčím expozicím s povídáním o legendárním chovu ve Dvoře Králové nad Labem i našich projektech jsme oslavili Mezinárodní den nosorožců.

3. 10. 2022 Safari park přivítal 600 000. návštěvníka

Letos prošel branou safari parku návštěvník s pořadovým číslem 600 000 o 20 dnů dříve než v roce 2022. "Jubilantem" se stala paní Barbora Pechová s rodinou z Lázní Bělohrad. Přivítali ji ředitel safari parku Přemysl Rabas a zpěvák a herec Tomáš Klus. Ti jim předali poukaz na pobyt v Safari Park Resortu a balíček s novou africkou kávou Safari Coffee a dalšími drobnostmi.

3. 10. 2022 Cena Ď pro ČEZ

Nadace ČEZ obdržela Cenu Ď za oblast Fauna a flóra. Významné ocenění pro

Stěhování Sudána z Národního muzea. (hh)

Mezinárodní konference - želva bahenni 2023 SPDK. (mpo)

Noc netopýřů v SPDK. (hh)

Návštěvníci zdobí safari park během Týdne duchů. (hh)

filantropy a mecenáše, na které ji nominoval právě Safari Park Dvůr Králové, převzala manažerka Nadace ČEZ Eva Mayerová během slavnosti na Nové scéně Národního divadla v Praze. Nadace ČEZ opakovanou podporou významně přispívá k naději na záchranu neohroženějších savců současnosti – nosorožců bílých severních.

21. - 29. 10. 2023 Týden duchů

Poslední říjnový týden proběhl již tradiční Týden duchů. Návštěvníci měli možnost sledovat několik komentovaných krmení denně, vydlabat si dýně a ozdobit jimi celý areál safari parku. Milovníkům zvířecích zajímavostí jsme nabízeli komentované prohlídky nově rozšířeného Muzea koster a menší i větší návštěvníci si užili i oblíbenou Strašidelnou stezku, jako vrchol podzimních oslav. Celý areál opět ožil mnoha strašidelnými úkoly a postavami a podařilo se tak vytvořit jedinečnou atmosféru.

26. 10. 2023 Den s Lesy ČR

V rámci drobné oslavy podzimních prázdnin se návštěvníci mohli těšit na Den s Lesy České republiky. Nejen děti si mohly v areálu vyzkoušet vábení zvěře, prozkoumat rohy a parohy zvířat české přírody, ověřit své vědomosti v kvízech, poznávat lesní plody, navštívit výtvarnou dílnu a mnoho dalšího.

19. 10. 2023 Vernisáž výstavy Zvíře není věc

Jako každoročně proběhla v říjnu vernisáž již tradiční výstavy výtvarných děl školáků a mládeže - Zvíře není věc, kterou pořádá Hankův dům Dvůr Králové nad Labem. Umělecká díla mladých výtvarníků byla i tentokrát k vidění v pavilonech se šimpanzi a se slony.

30. 11. 2023 Nový projekt spolku Natura Viva

Safari park v rámci aktivit spolku Natura Viva přivítal v areálu maminky samoživitelky s dětmi. Během dvoudenního pobytu v Safari Park Resortu si všichni užili řadu zábavných aktivit, setkání se slony nebo žirafami a mnoho dalšího. Setkání bylo pilotní epizodou nového projektu, který bude brzy pokračovat. Povedlo se ho realizovat i díky pomoci partnerů, zejména Královéhradeckého kraje.

15. 12. 2023 Setkání sponzorů a přátel Safari Parku Dvůr Králové

Ve Vile La Rosa se setkali nejvýznamnější přátelé a podporovatelé safari parku. V rámci programu pokřtili ředitel safari parku Přemysl Rabas, Lenka Vágnerová a Pavlína Moskalýková zbrusu novou knihu Sen safari: Ztracený deník Zdeny Vágnerové, která vypráví příběh získávání zvířat z Afriky pro dvorskou zoo pohledem manželky Josefa Vágnera. Přítomným hostům z řad nejvýznamnějších partnerů safari parku zahrál klavírista Elly Jay.

16. 12. 2023 ČEZ představil jména vzácných žiraf Rothschildových

Ředitelka Nadace ČEZ Michaela Ziková s dcerami představily veřejnosti jména dvou mláďat žiraf Rothschildových. Mladým samičkám říkají chovatelé Imani a Lilibet. Nadace ČEZ a Skupina ČEZ jsou dlouhodobě jedněmi z nejvýznamnějších partnerů a podporovatelů safari parku.

16. - 31. 12. 2023 Vánoce v safari parku

Poslední týden roku patřil v safari parku již tradičně Vánoční zoo. Areál zahrady ozářily tisíce světélek na vánočních řetězech a zářící siluety zvířat. Zlatě se rozsvítily i sošky dvou baobabů. Vánoční atmosféru zoo oživily i evropské vánoční stromky, zdobené ručně foukanými ozdobami z místních dílen, desítky adventních věnců a dalších dekorací i dřevěné stromky tradiční pro oblast jihu Afriky. Ty navíc safari parku pomáhají každoročně zdobit řemeslnými ozdobami školy a školky z okolí, jejichž žáci ozdoby sami vyrobili.

Natáčení seriálu TV Prima ZOO

I v loňském roce se do safari parku opakovaně vracel štáb televize Prima, aby pokračoval v natáčení jednoho z nejoblíbenějších seriálů současnosti Prima ZOO. Díky jeho popularitě safari park i v roce 2023 navštívily zástupy seriálových fanoušků. Natáčení bude probíhat i v prvním pololetí roku 2024.

Skupina maminek samoživitelek a jejich dětí si užila pobyt v safari parku díky projektu Natura viva. (hh)

Fotografický projekt Doteky Afriky, aneb tlapy, kopyta i pařáty zvířat ze safari parku pomáhají. (mv)

Setkání přátel safari parku a křest nové knihy Lenky Vágnerové. (hh)

Marketing a média

Michal Šťastný

Ředitel safari parku Přemysl Rabas při rozhovoru s Českou televizí. (hh)

Rok 2023 byl z mnoha úhlů pohledu velkou výzvou. Chtěli jsme udržet vysokou úroveň návštěvnosti i zájem veřejnosti o safari park. Proto jsme se nadále intenzivně věnovali komunikaci s médii, veřejností i s potenciálními či stávajícími marketingovými partnery. Výsledkem byla návštěvnost, která dosáhla nového rekordu.

Z pohledu nových expozic byl bezesporu největší novinkou areál West Cape, který se po letech budování konečně otevřel v celém okruhu. Pozornost mimo areál poutal setrvale populární seriál ZOO FTV Prima. V roce 2023 odvysílala ČT: D i 13dílný seriál S Jakubem v Africe, který vznikl ve spolupráci se safari parkem. Rozsáhlejším projektem byl týden trvajícím seriál Host Lucie Výborné, který Český rozhlas Radiožurnál vysílal denně v průběhu Afrických dnů v červenci 2023.

Oddělení prošlo změnami. V létě odešla Zuzana Boučková a do týmu nastoupila Helena Hubáčková. Ačkoli její pracovní náplň je mnohem širší, v ohledu komunikace přináší obrovský přínos coby nová stálá fotografka. Produkci mimořádně oblíbených videí zastává Simona Jiříčková. Péči o významné partnery si nadále z hlediska organizačního oba zmínění dělí Michal Šťastný s Helenou Hubáčkovou, Janem Stejskalem a Janou Hudcovou.

Do marketingové propagace se naplno zapojil Pavel Šereda. Ten je také správcem stále výborně fungujícího e-shopu.

Safari park s lidmi komunikoval i prostřednictvím informačně-marketingových kampaní. Vázaly se k Safariběhu ČSOB, otevření areálu West Cape, vánoční adopční kampani a podobě. Zajímavé zpestření přinesly spolupráce se společností Samsung CZ&SK nebo společností vyrábějící výtvarné potřeby Kores. V její výtvarné soutěži se na letáčích po celé zemi objevovala pozvánka do safari parku.

Mediální komunikace

Komunikace safari parku byla po celý rok intenzivní a v podobě tiskových zpráv fungovala zhruba ve frekvenci jedné až dvou tiskových zpráv týdně, doplněných občasně fotoaktualitou.

V roce 2023 vydalo oddělení 38 tiskových zpráv či fotoaktualit, referujících o pozoruhodných novinkách z říše zvířat, marketingové nebo ekonomické činnosti safari parku. Velmi aktivní jsme byli také na sociálních sítích.

Nejvýznamnější akcí pro novináře bylo pravděpodobně otevření areálu West Cape za účasti představitelů Královéhradeckého kraje nebo Zoo Opole, která je partnerem dotačního programu EU, jež výstavbu areálu financoval. Akce se konala 16. června 2023.

Otevření expozice West Cape se zúčastnili i hosté z Královéhradeckého kraje a Zoo Opole. (hh)

Moderátorka Lucie Výborná byla hostem Afrických dnů. Po celý den vysílala přímo ze safari parku živě pořad Host Lucie Výborné na ČRo Radiožurnál. (hh)

Na obrazovkách ČT:D se vysílal velký seriál S Jakubem v Africe, který vznikl v safari parku a jeho partnerské rezervaci Ol Pejeta v Keni. Foto: Archiv ČT

Tiskové zprávy, fotoaktuality a jiné

Kostrou komunikace safari parku byly opět významné události v chovu a ochraně zvířat. Obrovskou pozornost získalo jarní narození třetího mláděte nosorožce dvourohého východního za období 12 měsíců. Světový unikát poprávu zaujal nejen česká média.

Novináře zaujal i příběh dospělé žirafí samice, která se ze Dvora Králové přestěhovala do Liberce, aby tu pomohla s odchovem osiřelého mláděte a zmírnila pnutí v tamější skupině. Příkladná ukázka spolupráce mezi zahradami se objevila v nebyvale široké škále médií.

Rovněž úzká spolupráce projektu Malina pro slona, který prostřednictvím tréninku psů v Česku pomáhá boji s pytláky, se safari parkem přinesla zajímavý ohlas médií i veřejnosti.

Stálící v rámci mediálního zájmu je projekt BioRescue, který koordinuje Jan Stejskal. Projekt na záchranu nosorožců bílých severních přitáhl pozornost zejména novými pěti embryi, která se vědcům povedlo získat.

V celkovém úhrnu vyšlo o safari parku v roce 2023 dle zběžného mediálního monitoringu zhruba 1900 reportáží a příspěvků napříč všemi českými médii. Sledování zahraničních médií je mimo naše technické a personální možnosti. Takový výsledek je uspokojivý. Přehled níže ukazuje značné rezervy v medializaci mimo sezonu, na kterou se pokusíme více zaměřit. Právě v tomto období chceme do areálu dostat více lidí.

Z hlediska budování brandu vítáme s povděkem trvající trend - menší četnost výskytu označení „zoo Dvůr Králové“ – „zoo Dvůr Králové“ Newton zaznamenal v roce 2023 306krát. To je velmi pozitivní výsledek s ohledem na trvalou snahu o posilování značky Safari Park Dvůr Králové.

V safari parku se konala i živá vysílání Českého rozhlasu Hradec Králové, který je partnerem zahrady. Vznikla při něm zajímavá situace – v jediný okamžik „hrál“ safari park živě z ČRoHK díky přenosu Lady Klokočnickové a jejího týmu, a také hodinovým rozhovorem Host Lucie Výborné na Radiožurnálu.

Sociální síť

Zásadní změnou je možnost pravidelně produkovat krátká a kvalitní videa. Stojí za nimi kolegyně Simona Jiříčková, která odvádí systematickou a kvalitní práci. Video mají velký úspěch na Facebooku i Instagramu. Povedlo se tak odvrátit stagnaci sítě, na kterou jsme upozorňovali ve výroční zprávě za rok 2022. Z hlediska rozvoje

videoobsahu máme nyní dva úkoly, s kterými bychom se rádi vypořádali: dostat do videí i mluvené slovo a více využívat například možností go-pro kamery.

Počet fanoušků safari parku na sociálních sítích nadále rostl. Na Instagramu překonal počet fanoušků 36 tisíc (z 33,5 v roce 2022), na Facebooku je followerů přes 89 tisíc lidí (z 76 000). Nesmírně si vážíme postupného a organického růstu, který není skokový a není podpořený žádnými placenými příspěvky.

Velmi pozitivní výsledky znovu nesla spolupráce se Safari Park Resortem i Safari pivovarem na propagaci jejich produktů. Například resort dál navýšoval prodeje pobytových balíčků v mimosezoně.

Sociální sítě se staly důležitým nástrojem propagace stále úspěšnějšího e-shopu. Ten i díky propagaci právě v on-line prostředí vynesl přes 3,7 milionu korun, téměř o tři čtvrtě milionu více než v roce 2022. K tomu je nutno připočítat příjmy z rezervací tradičních zážitků, které spravuje nově Safari Park Resort a jejich výsledkům se věnuje v příslušné kapitole. Slabinou e-shopu zůstává nedostatečná nabídka i omezená kapacita, ovšem kolegové postupně tyto problémy z vlastní iniciativy odstraňují.

Seriál ZOO

Seriál ZOO vzniká pro FTV Prima, která jej vysílá každé úterý a čtvrtek v prime timu. Seriál se stal nejúspěšnějším rodinným seriálem Česka. Díky výraznému brandingui safari parku přímo v seriálu dostává zahrada pravidelnou vizibilitu v jinak velmi těžko dostupném mediálním prostoru. Seriál poutá pozornost především v lifestyleových médiích a společenských rubrikách, díky čemuž se dostává safari parku další nepřímé pozornosti. Dá se předpokládat, že seriál měl dopad na úspěchy v návštěvnosti. Rostl také zájem o trika a další zboží s ikonickou batikou safari parku, která funguje zhruba deset let a vždy byla vlajkovou lodí v prodeji suvenýrů. Tuto pozici díky tomu zboží s tímto motivem dále posílilo. Potenciál spolupráce safari parku a FTV Prima ovšem zůstává nevyužitý tak, jak by si zasloužil.

S Jakubem v Africe

Ve Dvoře Králové a keňské Ol Pejetě a NP Mount Kenya vznikl 13dílný seriál ČT: D S Jakubem v Africe. Ten se zaměřuje na chov zvířat v safari parku a jeho nesmírný přínos k záchraně řady druhů. Jednotlivé díly představí mimo jiné chovy nosorožců, žiraf, lvů, gepardů a dalších zvířat. Televize ho do vysílacího plánu zařadila na jaře.

Mimořádný přínos pro safari park má především díky jasnému propojení in-situ a ex-situ ochraně zvířat, které je v jednotlivých dílech zdůrazněné. V každém díle se

V safari parku i v roce 2023 vznikl seriál ZOO. FTV Prima se ho pro velký úspěch rozhodla prodloužit . (hh)

Součástí prezentace ČSOB, která je generálním partnerem safari parku, v areálu jsou i originální lavičky. (hh)

Ředitelka Nadace ČEZ Michaela Ziková zveřejnila jména mláďat žiraf Rothschildových. (hh)

Paní Donna Schwenk podpořila projekt záchrany nosorožců bílých severních významným darem. (hh)

představitelé seriálu nejdříve seznámí s chovem daného druhu ve Dvoře Králové a následně se za ním vypraví do Afriky. Natáčení se neslo v nesmírně profesionálním duchu a dává fanouškům zahrady možnost nahlédnout do míst, kam se dosud nikdy nemohli podívat. Vůbec poprvé také filmaři mohli být například u transportu hrochů do zimoviště po celou dobu až k vypuštění v zimní stáji.

Seriál se dočkal velmi dobrého přijetí publika.

Host Lucie Výborné

Pět dnů vysílal v červenci Radiožurnál přímo ze safari parku úspěšný formát Host Lucie Výborné. V hodinovém pásmu se vystřídali zajímaví hosté: ředitel safari parku Přemysl Rabas, šéf mezinárodních projektů Jan Stejskal, zooložka Gabriela Linhart, šéfka oddělení výživy Monika Ptáčková a průvodkyně safari parku a zprávařka Radiožurnálu Jana Petrová Lejpová.

Marketingové kampaně

Oddělení komunikace a mezinárodních projektů v roce 2022 nadále pokračovalo v práci na fungujících projektech a rozvinulo i projekty nové.

Adoptuj mě!

Vánoční kampaň i tentokrát představila desítku druhů zvířat k adopci. Druhy, které se staly tvářemi kampaně, nově obohatili naše chovy. Jsou to mláďata i nové akvizice, mezi nimi mláďata bongů horských nebo raritní hyenky hřivnaté. Kampaň se znovu setkala s úspěchem. Její vyhodnocení proběhne v únoru 2024, kdy oficiálně skončí, pouze v průběhu prosince 2023 přišlo 117 nových adoptcí.

Pro tento projekt vznikla na webu microsite s medailonky jejich představitelů, set bannerů pro každý druh ve vánoční barevnosti pro potřeby online komunikace a série fotogalerií, kde se nováčci představovali. Kampaň měla zastoupení i v outdooru, a to v podobě velkoformátových posterů na autobusovém nádraží v Hradci Králové

Pozvi zvíře na jídlo

Do kampaně jsme nepřidávali nové druhy. Přesto se dočkala příspěvku 193 050 Kč, nejvíce zvanými byli surikaty (celkem 16 500 Kč), hrošící (13 350 Kč) a žirafy (13 000 Kč).

Poznáš mě?

Kampaň vznikla ve spolupráci se společností Takitiq a Samsung CZ&SK. Pracovala s novým modelem Samsung Galaxy S23 Ultra. Ten propagovala prostřednictvím tajemných snímků Honzi KoperniKK Řeháčka. Lidé v ní mohli soutěžit právě o zmíněný mobil a další hodnotné ceny Samsung. Soutěže se zúčastnilo na 10 000 lidí.

Výkonné telefony Samsung získali také kolegové z provozů, kteří s nimi budou moci dokumentovat svou práci.

Mediální a další partnerství

Dalšího úspěšného roku se dočkalo letité partnerství s **Českým rozhlasem Hradec Králové**.

Ve spolupráci s redaktorkou Danou Voňkovou nadále pokračoval nekonečný seriál o zajímavostech v safari parku.

Trvalo i partnerství s **FTV Prima**. Jak již zaznělo více, v rámci tohoto projektu končil rok 2023 s významnými rezervami a nenaplněným potenciálem.

„Nemediální“ partneři safari parku zůstali beze změny. Jsou jimi **Královéhradecký kraj, Skupina a Nadace ČEZ, ČSOB, Toyota a Algida**. Safari park ovšem navázal velmi přátelské vztahy s českou oděvní značkou Bushman (barterové spolupráce na soutěžích a podobně).

Toyota se po letech rozhodla dál v projektu nepokračovat.

Již v průběhu roku se povedlo uzavřít novou dohodu o strategickém partnerství s **Lesy ČR**. Ty v areálu safari parku mimo jiné rozmístily ptačí budky a hmyzí hotely a pro návštěvníky připravily akce v areálu. Do konce roku 2023 se povedlo splnit většinu podmínek partnerství. Rok 2024 bude znamenat další významný rozvoj partnerství.

Safariběh ČSOB laskavě podpořili mimo jiné ČSOB, Skupina ČEZ, Yellow Point, SkiAreál Černá Hora-Pec, OC Futurum, Coca-Cola HBC ČR a SR, Plzeňský Prazdroj, National Geographic Česko, Bushman a HitRádio Černá Hora.

EPo1

Progresivní mladá trutnovská galerie umění se stala partnerem safari parku. Podporovatelé safari parku a naši návštěvníci mají možnost požívat výhodného vstupného do galerie. V roce 2024 plánujeme v areálu umístit také sochu některého z významných českých umělců.

Lesy ČR uzavřely se safari parkem partnerskou smlouvu. V jejím rámci vzniknou v areálu mimo jiné stanoviště s hmyzími hotely a ptačí budky. (hh)

Pracovníci oddělení komunikace a mezinárodní spolupráce (zleva): Michal Šťastný, Ilona Kratochvílová, Pavel Šereda, Jana Hudcová, Jan Stejskal, Helena Hubáčková a Josef Hotový.

Vzdělávání

Ilona Kratochvílová a Josef Hotový

Vzdělávací program Noc netopýrů. (hh)

Environmentální vzdělávání patří mezi nejvýznamnější úlohy moderních zoologických zahrad. Naše zahrada je od roku 1997 začleněna do mezinárodní sítě zoo vzdělávání pod hlavičkou IZE (International Zoo Educators Association) a klade si za cíl pomáhat návštěvníkům poznávat přírodu a zprostředkovávat jim nutnost její ochrany. Safari park nabízí 11 vzdělávacích programů pro školní a volnočasové skupiny, které jsou dostupné v českém a anglickém jazyce. Kromě toho se vzdělávací oddělení spolupodílí na přípravě a realizaci „Povídání o zvířatech“, která jsou v převážné většině vedena chovateli. Návštěvníci naslouchali více než 850 povídaní o zvířatech.

K naší práci patří také zajišťování výstav a cyklu cestovatelských přednášek. Vnímáme také důležitost dlouhodobého působení na naše budoucí dospělé a zprostředkováváme ho v rámci našeho kroužku pro mladé přírodovědce. Vzdělávací kruh se nám uzavírá při uplatnění vysokoškolských studentů při prohlídkách a programech v zahradě.

Vzdělávací programy

Se vzdělávacími materiály s environmentální tematikou pracovalo dohromady cca 19 190 dětí z MŠ, ZŠ, PŠ a SŠ v 743 skupinách.

Vzdělávací program se zoolektorem si objednalo 278 školních skupin s 6 140 žáky. **Sadu pracovních listů** pro samostatnou vzdělávací práci bez zoolektora si v pokladně pro své třídy zakoupilo celkem 552 učitelů pro cca 13 050 žáků.

Tradičně nejobjednanější byly vzdělávací programy **S průvodcem po safari parku** a **Šelmy**, které provází žáky po nejcharismatictějších druzích zvířat chovaných v zahradě a interaktivní formou je seznámuje s jejich ekologií, chováním i stupněm ohrožení ve volné přírodě. Program **Zvířata zblízka**, zaměřený na budování pozitivního postoje k živé přírodě, při kterém žáci poznávají hlavní funkce zoologických zahrad, úskalí i krásy chovu zvířat v domácích podmínkách a na vlastní kůži si ověří fyziologické charakteristiky plazů, který byl z důvodů rekonstrukce z nabídky vyřazen (stejně jako ostatní programy, které probíhaly v galerii Tengenenge – Okno dokořán, Hmyz, Plazi), se podařilo znovu zařadit do nabídky.

Průvodce po zoo a Zadními vrátky

Zážitkového programu **Zadními vrátky** se zúčastnilo 1 742 lidí ve 143 skupinách. Na program **Průvodce po zoo** se vydalo 1 055 lidí v 52 skupinách.

Návštěva pavilonu žiraf s výkladem od ošetřovatele v rámci zážitkového programu Zadními vrátky. (hh)

Do činnosti oddělení patří i průvodcovské služby při **Večerním, Mimořádném a Off-road safari**.

Letos se uskutečnilo 277 jízd **Off-road safari** pro 992 návštěvníků a 220 jízd **Večerního safari** pro 6 742 návštěvníků.

Zážitkové programy, které jsou pro klienty velmi atraktivní, jsou i nemalým finančním příjmem pro safari park. Daří se je uskutečňovat díky spolupráci se zoology, chovateli, pracovníky oddělení výživy, návštěvnického servisu a vzdělávání. Poděkování patří v neposlední řadě i externím pracovníkům – J. Čapkovi, Z. Jedličkovi, T. Kapicovi, E. Kottové, K. Lochovské, M. Novákové a J. Petrové.

Zoo kroužek

Zahrada nabídla dětem jeden zájmový kroužek, kterého se pravidelně jedenkrát týdně (středa, 14:30 – 16:00) zúčastňovalo 17 dětí. Vedoucí tohoto kroužku byla Ilona Kratochvílová.

Děti měly možnost poznávat zvířata v zahradě a aktivně sledovat všechny změny v průběhu celého roku. Na Darwinově stanici se učily starat o zvířata a sbírat zkušenosti ve správném kontaktu s jednotlivými druhy. Absolvovaly řadu kvízů, soutěží a exkurzí do zákulisí a postupně se seznamovaly s chovanými druhy zvířat. Vyvrcholením činnosti kroužku a odměnou pro děti bylo v závěru školního roku přespání na Darwinově stanici spojené s večerním táborákem, nočním pozorováním zvířat a vyjíždkou nočním safari. Výborná byla i spolupráce s rodiči, kteří pomáhali s náročnějšími akcemi.

Darwinova stanice

Darwinova stanice slouží jako chovatelské zázemí pro kontaktní zvířata (9 hadů, 6 ještěřů, 6 želv, 5 bodlínů, 3 ježci, společenstvo hlodavců a akvarijních ryb) a učební prostor pro výuku speciálních programů: Zvířata zblízka, Plazi, Okno dokořán pro hendikepované a dalších. Při těchto programech jsou používána kontaktní zvířata. Darwinova stanice je také využívána jako jedna ze zákulisních zastávek zážitkového programu. Letos nebyl prostor po většinu roku z provozních důvodů využíván, galerie Tengenenge a ostatní prostory procházely vleklou rekonstrukcí, aby mohly být využity pro expozici bezobratlých.

Přednášková a publikační činnost našich zaměstnanců v roce 2023

Přednášky:

Stejskal, Jan: Projekty Safari Parku Dvůr Králové v Africe. Přednáška pro klienty

Domova U Biřičky, Hradec Králové, 18. 1. 2023, přibližně 60 posluchačů.

Stejskal, Jan: Projekty Safari Parku Dvůr Králové v Africe. Přednáška pro účastníky setkání Zoofanatika, Safari Park Dvůr Králové, 14. 4. 2023, 56 posluchačů.

Stejskal, Jan: Jak zachránit vyhynulého nosorožce (Podivuhodný případ severního bílého nosorožce a jeho záchranu prostřednictvím kmenových buněk). Přednáška pro studenty a vyučující semináře oddělení Zoologie obratlovců na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, Viničná 7, Praha 2, 18. 4. 2023, 24 posluchačů.

Stejskal, Jan: Projekt na záchranu nosorožců bílých severních. Přednáška na setkání zoologie, Safari Park Dvůr Králové, 15. 6. 2023, cca 40 ošetřovatelů.

Stejskal, Jan: Reversing Rhino Extinction - The Case of the Northern White Rhino. Přednáška na uzavřeném semináři pro delegaci indonéskeho ministerstva pro divokou přírodu a lesnictví, Přírodovědecká fakulta UK, Praha, 26. 6. 2023, 20 účastníků, mezi nimi náměstek indonéskeho ministra pan Alue Dohong a náměstkyně českého ministra životního prostředí Eva Volfová, dále byli mimo jiných účastníky Jansen Manansang a David Manansang, ředitel a zástupce ředitele Taman Safari.

Stejskal, Jan: Jak zachránit vyhynulé zvíře – neobyčejný příběh nosorožců bílých severních. Přednáška na odborném semináři Anima Animalia a práva přírody pořádaném spolkem Pilgrim, Dům obnovy tradic, ekologie a kultury (DOTEK), Horní Maršov, 11. 8. 2023, cca 25 posluchačů.

Stejskal, Jan: Nosorožci v letadle a ve zkumavce aneb Jak zachránit zvířata, která už tak trochu vyhynula. Přednáška v rámci předmětu Blok expertů pro studenty oboru Mezinárodní rozvojová a environmentální studia, Univerzita Palackého, Olomouc, 6. 12. 2023, 32 lidí.

Publikace:

Hildebrandt TB, Holtze S, Colleoni S, Hermes R, Stejskal J, Lekoolool I, Ndeereh D, Omondi P, Kariuki L, Mijele D, Mutisya S, Ngulu S, Diecke S, Hayashi K, Lazzari G, de Mori B, Biasetti P, Quaggio A, Galli C and Goeritz F (2023): In vitro fertilization program in white rhinoceros. *Reproduction*, 166(6), 383-399. <https://doi.org/10.1530/REP-23-0087>

Zahraníční cesty

Jan Kléma

Dvortší "ptáčkaři" se dočasně ujali ptáků, jejichž voliéry v partnerské zoo v Hluboké nad Vltavou zničil sníh. (hh)

V roce 2023 bylo obdobně jako v roce 2022 vykonáno vyšší množství pracovních cest než v předchozích letech, kdy byla v platnosti opatření omezující cestování z důvodu pandemie COVID-19. Zahraníční pracovní cesty souvisely s transporty zvířat po celé Evropě, a to jak pro naši zoologickou zahradu, tak i pro jiné české a zahraniční zoologické zahrady. Také v roce 2023 bylo uskutečněno několik pracovních cest souvisejících s projektem na rozmnožení nosorožců. Dále proběhly pracovní cesty související s rozšířením chovu šelem, zaměstnanci zoo se zúčastnili jednání na mezinárodních projektech, odborných jednáních a zasedáních.

Zahraníční cesty zaměstnanců safari parku v roce 2023

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
7.-12.1.2023	Keňa -> zákrok u nosorožců	Stejskal
18.-22.1.2023	Lotyšsko -> EAZA, výživářská komise	Rindtová
30.1.-3.2.2023	Francie -> transport zvířat	Kapic, Vetter
24.-26.1.2023	Nizozemí, Německo -> pracovní návštěva ZOO Rhenen a Safari Senkenbrok	Hrubý, Havlíková, Darvašová
14.-15.2.2023	Rakousko -> transport zvířat	Kapic, Vetter
7.-18.2.2023	Keňa -> návštěva rezervace Kora a zákrok u nosorožců	Rabas, Stejskal, Šťastný
14.-24.2.2023	Tanzanie -> pracovní návštěva národních parků	Hrubý
16.2.-1.3.2023	Jihoafrická republika -> jednání ZOO Pretoria a Mystic Monkey	Linhart
28.2.-2.3.2023	Dánsko -> transport sobů	Kapic, Vetter
14.3.2023	Německo -> transport zvířat	Kapic, Vetter

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
25.2.-5.3.2023	Japonsko -> výstava obrazů Zdenka Buriana	Hyjánek
19.-21.3.2023	Belgie -> transport dermoplastu	Kapic, Vetter
13.-17.3.2023	Polsko -> konference EAZA	Grůňová
21.-25.3.2023	Keňa -> zákrok u nosorožců	Stejskal
28.-29.3.2023	Maďarsko -> transport zvířat	Kapic, Vetter
5.-6.4.2023	Polsko -> transport zvířat	Kapic, Vetter
13.4.2023	Německo -> transport zvířat	Kapic, Vetter
19.-23.4.2023	Francie -> transport zvířat	Kapic, Vetter
1.-3.5.2023	Itálie -> transport zvířat	Kapic, Vetter
23.-29.4.2023	Rakousko -> konference EAZA	Podhrázký
18.-19.5.2023	Slovensko -> transport zvířat	Vetter
23.5.-23.5.2023	Francie, Německo -> transport zvířat	Kapic, Vetter
22.-26.5.2023	Francie, Německo -> transport zvířat	Kodet, Divišová, Špičková
22.5.-23.5.2023	Polsko -> setkání pracovníků ZOO	Váhalová -Grůňová, Benhamiche, Jiříčková
15.-27.5.2023	Keňa -> zákrok u nosorožců, jednání, média	Stejskal
8.-9.5.2023	Dánsko -> elephant meeting	Hrubý
22.4.-24.4.2023	Dánsko -> antelope and giraffe meeting	Hrubý, Brandlová
29.5.-1.6.2023	Slovensko -> odchyt hus	Podhrázký, Divišová
6.-10.6.2023	Nizozemí -> pracovní návštěva zooparku a kempu	Pařík, Hradecká Kirschová, Mádle
21.-23.6.2023	Dánsko -> transport zvířat do ZOO Knutenberg	Vetter, Dubský
27.-29.6.2023	Německo -> transport zvířat	Kapic, Vetter
3.-4.7.2023	Velká Británie -> jednání o projektech	Stejskal
17.-20.7.2023	Nizozemí -> transport zvířat	Bárta, Vetter
2.8.2023	Rakousko -> transport ptáků	Staněk, Kršmaru
14.-27.8.2023	Mongolsko -> konference	Podhrázký
18.8.-5.9.2023	Keňa -> zákrok u nosorožců, jednání	Stejskal
19.-22.9.2023	Dánsko, Švédsko -> transport zvířat	Kapic, Vetter
11.9.-17.9.2023	Finsko -> konference EAZA	Hyjánek, Podhrázký, Brandlová, Hrubý, Linhart
14.9.19.9.2023	USA -> jednání o podpoře záchrany nosorožců	Stejskal
29.-30.9.2023	Polsko -> účast dny ČR v Polsku	Povolný, Hudcová
11.-12.10.2023	Rakousko -> transport zvířat	Vetter, Kapic
3.-4.10.2023	Německo -> transport zvířat	Kapic, Vetter
16.-20.10.2023	Slovensko, Itálie -> transport zvířat	Kapic, Vetter
4.-13.10.2023	Tanzánie -> sledování lví populace	Linhart, Hyjánek, Hrubý, Hlávka
23.-26.10.2023	Francie -> transport zvířat	Smrček, Staněk
31.10.-2.11.2023	Dánsko, Německo -> transport zvířat	Kapic, Vetter
6.-7.11.2023	Německo -> záchrana nosorožců, jednání	Stejskal
5.-21.11.2023	Keňa -> záchrana nosorožců, jednání - český premiér (5. - 8. 11.), Etiopie - projekt "husice modrokřídla (8. - 21. 11.)	Hyjánek
7. - 21. 11.	Etiopie -> projekt "husice modrokřídla"	Podhrázký
22.-23.11.2023	Francie -> jednání o transportu slonů	Hrubý, Darvašová, Kulhánek, Tepera
21.-25.11.2023	Francie -> transport zvířat	Kapic, Vetter
28.-29.11.2023	Německo -> transport zvířat	Kapic, Vetter
24.11.-1.12.2023	Keňa -> projekt nosorožci	Stejskal
30.11.-1.12.2023	Polsko -> transport zvířat	Kapic, Vetter
8.-9.12.2023	Německo -> teraristická burza	Podhrázký, Smrček
2.-18.12.2023	Rwanda -> nosorožci Akagera	Hrubý, Žďárek

Návštěvnícký servis

Jan Pařík a Lucie Petráčová

Pavilon žiraf. (s.j)

Středisko **Návštěvníckého servisu pod vedením Dis. Pařík Jan – provozní ředitel** je **tým čtyř provozů**. Tým spolupracuje a zajišťuje společně servis pro návštěvníky ,zákazníky, a hosté.

Návštěvnícký provoz – manažer provozu – Petráčová Lucie

Safaripark Resort – manažer resortu - Hradecká Kirschová Marketa

ZOOshop - manažer Fraisová Veronika t.č. na MD, zástup Kaválková Svatava

Sklad materiálu a zboží - Mádle Radek , Felgr Zdeněk

Shrnutí: V průběhu celé sezóny byly provedeny pravidelné drobné opravy spravovaných budov, vylepšení ke zdokonalování komfortu pro návštěvníky. Na bezpečnost a zároveň kontrolu areálu a budov nám dohlížel kamerový systém po celém areálu zoo. Proběhly také drobné opravy nátěrů venkovních i vnitřních částí budov a střech. Servis pečuje o vozovy park pro přepravu návštěvníků v letní sezóně, zajišťuje potřebné revize a bezpečnostní prvky, včetně legislativy a doplňuje infosystém v okolí města.

Pracovníci návštěvníckého servisu dále zdokonalují a rozšiřují ve spolupráci s Odborem dopravy města Dvora Králové vnější navigační systém ve městě. Ani letošním roce nedocházelo k rekonstrukcím vozovek a chodníků ve městě a

přílehlém okolí a to převážně na příjezdu od hor směr od Trutnova a Hradce Králové, kde je již v provozu dálnice, proto byl příjezd do Safariparku plynulejší než v letech minulých. Dále pak úzká spolupráce a Policií ČR a Dopravní Policií, kteří mám pomáhalí s dopravní situací u Safariparku v návštěvnický náporových dnech.

ZOO Dvůr Králové je jedním z nejvíce navštěvovaných atraktivních turistických cílů Královehradeckého kraje. V roce 2023 jsme přivítali 676.487 návštěvníků což bylo o 7.055 více než v loňském roce. Je to jedna z nejvyšších návštěvností za posledních 21 let, kdy počet návštěvníků přesáhl hranici 670.000 osob. Takto vysoká návštěvnost byla zaznamenána naposledy před rokem 1989 a to včetně.. V letošním roce jsme se opět snažili nabídnout dokonalý servis pro pohodlnější zážitek pro naše návštěvníky na celém **Návštěvnickém provozu** Začátek hlavní sezóny 6.5.2023 jsme již plně otevřeli všechny pokladny zoo, včetně služeb a prodej vstupenek probíhal jak přes pokladny tak přes online prodej (webticketing), který byl srovnatelný s rokem 2022.

Pro zatraktivnění služeb jsme v tomto roce otevřeli prodej vstupenek na večerní safari online. Rok 2023 také zaznamenal nárůst bezhotovostního platebního styk, který začíná být v celé ČR čím dál více žádaný.

Nové vyvýšené lavičky u Jezera hrochů. (hh)

Afrika truck byl nadále velmi oblíbenou cestou k výpravě do safari. (hh)

Jednalo se převážně o platbu platebními kartami, hodinkami a mobilními telefony. V celkovém součtu těchto plateb se jednalo zhruba o 69% plateb bezhotovostně a 31 % plateb v hotovosti.

Do plného provozu se také vrátily prodejny **ZOOshopu a Safaripark resortu** s tím, že jsme snažili připravit pro naše návštěvníky široký sortiment zboží, upomínkových předmětů, rozšíření ubytovacích kapacit, služeb a zážitků k plné spokojenosti našich návštěvníků.

Rok návštěvnického provozu

Letošní rok jsme opět zahájili ukončením Vánoční zoo, tak jako tomu bylo v letech minulých.

První čtvrtletí 2023 se pro návštěvnost nevyvíjel příznivě a to díky nepřízni počasí. V prvním čtvrtletí 2022 přišlo 52.729 návštěvníků. V roce 2023 byla návštěvnost průměrná a došlo ke snížení návštěvnosti o 12.726 osob .

Během zimního a jarního období jsme připravovali zoo na hlavní sezónu včetně nabízených novinek, tak, aby návštěvníci mohli vychutnat skutečnou atmosféru Afriky a provoz zoo byl plně připraven zajistit veškeré informace pro spokojenost návštěvníků. Zimní měsíce jsou vždy plně využity vypracováním nabídek na míru zájezdům s poplávku jak neúčinněji využít čas návštěvy v Zoo .

V letošním roce jsme pokladní místa vybavili novou pokladní technikou. V přílehlé části centrálního parkoviště využívali nové malé parkoviště pro cyklisty se stojany a dvěma uzamykatelnými boxy na kola, které byly dále k využití i pro uložení držáků na kola na automobily.

Pro maminky s dětmi je na určených místech zřízen přebalovací pult a několik klidových zón. Pro osoby se sníženou schopností pohybu jsou k dispozici invalidní vozíky a pro děti kočárky .Pro aktivní turisty je k dispozici zavazadlový box.

Pro ty, kdo si chtěl užít jízdu s komentovanou prohlídkou do safari byly pro tento rok připraveny opět soupravy Africa expressů a 2 Safaribusy. Pro opravdové labužníky byl připraven každý večer exklusivní zážitek offroad jízdy s výkladem profesionálního průvodce. Kdo chtěl zažít opravdovou noc v africe byla každý večer připravená jízda večerního safari s komentářem průvodce.

Letní sezóna začala 6.května. a skončila 1.října, trvala 149 dní tedy o 7 dní déle než v roce 2022. Celkově v těchto dnech navštívilo Safaripark 513.003 návštěvníků a to včetně Večerního safari, kde jsme převezli 6.742 osob a Offroad

safari kde jelo 992 osob. Vjezd osobních vozidel denního safari vzrostl oproti roku 2022 o 3.262 vozidel, celkem projelo 26.535 vozů, Africa expresem jsme převezli 85.817 osob (stejně jako v roce 2022) a Safaribusem 74.420 lidí (o 7.282 lidí více). Již šestým rokem byl plně v provozu online nákup vstupenek tzv. Webticketing, kterým se usnadnily průchody na pokladnách a umožnili tak návštěvníkům bezkontaktní vstup. V letošním roce také došlo k drobnému upgradu portálu na nákup vstupenek online a jeho vylepšení, dále pak s přechodem na jinou platební bránu od nového poskytovatele a kompletní výměnou všech platebních terminálů na všech pokladních místech a jejich propojení s POS zoo. Přes online prodej bylo v letošním roce celkem prodáno 121.717 online vstupenek.

V průběhu letních měsíců návštěvnický provoz plně zajišťuje veškerý servis u všech nabízených programů pro návštěvníky, hosté resortu, jednodenní zájezdy a akce připravované předem. Pro odbavení a plynulost provozu je denně vypracován plán logistiky vstupu, odbavení a přeprav, tak, aby nedocházelo k nekonfortu návštěv ZOO a návštěvník byl plně spokojen. V roce 2023 došlo k opět k nárůstu jednodenních zájezdů cestovních kanceláří, firem, zájmových spolků s programem, školních zájezdů a to cca o 60% oproti roku 2022, kde jsme zaznamenávali mírný nárůst oproti letům minulým, za tento rok jsme odbavili přes 280 zájezdových skupin. Návštěvní rok jako tradičně uzavíraly akce jako je týden důchů kterou navštívilo 24.292 návštěvníků a poté vánoční zoo, kterou jsme opět mohli uspořádat v plném rozsahu.

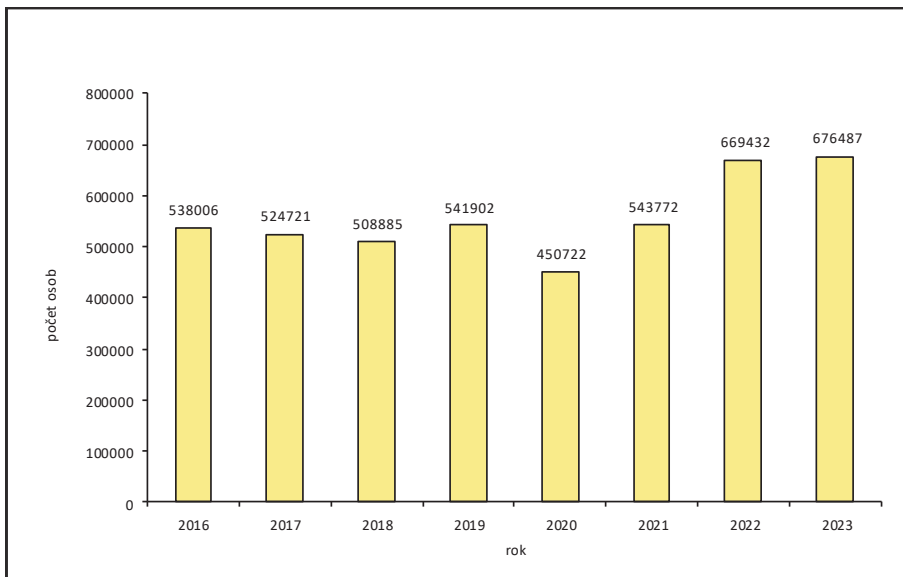
I přes rekordní návštěvnost měl rok 2023 značné výkyvy návštěvnosti způsobené změnami počasí přes celý rok. Zejména v měsících květen, červen a září, kdy průměrná měsíční návštěvnost byla přes 75.000 návštěvníků, tzn. v průměru o 10.000 osob více než v letech minulých.

Celkový počet personálního obsazení návštěvnického provozu se stabilizoval na 45 pracovních pozic, jedná se o profese : pokladních, řidičů, ostrahy, kontroly, úklidu sociálních prostor v areálu a ubytoven pod vedením Lucie Petráčové – manažerky provozu, která tento provoz úspěšně řídí 17 let.

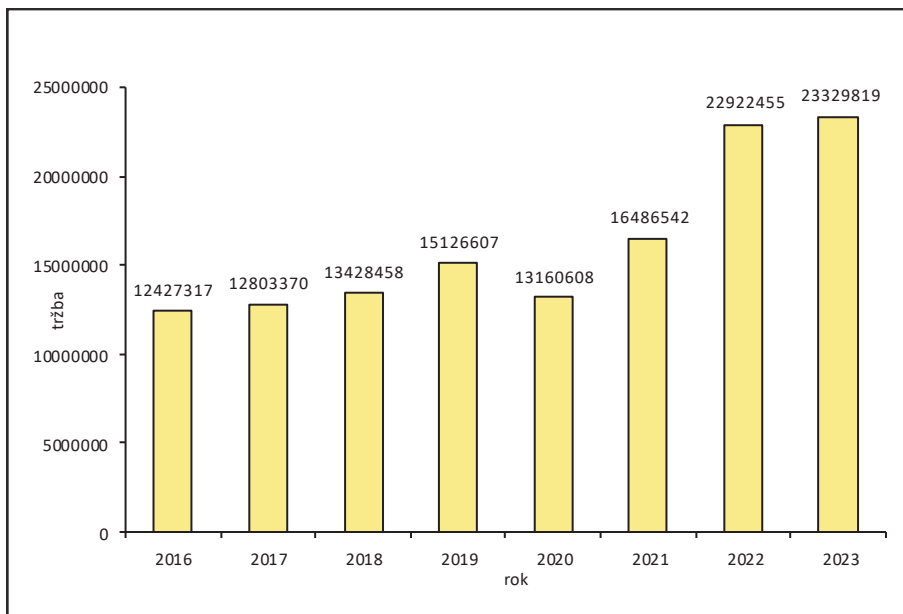
Vstupné do zoo a ostatní služby

Zoo byla otevřena denně od 9 hodin. Otevírací doba se již několik let nemění a přehled jednotlivých sezón a otevírací dobu přehledně popisuje níže uvedená tabulka. Ceny a kategorie byly pro rok 2023 upraveny, změny nastaly ve všech kategoriích včetně webticketingu, kde došlo k navýšení. Zoo také nabízí přenosné i neprenosné permanentní vstupenky pro soukromé osoby, školy a další organizace včetně firem. V posledních dvou letech došlo k velkému nárůstu

Srovnání návštěvnosti (2016 - 2023)

Tržba prodejen 2016 - 2023 (údaje v Kč)

prodaných permanentek oproti letům minulým: v roce 2022 jich bylo prodáno 8.131 ks a loňském roce 10.759 ks. Nabízíme uplatnění a zvýhodnění vstupného rozšířenou nabídkou slev a výhod, jak pro žáky, studenty a rodiny s dětmi. Možnosti přímé platby na platebních terminálech.

Návštěvnost zoo

V následujícím grafu a tabulce návštěvnosti za období 2006–2023 jsou patrné značné výkyvy měsíční návštěvnosti. ZOO navštívilo za rok 2023 676.487 tisíc návštěvníků, což způsobilo meziroční nárůst o 2%.

Prodej zboží

Zooshop Serengeti, prodejna v Galerii Zdeňka Buriana a od dubna do září i stánek, který byl v je od roku 2013 přemístěn k pavilonu lvů (drilů) do části safari, již několik let nabízí návštěvníkům široký sortiment upomínkových předmětů a dalšího zboží s tematikou zoo, Afriky, zvířat a přírody. Již třetím rokem je také v provozu nové prodeň místo v areálu Jihozápadní afrika. Prodej a další služby zajišťoval kolektiv prodavaček pod vedením paní Veroniky Fraiséové, kterým se v letošním roce, podařilo zachovat a navýšit celkový obrat z prodeje jako v letech minulých. Dále se podílí na tvorbě nových upomínkových předmětů jako jsou trička, pohledy a ostatní propagační předměty.

Tabulka vstupného pro rok 2023

Druh vstupného	Letní sezona	Večer. safari	Zimní sezona	Týden duchů	Zimní sezona	Vánoční zoo
Dospělí	290	235	225	225	225	225
Děti 3-15 let, studenti, důchodci	230	195	145	145	145	145
Rodinné vstupné						
Dospělí	240	215	205	205	205	205
Děti 3-15 let, studenti, důchodci	190	175	125	125	125	125
Psi	100	100	100	100	100	100
Zdarma	Děti do 3 let, nevidomí, učitelé (1 na 15 dětí), řidič autobusu					

Permanentní vstupenky 2023 celý rok

Permanentka	Cena	Poznámka
Nepřenosná roční dospělá	640	Neomezený počet vstupů, vystavena na jméno
Nepřenosná roční dětská	490	Neomezený počet vstupů, vystavena na jméno
Přenosná dospělá sezonní	5300	Platí pro 20 vstupů
Přenosná dospělá sezonní	2650	Platí pro 10 vstupů
Přenosná dětská sezonní	4500	Platí pro 20 vstupů
Přenosná dětská sezonní	2250	Platí pro 10 vstupů

Ceny služeb v roce 2023

Služby	Auto	Afrika express	Safaribus
Dospělí	0	90	70
Děti 4-12 let, studenti, důchodci	0	0	0
1 auto	370	90	0
1 sedadlo	0	80	0

Psi nás mohou navštívit také. (sj)

Pracovníci oddělení návštěvnického servisu (zleva): Jana Mikešová, Milan Ježek, Veronika Zítková, Radek Špůr, Jan Pařík DiS. ,Stanislava Fulíková, Zdeněk Felgr, Radek Mádle, Lada Dobrovičová, Lucie Havlová, Eva Voňková, Svatava Kaválková, Milan Špůr, Hana Šitinová, Milan Gregor, Renata Rumanovská, Jan Čech, Michaela Rutarová, Marcela Dvořáková, Kateřina Krupičková, Lucie Petráčková, Marian Vágner, Dana Bárthová, Eva Kopecká, Daniela Vondroušová, Pavlína Syřůčková a Jana Asterová.

Safari Park Resort

Markéta Hradecká Kirschová

Výběh Safari kempu obývali v roce 2023 i pakoně běloocasí a zebry Burchellovy. (sj)

Rok 2023 předčil naše očekávání, opět byl výrazně lepší než rok předcházející. Zájem hostů o ubytování v resortu byl vysoký i v mimosezonních měsících díky zvýšenému zájmu o speciální pobytové balíčky. Přispěla tomu také celoroční široká nabídka zážitkových a vzdělávacích programů se zvířaty. Ale také systematická marketingová kampaň zacílená právě na mimosezonu.

V provozní i personální oblasti jsme navázali na změny z roku 2022 a ještě více jsme se zaměřili na jejich strukturalizaci. Cílem má být zjednodušení řízení zaměstnanců resortu, předávání informací, hlavně přehlednější zadávání úkolů a jejich zpětná kontrola. To vše má vést ke zvýšení kvality služeb resortu.

Ubytování

Tak jako každým rokem jsme se snažili zkvalitnit a zlepšit ubytovací služby tak, aby měl u nás hotelový host co největší komfort. Na základě zpětné vazby z dotazníků spokojenosti, kterých vyplnili naši hosté v období květen-září více než 1600, jsme získali nejen hodnotné informace o kvalitě služeb, ale také o tom, co hosté očekávají a vyhledávají. V současné době se požadavky a představa o dovolené našich klientů mění. Klienti vyžadují aktivní zážitkový pobyt, ideálně na dvě noci. Tímto směrem jsme proto zaměřili naše pobytové balíčky s programem, skvělou gastronomií a zážitky v zákulisí vybraných zvířat.

V květnu 2023 bylo dokončeno nové sociální zařízení v kempu, které navýšilo počet toalet a také nově nabídlo kvalitní koupelnu a toaletu pro hosty na invalidních vozících. Toto zařízení opět pozvedlo komfort pro hosty ubytované v karavanech a vlastních stanech.

Velkým úspěchem můžeme označit 5.místo v celorepublikové soutěži Kemp roku 2023. Je to pro nás zpětná vazba přímo od našich klientů, že jsou naše služby na vysoké úrovni a že obliba resortu stále roste.

Po problémech se spuštěním rezervací v minulých letech jsme řešili různé varianty, jak přetížení systému a množství overbookingů předejít. Pro rok 2023 jsme se rozhodli nespouštět rezervační systém v předem avizované termíny a časy, jako tomu bylo v minulých letech, plán byl postupně, bez upozornění, otevírat kapacity pro online prodej. Klienti byli upozorněni, že k postupnému otevírání kapacit bude docházet už během září, bylo tedy na nich, zda si budou průběžně systém hlídat. Tento krok se ukázal jako správný, i přes několik málo negativních reakcí od stálých hostů. Snížil tlak na rezervační systém i pracovníky recepcce. Obsazení kapacit proběhlo v klidu a postupně, proto jsme se rozhodli takto postupovat i v příštích letech. Velkému zájmu přispělo i to, že ceny ubytování zůstaly pro rok 2024 stejné jako v roce 2023.

Rekonstrukce sociálního zařízení v Safari kempu. (sj)

Přehled tržeb za zážitkové a vzdělávací programy resortu (2022 - 2023)

	Rok 2022	Rok 2023
Vstup do zoo-PROHLÍDKA S PRŮVODCEM	403 600,00 Kč	462 830,00 Kč
Sloni z blízka	1 407 700,00 Kč	2 120 200,00 Kč
Snídaně s hrochy	671 500,00 Kč	703 050,00 Kč
Vstup k tučňákům, Vstup k tučňákům speciál	101 400,00 Kč	358 700,00 Kč
Záchrana nosorožců	626 900,00 Kč	0,00 Kč
Žirafě z očí do očí, Vstup na vyhlídku žiraf SPECIÁL	1 630 950,00 Kč	2 347 527,00 Kč
Vstup do jedovaté Afriky	11 350,00 Kč	132 600,00 Kč
Vstup k želvám	7 250,00 Kč	15 750,00 Kč
Procházka za primáty	0,00 Kč	55 550,00 Kč
Vstup do ZOO - Africká savana	0,00 Kč	19 500,00 Kč
Vstup do ZOO - Čápi Marabu	0,00 Kč	94 200,00 Kč
VSTUP DO ZOO -Procházka na noční pozorování hrochů	0,00 Kč	67 800,00 Kč
Zážitky pro neubytované hosty	171 190,00 Kč	101 900,00 Kč
Vzdělávací programy pro školy	8 040,00 Kč	10 900,00 Kč
ČSOB BALÍČEK -privátní sloni	0,00 Kč	18 000,00 Kč
ČSOB BALÍČEK -privátní žirafy	0,00 Kč	11 500,00 Kč
ČSOB BALÍČEK -prohlídka s průvodcem	0,00 Kč	36 500,00 Kč
Firemní akce, skupiny- vstup na vyhlídku žiraf	0,00 Kč	32 100,00 Kč
Firemní akce, skupiny- prohlídka s průvodcem	0,00 Kč	48 790,00 Kč
Bubenická show a workshop	0,00 Kč	47 000,00 Kč
Teambuildingové aktivity - enrichment, teambuildingová hra	0,00 Kč	21 500,00 Kč
Celkem:	5 039 880,00 Kč	6 705 897,00 Kč
PŘÍMĚSTKÝ TÁBOR	0,00 Kč	164 110,00 Kč
Masáže	0,00 Kč	200 500,00 Kč
AIR BRUSH TATOO	0,00 Kč	20 800,00 Kč
Malování na obličej	0,00 Kč	100,00 Kč
Celkem:	0,00 Kč	385 510,00 Kč
OŠETŘOVATEL -Žirafy síťované	0,00 Kč	211 800,00 Kč
OŠETŘOVATEL - Žirafy rothschild.	0,00 Kč	261 000,00 Kč
OŠETŘOVATEL - Vodní svět	0,00 Kč	21 800,00 Kč
OŠETŘOVATEL - Šelmy	0,00 Kč	102 750,00 Kč
OŠETŘOVATEL - Sloni	0,00 Kč	209 300,00 Kč
Ptáčí svět	0,00 Kč	52 950,00 Kč
Kuchař	0,00 Kč	7 800,00 Kč
Zahradník	0,00 Kč	6 700,00 Kč
Celkem:	0,00 Kč	874 100,00 Kč
Dohromady celkem:	5 039 880,00 Kč	7 965 507,00 Kč

Vzhledem k tomu, že koncem roku 2023 už byla velká část ubytovacích kapacit v termínech květen až červen obsazena, věnovali jsme podzim přípravě speciálních balíčků na období leden-duben 2024 a říjen 2024-duben 2025. Mimo každoroční oblíbené rodinné balíčky jsme vytvořili i balíčky pro náročnější dospělou klientelu. V těchto balíčcích nabízíme exkluzivní privátní zážitky nebo večeri v atraktivním prostředí Vodních světů, i přes vyšší cenu si své zájemce balíček našel. Změnou zaměření balíčků se nám postupně mění také klientela pro různé sezony.

V roce 2023 došlo k mírnému úbytku firemní klientely, zároveň jsme zaregistrovali menší zájem o předrezervace termínů firemních akcí na rok 2024. V budoucím roce se budeme věnovat aktivnímu oslovení nových klientů z tohoto segmentu. Pro tyto potřeby vznikl nový tištěný propagační materiál pro firemní klientelu a zároveň je připravena i jeho emailová verze. Prezentace našich programů pro firmy bude probíhat celoročně, mimo jiné i na našem webu, sociálních sítích, v hotelových deskách a na hotelovém kanále.

Personální změny

Rozmanitost služeb, které resort za poslední roky přidal do své nabídky, s sebou zároveň přinesla potřebu vzniku nových stálých pracovních míst. Pozice, které dříve byly brány pouze jako sezonní, jsou nyní potřebné celoročně, čemuž přispěl také nárůst počtu ubytovaných hostů v mimosezoně. Zcela přirozeně se vyprofilovaly čtyři nové pracovní pozice, které běžely v druhé polovině roku 2022 ve zkušebním režimu. V roce 2023 se u těchto pozic upřesnila náplň práce a ukázalo se, že zde vznikl prostor pro další pozice se specifickou náplní práce.

V roce 2022 se tak stálý tým zaměstnanců rozrostl na celkový počet 42 osob (12 recepčních, 13 pokojských, 3 údržbáře, 3 členy noční ostrahy, 6 průvodců a 5 administrativních pracovníků).

Pozice ve zkušebním režimu

- Front desk supervisor - dohled nad kvalitou služeb recepcí resortu, řízení týmu recepčních
- Supervisor zážitkových programů - zážitkové programy, řízení týmu průvodců, jejich vzdělávání
- Hlavní pokojská - zodpovědnost za čistotu resortu v interiérech i exteriérech, zajištění provozu prádelny, řízení týmu pokojských
- Ekonomický supervisor - kontrola účetních dokladů, statistická hlášení, neplatiči, fakturace firemních akcí.
- Na tyto pozice byly delegovány specifické úkoly a zodpovědnost za svěřený úsek.

- Další nové pozice ve zkušebním režimu
- Referent - grafika, příměstské tábory, sociální sítě
- Referent- pobytové balíčky, VIP klientela a zážitkové programy

Zážitkové programy

Už od roku 2021 běží provoz zážitkových programů pod správou průvodců resortu. V prvním roce pouze ve zkušebním režimu, který se ukázal jako úspěšný, navázal na něj ještě větší úspěch v roce 2022, který doprovázelo logické navýšení počtu průvodců.

Celoroční nabídku zážitků jsme opět rozšířili o limitovanou edici pro neubytované hosty, kterou jsme vydali těsně před Vánoci a promovali pouze přes sociální sítě zaměřené na okolí Dvora Králové nad Labem. Zájem byl obrovský, což nám jen ukázalo správný směr, jakým se v období mimo sezony vydat. Úspěch výše uvedených kroků byl pak odměněn vysokými tržbami, které stouply vzhledem k roku 2021 téměř trojnásobně.

Příměstské tábory

Velmi úspěšnou novinkou roku 2023 byly příměstské tábory, které jsme zkusili zařadit do nabídky na jaře, nejprve jako nabídku pro děti zaměstnanců safari parku. U zaměstnanců nebyl takový zájem, aby se obsadila všechna místa, proto jsme je formou nabídky na sociálních sítích rozhodli nabídnout veřejnosti. Tábor byl během chvíle obsazen. Vzhledem k velmi pozitivním reakcím rodičů, kteří nám dávali zpětnou vazbu, jsme se rozhodli nabídku v mimo sezóně opakovat. Následoval tak pětidenní tábor v termínu jarních prázdnin okresu Trutnov a na něj pak v dubnu navázal další jednodenní. V hlavní sezóně nebyl pro tyto aktivity prostor, ale už během podzimu jsme realizovali další tři jednodenní tábory. Obliba je taková, že nás rodiče aktivně oslovují s dotazem na další vypsání termínů. V této aktivitě budeme určitě nadále pokračovat. Zatím se u nás táborů zúčastnilo 200 dětí a tržby za rok 2023 byly 167000Kč.

Plány na rok 2024

V roce 2024 jsme se rozhodli cílit na několik strategických úkolů

1. Vypracovat marketingovou strategii resortu na sezonu 2024/2025 a více provázet spolupráci resortu s marketingovým oddělením safari parku v oblasti akcí pro ubytované i neubytované návštěvníky safari parku. Tento krok by měl navázat na stávající činnost pracovní skupiny resortu a kolegů ze safari gastro.
2. Rozšíření nabídky zážitkových programů na mimo sezónu a zacílením prodeje pro neubytované hosty přes e-shop a rezervační systém Renio na webu safari parku

3. Realizace rekonstrukce 4 bungalovů, která proběhne v období leden až duben 2024. Vypsání výběrového řízení na druhou etapu rekonstrukce 6 bungalovů, která je plánována na období leden- duben 2025. Výměna přistýlek v hotelových apartmánech.
4. Poskytnout možnost dalšího vzdělávání a seberozvoje klíčových zaměstnanců resortu. Na začátku roku 2024 by to měla být řada školení Asociace hotelů a restaurací zaměřená na vedoucí pozice recepce, housekeepingu, marketingu hotelu a práce s umělou inteligencí. Část průvodců získala od vedení společnosti příspěvek na soukromou cestu po afrických rezervacích, což opět rozšíří jejich obzory.

Pracovníci Safari Park Resortu (z leva odspodu): Jan Opelka, Tomáš Černý, Denisa Posltová, Aneta Faktorová, Kristýna Šedivá, Tereza Novisedláková, Marie Oulehlová, Lukáš Malý, Jiřina Kloučková, Patrik Hlubuček, Roksolana Yaremchuk, Romana Petříková, Kristýna Malá, Pavlína Hrušková, Marek Hirsch, Klaus Meissner, Věra Oulehlová, Stanislava Klígerová, Jana Brokešová, Jarmila Ptáčková, Martina Voňková, Petra Kutíková, Markéta Hradecká Kirschová, Andrea Poloprudská, Adéla Šleisová, Monika Hamalová, Miroslav Korecký, Jaroslav Cajska, Petr Klapuch, Barbora Kirschová, Veronika Picková, Andrea Peterová, Andrea Šitinová, Alexis Karadžos, Dominika Rozbořilová, Jiří Šedek.

Gastronomické služby / Catering

Igor a Andrea Mašínovi, Jan Majzlík, Pavel Červinka

Safari Coffee – káva z afrických plantáží pražená v areálu našeho parku. (hh)

Začátkem roku 2023 jsme již podruhé „vyrazili do Afriky“ po stopách našich slavných cestovatelů Zikmunda a Hanzelky - samozřejmě pouze v rámci gastronomických požitků. V dubnu přiletěli po roce opět Afričané k nám, konkrétně kuchaři Robert a Lilian z keňského Nairobi, aby posílili náš kuchařský tým a zajistili autentičnost vybraných jídel.

V květnu přišla první dodávka zelené kávy pro pražírnu našeho Safari Coffee, kterou jsme poprvé rozpálili až v červenci. Zázemí našla v průběžně přestavované Safari Factory. V tomto měsíci jsme pivními tanky vybavili staronový Defender a v červnu s ním vyrazili do Pardubic a do Semil

na tamní pivní slavnosti. Další proběhla v Kadani, kde jsme získali ocenění pro African Queen Beer. Tyto akce jsou především reklamního charakteru. Na začátku léta jsme otevřeli celkově zrekonstruovaný provoz Hyena Food a jedinečný Kwaheri Safari Drive, který nabízí možnost zakoupení občerstvení a safari produktů při odjezdu z parkoviště.

V tomto roce se opět výrazně navýšila celková tržba, průměr na návštěvníka a také naše finanční podpora záchranářských projektů, která stoupla i díky výrobě kávy.

Předchozí rok byl ve všech směrech skvělý, tudíž si málokdo z nás dovedl představit, že rok 2023 může být ještě lepší - ale stalo se. Kromě každodenního rutinního provozu se zvládaly i nové stavby, spuštění výroby naší kávy a plánování využití dalších kapacit v Safari Factory. Do této budovy se také začalo s přípravou zbrusu nové výzdoby, konkrétně keramické mozaiky v rozličných Afrických motivech. Dodavatelé si již zvykli na zásobování centrálního skladu a dílčí rozvozy po areálu parku fungovaly takřka bez problémů. Také systém zimního navážení do „banky jídel“ již fungoval skvěle

a pomáhá nám s celoroční zaměstnaností kvalitních kolegů v hlavní kuchyni. Do nového občerstvení Kwaheri Safari Drive / Hyena Food jsme zařadili moderní a lehké poke bowly a plněné wrapy.

Jako sladký dezert se zde připravovali čerstvě pečené vafle s rozličnými druhy naší kávy.

Nový provoz Kwaheri Safari Drive u odjezdu z parkoviště. (im)

Další občerstvení v areálu parku:

- Café Karen - kavárna v secesní Vile La Rosa s připomínkou spisovatelky Karen Blixen
- Rest House - steaky, ryby a zelenina na grilu
- Food & Drink Leopard - langoše
- Food & Drink Tembo - různé druhy hamburgerů
- Hyena Food - točená zmrzlina, nápoje, pop corn, vafle
- Restaurant Kibo - jídla z naší kuchyně
- Pizza & Pasta Ithala - „naše domácí“ pizza a těstoviny
- Shira Market - výběr speciálních hot dogů
- Točená zmrzlina / Café & Ice Cream Kibo - přímo u největšího dětského hřiště v areálu
- Café Twiga - „naše domácí“ trdelníky
- Restaurant Kifaru - třetí největší v areálu u výběhu nosorožců - jídla z naší kuchyně
- Točená zmrzlina / Café & Ice Cream Kifaru
- Tsavo bar - pro hosty Safari kempu - jídla z naší kuchyně
- Kwaheri Safari Drive - občerstvení a naše produkty Made in Safari s sebou do auta

V Safari Gastro se setkáte s těmito logy:

Africké speciality - jihoafrická vína, likér Amarula, sušené maso Biltong, maso z Namibie

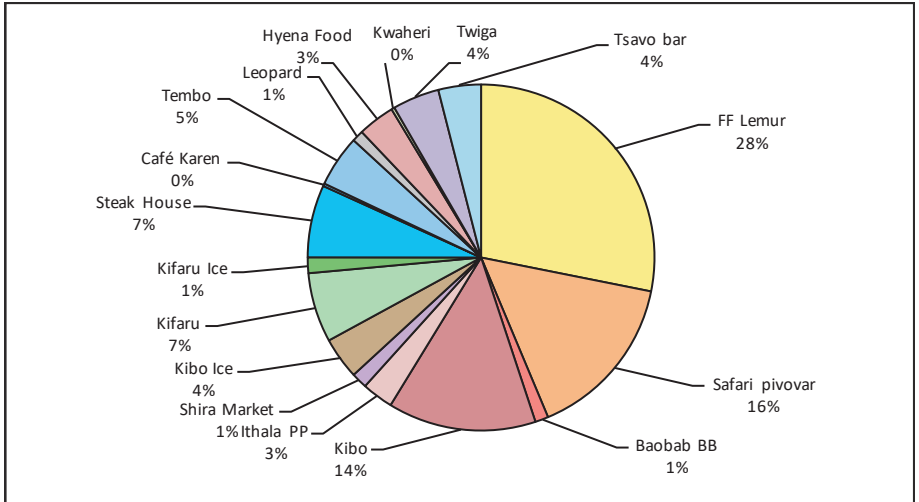

Jídla, nápoje a výrobky označené tímto logem připravujeme přímo v areálu s našimi originálními recepturami.

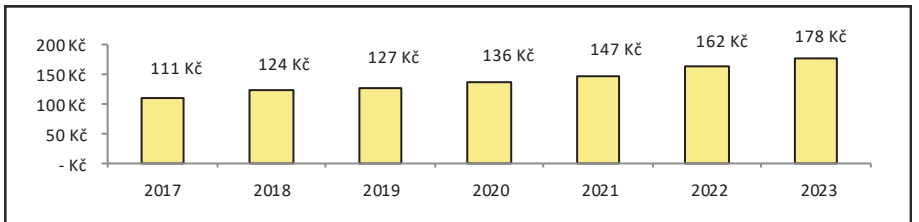

Snažíme se chovat zodpovědně - používáme výhradně vratné Chombo kelímky, dřevěné příbory, papírové talíře, papírová / slámová brčka, vaříme s použitím nových a úsporných technologií, nepoužíváme palmový olej, třídíme odpad ve všech provozech a používáme elektromobily

Podíl jednotlivých provozů na tržbách v roce 2023

Průměrná tržba na návštěvníka v letech 2017 - 2023 (v Kč)

Zaměstnanci Safari Gastro (zleva): M. Saska, A. Malich, O. Balcar, J. Kazda, M. Složil, K. Pavelka, P. Ustohal, O. Zyzen, Y. Pankratova, P. Červinka, L. Trenklerová, P. Pavlová, E. Řeháková, S. Nováková, A. Čeřovská, P. Novák, V. Voltrová, B. Novák, A. Hrozinová, V. Rapova, A. Gallerová, S. Valentová, E. Munzarová, M. Podtykan, I. Nosková, T. Konopko, M. Holubová, I. Mašín, A. Kavanová, A. Hruboš, V. Šimková, J. Pracný, M. Sedláková, P. Tomancová, P. Bartoničková, D. Kubík, J. Majzlík, D. Kütuková, D. Teuchmannová, J. Kylberger, V. Kopitzová, A. Mašíňová, V. Abramiuk_Tereza Novisedláková

Ekonomika safari parku

Jan Kléma

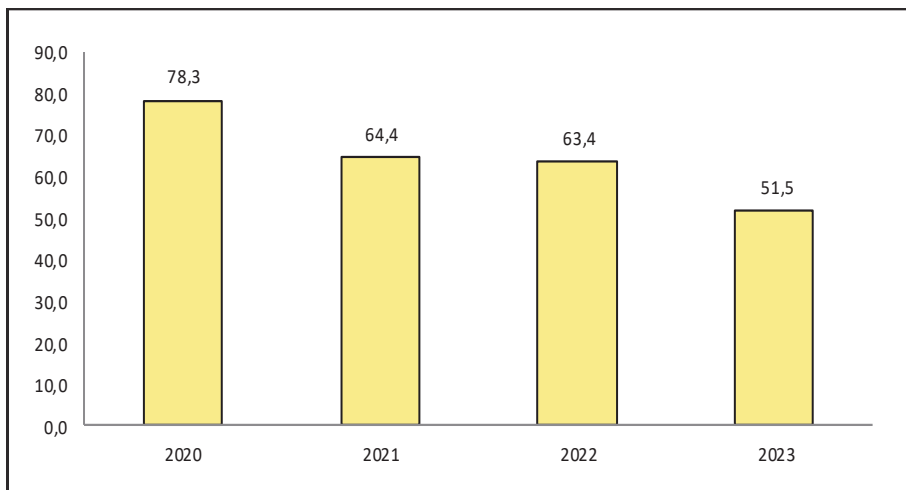
Nový výhled na vilu La Rosa. (hh)

Významným faktorem ovlivňujícím ekonomiku zoologické zahrady je celková návštěvnost. Zoologickou zahradu navštívilo v roce 2023 celkem 676.487 osob, což znamená růst návštěvnosti o 7.055 osob, tj. o 1,05% oproti roku 2022, kdy zahradu navštívilo 669.432 osob. K nejvyššímu nárůstu návštěvnosti došlo v květnu, červnu a září 2023, což souvisí s výhodnějším rozvržením státních svátků a s lepšími klimatickými podmínkami. Na růstu návštěvnosti se pravděpodobně podílí i otevření další části expozice West Cape (Expozice jihozápadní Afriky) v červnu 2023. Nejvyšší pokles byl naopak vykázan v srpnu 2023, a to zejména z důvodu nepříznivého počasí (vysoké teploty a dešť). Další významnější pokles byl zaznamenán v měsíci říjnu 2023, kdy opět hlavně z důvodu nepříznivého počasí byla vykázána nižší návštěvnost při akci „Týden duchů“. Z uvedených důvodů tak došlo v roce 2023 k růstu návštěvnosti, což lze považovat za velmi dobrý výsledek, neboť návštěvnost roku 2022 byla mimořádně vysoká a jednalo se o rekordní návštěvnost od dob Josefa Vágnera.

V roce 2023 v zoologické zahradě došlo k úpravám základního sezónního vstupného. Cena vstupného pro dospělé návštěvníky v sezóně byla 290,- Kč/osoba (v roce 2022 to bylo 270 Kč/osoba), cena vstupného pro děti ve věku 3 – 15 let byla 230,- Kč/dítě (v roce 2022 to bylo 210 Kč/osoba). Z důvodu omezení

plateb v hotovosti byla v roce 2023 obdobně jako v roce 2022 poskytována návštěvníkům sleva při platbě kartou ve výši 10 %, tzn. po slevě v roce 2023 činila cena vstupenky 275 Kč/dospělá osoba a 215 Kč/dítě. Cena vstupného hrazeného bezhotovostně prostřednictvím webticketingu byla zvýšena na hodnotu 275 Kč/dospělá osoba (v roce 2022 to bylo 220 Kč/osoba) a u dětí 215 Kč/osoba (v roce 2022 to bylo 180 Kč/osoba). U ostatního vstupného byly ceny v roce 2023 zachovány ve stejné výši jako v roce 2022. Cena za vstup do Safari vlastním vozem byla 370 Kč, za jízdu Afrika truckem 90 Kč a za jízdu Safaribusem 70 Kč. U mimosezónního vstupného došlo také k růstu cen vstupenek, a to k navýšení ceny za vstup u dospělého ze 200 Kč na 225 Kč a u dětí ze 130 Kč na 145 Kč. I zde bylo možné využít možnost hradit vstupné kartou se slevou 10 %. Došlo také k navýšení cen za webticketing, a to u dospělého ze 180 Kč na 220 Kč a u dětí ze 110 Kč na 140 Kč. V roce 2023 byly pro akci Vánoční ZOO zachovány ceny platné pro mimosezónní vstupy a nebyla tak na tuto akci poskytována sleva. V roce 2023 se dále safari park zavázal hradit z části druhů vstupného příspěvek na ochranu přírodu, a to částkou 5 Kč z prodané vstupenky.

Celková výše dotací v letech 2020 - 2023 v mil. Kč

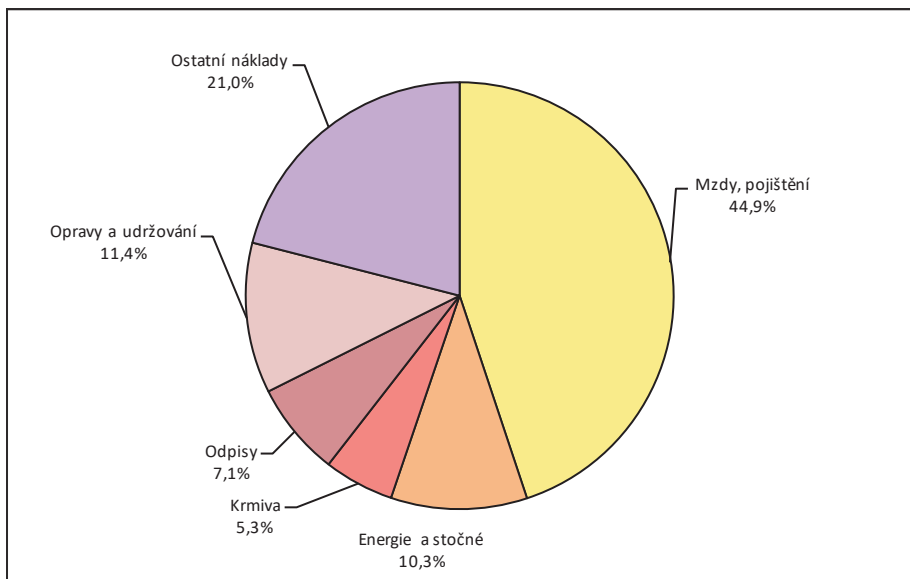
Provozní náklady v letech 2020 – 2023 (údaje v tis. Kč)

Rok	2020	2021	2022	2023
Celkové provozní náklady	220 796	266 704	282 835	312 706

Náklady v letech 2020 – 2023 (v tis. Kč)

Rok	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
Spotřeba materiálu; krmiva	12804	5,8	13880	5,2	14577	5,2	16725	5,3
Spotřeba materiálu; ostatní	11749	5,3	15288	5,7	15250	5,4	16040	5,1
Spotřeba energie	16811	7,6	17497	6,6	26816	9,5	28893	9,2
Vodné a stočné	1679	0,8	1327	0,5	1969	0,7	3353	1,1
Náklady na prodej zboží	8346	3,8	11546	4,3	15220	5,4	16117	5,2
Opravy a udržování	21665	9,8	39393	14,8	26119	9,2	35628	11,4
Ostatní služby	17558	8	20677	7,8	26269	9,3	31868	10,2
Osobní náklady	89979	40,8	106352	39,9	124509	44	140403	44,9
Odpisy	19304	8,7	19617	7,4	20468	7,2	22068	7,1
Dodatečný odvod daně z příjmu	65	0	-22	0	15	0	-22	0
Daň z příjmu	1035	0,5	1923	0,7	1829	0,6	1329	0,4
Odložená daň	0	0	217	0,1	3471	1,2	2102	0,7
Ostatní náklady	19801	9	19009	7,1	6323	2,3	-1798	-0,6
Provozní náklady celkem	220796	100	266704	100	282835	100	312706	100

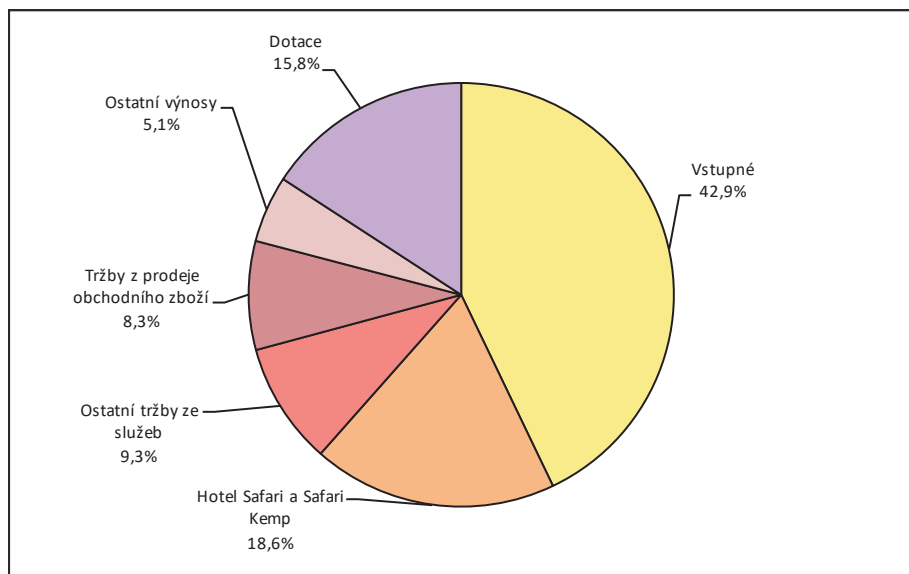
Členění nákladů v roce 2023 (v % z celkových nákladů)

Výnosy v letech 2020 - 2023 (v tis. Kč)

Rok	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
Tržby za prodej služeb	122281	55,2	140032	52,4	186851	65,9	221981	70,8
- vstupné	79738	36,0	87016	32,5	111117	39,2	134416	42,9
- reklama	1798	0,8	1661	0,6	2212	0,8	2551	0,8
- hotel	13164	5,9	14811	5,5	23030	8,1	25836	8,2
- kemp	14532	6,6	18942	7,1	26727	9,4	32485	10,4
- nájmy, pronájmy	9355	4,2	12324	4,6	16527	5,8	18157	5,8
- ostatní	3694	1,7	5278	2,0	7238	2,6	8536	2,7
Tržby za prodej zboží	13720	6,2	18500	6,9	24287	8,6	25884	8,3
Tržby z prodeje zvířat	534	0,2	238	0,1	167	0,1	271	0,1
Úroky	3	0	6	0,0	830,0	0,3	4524	1,4
Provozní dotace celkem	78275	35,3	64423	24,1	63393	22,4	51461	16,4
- od Královéhradeckého kraje	74818	33,8	56388	21,1	61388	21,7	49388	15,8
- granty, evropské fondy	1973	0,9	2616	1,0	57	0,0	25	0
- od MŽP	1484	0,7	5419	2,0	1948	0,7	2048	0,7
Ostatní výnosy	6782	3,1	44217	16,5	7887	2,7	9361	3
Výnosy celkem	221595	100	267416	100,0	283415	100,0	313482	100
Hospodářský výsledek po zdanění	799		712		580		776	
Dary provozní + adopce	4280		36311		3779		5556	
Soběstačnost s dary	64,91		76,11		77,79		83,79	

Členění výnosů v roce 2023 (v % z celkových nákladů)

V průběhu roku 2023 byly realizovány investiční akce v celkovém rozsahu 57.396 tis. Kč. V roce 2023 probíhaly práce na dokončení III. etapa akce Expozice jihozápadní Afriky. V roce 2023 byla návštěvníkům zpřístupněna voliéra pelikánů a volavek, dále byl realizován výběh hyen. Z dalších významných investic proběhla rekonstrukce pavilonu nosorožců (starého nosorožince), pokračovaly práce na zahradě před Vilou La Rosa, kde je realizována odpočinková zóna pro návštěvníky. Důležitou investicí bylo zhotovení nového sociálního zařízení pro hosty Safari kempu. Další významnou investicí byl nákup pozemků pro rozšíření stávajícího safari.

Investiční akce byly každoročně podpořeny platbou zakladatele, tzn. Královéhradeckým krajem. Zakladatel přispěl zejména na pořízení pozemků investicí 19 milionů Kč, významně přispěl i na rekonstrukci pavilonu nosorožců (8 milionů Kč) a zhotovení výběhu hyen a voliér (8 milionů Kč). Na investiční akci Expozice jihozápadní Afriky (West Cape) – část vodní světy bylo požádáno o dotaci z fondů Evropské unie a doposud byla z Evropské unie získána dotace přesahující 44 milionů Kč. Jedná se o částku dotace získanou za období realizace akce v letech 2019 – 2023.

Celkové výnosy safari parku za rok 2023 bez daně z přidané hodnoty činily 313.482 tis. Kč a byly o 30.067 tis. Kč vyšší v porovnání se skutečností roku 2022. V kategorii výnosů došlo v hodnotovém vyjádření k nejvyššímu nárůstu tržeb za služby, kdy došlo zejména k nárůstu tržeb ze vstupného a z tržeb Safari resortu (hotel, kemp). Růst zaznamenala i položka tržby za prodané zboží. Pokles byl pak vykázan u tržeb z provozních výnosů.

Celkové provozní výnosy za rok 2023 dosáhly hodnoty 61.011 tis. Kč a v porovnání s rokem 2022 vykázaly pokles, neboť v roce 2022 činila jejich výše 71.223 tis. Kč, tzn. pokles provozních výnosů o 10.212 tis. Kč, tj. o 14,34 %. Tato výnosová položka zachycuje zejména výnosy z provozní dotace od zřizovatele, ostatních dotací, ostatních provozních výnosů a z darů na provoz. Pro rok 2023 byla safari parku přiznána provozní dotace od zakladatele ve stejné výši jako v roce 2022, tzn. ve výši 61.388 tis. Kč. V roce 2023 však safari park z důvodu dobrého výsledku hospodaření zakladateli vrátila část provozní dotace ve výši 12.000 tis. Kč, při čemž bylo současně požádáno o převod těchto prostředků na dotaci investiční. Vyrovnávací platba od zakladatele za plnění závazku veřejné služby z tohoto důvodu dosáhla při meziročním srovnání poklesu o 12.000 tis. Kč. U dalších položek provozních výnosů došlo k významnějšímu navýšení u darů na provoz. K tomuto navýšení došlo hlavně z důvodu, že v roce 2023 byl safari parku od fyzické osoby poskytnut jednorázový dar na chov nosorožců ve výši 1.000 tis. Kč. Celkem tak safari park v roce 2023 přijal dary na provoz ve výši

5.556 tis. Kč, což bylo o 1.777 tis. Kč více než v roce 2022. V položce dary na provoz jsou obsaženy příjmy z adopcí, darů přijatých v rámci programu „Pozví zvíře“, dalších darů od veřejnosti a firem a dále z příjmů od Nadace ČEZ, která dlouhodobě podporuje projekt na záchranu severních bílých nosorožců. Ostatní položky provozních výnosů dosáhly v roce 2023 přibližně stejné výše jako v roce 2022. Jedná se hlavně o příjmy z dotace MŽP, tržeb z prodeje materiálu a ostatní provozní výnosy. Uvedené skutečnosti spolu s dalšími vlivy znamenají celkové snížení položky ostatních provozních nákladů o 10.212 tis. Kč.

Tržby za prodej výrobků a služeb dosáhly v roce 2023 výše 221.981 tis. Kč a v porovnání s rokem 2022 vzrostly o 34.940 tis. Kč, tj. o 18,68 % . Z důvodu zvýšení návštěvnosti a mírného navýšení u některých druhů vstupného zaznamenaly nárůst položky tržeb ze služeb související s návštěvností. Jedná se o tržby ze vstupného a pronájmů, které safari park získává především od provozovatele stravovacích služeb poskytovaných návštěvníkům v areálu zahrady. Výnosy ze vstupného dosáhly výše 134.416 tis. Kč a byly o 23.299 tis. Kč vyšší než v roce 2022, tj. nárůst o 20,97 %. Výnosy z pronájmů zaznamenaly nárůst o 1.630 tis. Kč a dosáhly celkové výše 18.157 tis. Kč. V rámci ubytovacích služeb byly vykázány vyšší výnosy ze služeb hotelu, a to o částku 8.564 tis. Kč. Výnosy z hotelu a hotelových služeb byl vykázány v celkové výši 25.836 tis. Kč. Hodnotově významný nárůst výnosů je zachycen v položce služby kempu, která činila 32.485 tis. Kč a byla oproti roku 2022 vyšší o 5.758 tis. Kč, tzn. o 21,54 %. Také u ostatních položek výnosů z prodeje služeb byl zaznamenán nárůst, k minimálnímu poklesu tak došlo pouze u tržeb za prodej zážitkového programu ošetřovatelem v zoo (pokles o 42 tis. Kč).

V roce 2023 došlo ke zvýšení tržeb z prodeje zboží. V roce 2023 byly dosaženy celkové tržby ve výši 25.884 tis. Kč, tj. o 1.597 tis. Kč více než v roce 2022, kdy byly vykázány tržby za prodej zboží ve výši 24.287 tis. Kč. Jedná se o růst tržeb ve výši 6,17 %. Tržby za prodej zboží v Zooshopu dosáhly v roce 2023 výše 19.754 tis. Kč a byly tak srovnatelné s rokem 2022 (pokles o 420 tis. Kč). Výrazný nárůst tržeb byl zaznamenán na prodejním místě stánek Ngwini, který je umístěn u expozice tučňáků. Zde byl zaznamenán nárůst prodeje zboží o 570 tis. Kč, což je nárůst proti roku 2022 o cca 100 %. Zvýšení tržeb bylo vykázáno i na dalších prodejních místech (automaty, galerie, hotel, kemp, další stánky). Na nárůstu tržeb za prodej zboží se podílel také prodej 2 ks hyenek do ZOO Lešná - Zlín za 902 tis. Kč, obdobný prodej v roce 2022 nebyl uskutečněn.

Kromě provozních výnosů, výnosů za prodej vlastních výrobků, služeb a zboží dosáhla zoologická zahrada ostatní výnosy ve výši 4.643 tis. Kč. Jedná se zejména o finanční výnosy, tzn. úroky a kurzové zisky. Na základě růstu

úrokových měr byl v roce 2023 dosažen nejvyšší ostatní výnos z úroků z vkladů, a to v hodnotě 4.524 tis. Kč.

Dle výše uvedeného činily celkové vlastní příjmy dosažené safari parkem za rok 2023 částku 262.021 tis. Kč. Zoologická zahrada za rok 2023 obdržela příjmy z veřejných dotací v částce 51.461 tis. Kč. Na základě podílu vlastních výnosů a nákladů zahrada dosáhla provozní soběstačnosti 83,79 %, což znamenalo nárůst o 6 % oproti roku 2022, kdy byla provozní soběstačnost 77,79 %. V roce 2023 výši soběstačnosti pozitivně ovlivnil růst vlastních výnosů (o 41.999 tis. Kč) a současně pokles výše provozních dotací (o 11.932 tis. Kč). Výše soběstačnosti roku 2023 byla naopak negativně ovlivněna nárůstem celkových nákladů v roce 2023.

Náklady za rok 2023 dosáhly bez daně z přidané hodnoty výše 312.706 tis. Kč a byly v porovnání s rokem 2022 vyšší o 29.871 tis. Kč, tj. o 10,56 %. Růst nákladů byl zapříčiněn zejména zvýšením osobních nákladů, nákladů na opravy a růstem cen ostatních služeb. Podrobnější rozbor nákladů je uveden níže.

Materiálové náklady byly vykázány v celkové výši 32.765 tis. Kč, což bylo zvýšení o 2.938 tis. Kč, tj. o 9,85 % oproti roku 2022 a tvořily 10,4 % celkových nákladů. Nejvýznamnější položkou materiálových nákladů byly náklady na krmiva v celkové výši 16.725 tis. Kč. Náklady na krmiva vzrostly v roce 2023 o 2.148 tis. Kč oproti roku 2022, tj. o 14,74 %. Z materiálových nákladů tak došlo k nejvyššímu navýšení právě u krmiv, nejvyšší pokles byl zaznamenán u nákupu PHM (pokles o 339 tis. Kč).

Celkové náklady na energie dosáhly výše 28.893 tis. Kč, byly vyšší o 2.077 tis. Kč, tj. o 7,7 % oproti roku 2022. Náklady na energie tvořily 9,2 % celkových nákladů. Největší nárůst byl vykázán u spotřeby tepla, která stoupla o 1.772 tis. Kč. Pokles byl zaznamenán u spotřeby elektřiny, která se snížila o 37 tis. Kč. Spotřeba plynu vzrostla o 342 tis. Kč. Po výrazném zdražení energií v roce 2022 tak trend růstu nákladů na energie pokračoval. Před rokem 2022 činil poměr nákladů na energie oproti celkovým nákladům přibližně 6 – 7 %, od roku 2022 tento poměr přesahuje 9 % (v roce 2023 je to 9,2 %).

Náklady na prodané obchodní zboží činily 16.117 tis. Kč, a to znamenalo růst o 897 tis. Kč, tj. o 5,89 % oproti roku 2022. Hodnotový růst nákladů odpovídá růstu tržeb z prodeje zboží. Tržby z prodeje zboží vzrostly o 1.597 tis. Kč. Znamená to mírný nárůst celkové obchodní přírážky. Výše obchodní přírážky v roce 2023 činila 60,60 %, zatímco v roce 2022 činila obchodní přírážka celkem 59,57 %.

Celkové náklady na opravy činily v roce 2023 částku 35.628 tis. Kč, tj. 11,4 % celkových nákladů a byly o 9.509 tis. Kč, tj. o 36,41 % vyšší než v roce 2022. K růstu nákladů na opravy a udržování v roce 2023 došlo nejvíce v rámci položky stavebních oprav, která vzrostla o 9.470 tis. Kč. V roce 2023 byly provedeny zejména opravy, na které byly v předchozích letech tvořeny rezervy. Jedná se o opravu chovatelského zařízení pro nosorožce, opravy střech a výměny oken v zimovištích antilop, výměna střechy v zařízeních vodní světy a africká savana (zahájení opravy v roce 2023). Z dalších významnějších akcí byly uskutečněny opravy roštů v safari, proběhla oprava bazénu v průchozí voliéře ptáků a oprava betonové plochy dvorků u karantény. V areálu zahrady pak byly v různých objektech vyměněny dveře, okna a vrata. Nákladovou položkou související s opravami je tvorba a čerpání rezerv na opravy. V roce 2023 byly vytvořeny rezervy v částce 8.000 tis. Kč a rozpuštěny byly rezervy ve výši 24.400 tis. Kč, tím došlo ke snížení nákladů roku 2023 o částku 16.400 tis. Kč. V roce 2022 byly vytvořeny rezervy v částce 8.700 tis. Kč a rozpuštěny rezervy v částce 12.014 tis. Kč - výsledkem je snížení nákladů roku 2022 o 3.314 tis. Kč. Položka tvorby rezerv tak byla v roce 2023 nižší o 13.086 tis. Kč než v roce 2022.

Náklady na ostatní služby a stočné byly proúčtovány ve výši 35.221 tis. Kč, tj. 11,3 % z celkových nákladů a oproti roku 2022 došlo k jejich zvýšení o 6.983 tis. Kč, tj. o 24,72 %. K navýšení došlo u většiny druhů služeb. K vysokému nárůstu oproti roku 2022 došlo u stočného, a to o 1.384 tis. Kč.

U dalších položek nákladů za služby došlo k významnějšímu růstu u nákladů vynaložených na leasing, kdy dochází zejména k obnově vozového parku a dále je na leasing pořízena pěstírna - modul BHT. Výraznější nárůst byl zaznamenán také u nákladů vynaložených na stravování v ubytovacích zařízeních. Navýšení této položky se odvíjí od nárůstu tržeb v hotelu a kempu. Nárůst zaznamenala i většina dalších položek ostatních nákladů, což bylo zapříčiněno hlavně zdražením, které souvisí s nárůstem inflace a cen za služby v České republice.

Nejvyšší podíl na celkových nákladech vykazují osobní náklady, tzn. mzdové náklady, zákonné sociální pojištění a ostatní mzdové náklady. Tyto náklady dosáhly výše 143.536 tis. Kč a byly o 16.294 tis. Kč, tj. o 12,81% vyšší než v roce 2022. Náklady na mzdy a pojištění dosáhly v roce 2023 částku 140.403 tis. Kč, což znamená podíl 44,9 % na celkových nákladech, v roce 2022 činil tento poměr 44 %. Navýšení osobních nákladů souvisí s tím, že s účinností od listopadu 2022 došlo v reakci na nárůst inflace k navýšení mezd, a to k navýšení základních mezd zaměstnanců o 10 % (minimálně však o 2 tis. Kč), u manažerských smluv pak došlo k navýšení mezd o 5 %. Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců činil v roce 2023 celkem 216,47, v roce 2022 pak 204,27, tzn.

nárůst o 12,20 zaměstnance. Nejvíce zaměstnanců přibýlo na střediscích kemp a hotel (cca 8 zaměstnanců), další zaměstnanci byli přijati na oddělení zahradní údržby, výživy a návštěvnického provozu. Zvýšení počtu zaměstnanců souvisí s vyšší návštěvností, otevřením nové expozice a rozšířením poskytovaných služeb návštěvníkům a hotelovým hostům (zejména komentované prohlídky a vstup ke zvířatům s možností jejich krmení). Rozšíření služeb pro návštěvníky a hosty současně vede k navýšení tržeb. Průměrná měsíční mzda na zaměstnance dosáhla v roce 2023 hodnotu 38.186 Kč, v roce 2022 to bylo 35.459 Kč. Došlo tedy ke zvýšení průměrné měsíční mzdy o 2.727 Kč, tj. o 7,69 %.

Účetní odpisy za rok 2023 byly vykázány v celkové výši 22.059 tis. Kč, což představovalo 7,1 % z celkových nákladů. V porovnání s rokem 2021 došlo k jejich zvýšení o 1.591 tis. Kč, tj. o 7,77 %. Údaje o výši jednotlivých druhů nákladů obsahuje příložená tabulka.

Společnost za rok 2023 vykázala kladný hospodářský výsledek po zdanění – zisk ve výši 776 tis. Kč, což bylo o 196 tis. Kč více než v roce 2022. Vzhledem k výši obrátu se jedná o minimální rozdíl, který odpovídá skutečnosti, že v rámci finančního plánu stanoveného pro rok 2023 a 2022 se vycházelo z předpokladu vyrovnaného výsledku hospodaření.

Srovnání ekonomických ukazatelů v letech 2020-2023

Ekonomické údaje	2020	2021	2022	2023
Návštěvnost	450 872	543 772	669 432	676 487
Počet pracovníků (přepočtený)	182,49	191,6	204,3	216,47
Průměrná mzda (včetně odměn, v Kč)	29 959	33 489	35 459	38 186
Dary + adopce (v tis. Kč)	4280	36311	3798	5556
Celkové výnosy s dary (v tis. Kč)	221 595	267 416	283 415	313 482
Provozní soběstačnost (s dary)	64,91	76,11	77,79	83,79
Příspěvky na provoz celkem (v tis.	78 275	64 423	63 393	51 461
z toho: zakladatel Královéhradecký kraj	74818	56388	61388	49388
Ministerstvo životního prostředí	1 484	5 419	1 948	2 048
dotace EU	3	86	27	-9
SZIF - dotace na plochu zeměd. půdy	28	26	30	34
Státní podpora (COVID, Antivirus)	1942	2397	0	0
Podpora zaměstnanosti	0	107	0	0
Výsledek hospodaření po zdanění	799	712	580	776

Významné partnera a adopční rodiče vítá ve Vile La Rosa ředitel safari parku Přemysl Rabas. (hh)

Pracovníci oddělení Ekonomie (zleva): Jan Kléma, Dagmar Sedláčková, Zdeňka Francová, Iva Divišová, Hana Dvoráková, Petra Hajnyšová, Pavel Horák, Aneta Dvořáková a Ivana Reehová

Investiční činnost, opravy a projekce

Jan Povolný, Petr Jiříčka a Kateřina Paříková

V areálu West Cape vyrostly dvě průchozí voliéry. (kp)

V roce 2023 došlo k ukončení jednoho z nejrozsáhlejších souborů staveb zoologické zahrady - Expozice jihozápadní Afriky. Rovněž jsme se zaměřili na investice pro zlepšení komfortu návštěvníků a pokračujícího zkvalitňování chovu zvířat.

Investice

Finanční prostředky vynaložené na pořízení investic čítaly v r. 2023 celkem 57. 396 tis. Kč.

Ukončené investice v r. 2023:

Expozice jihozápadní Afrika

Mezi nejvýznamnější dlouhodobou investici, ukončenou tento rok v rámci čtyřleté výstavby nového expozičního a chovatelského části zoologické zahrady, patří tato stavební akce, která probíhala v období let 2020 – 2023. Výstavba byla realizována ve čtyřech dílčích etapách.

- I. etapa - zimoviště plameňáků a kolpíků, venkovní voliéra s dvěma vodními nádržemi, objekt občerstvení a sociálního zařízení pro návštěvníky, pěší komunikace, pozorovatelna, inženýrské sítě, retenční nádrže, vsakovací jímka na dešťovou vodu a venkovního osvětlení

- II. etapa - pavilon a výběh pro tučňáky
- III. etapa - výběh antilop a voliéry pelikánů/kolpíků včetně zázemí
- IV. etapa - výběh hyen

Generální oprava a úprava pavilonu nosorožců (starý nosorožinec)

Jedná se o generální opravy a úpravy stávajícího objektu pro chov nosorožců černých, které byly vzhledem ke stáří a celkovému opotřebení stavby nezbytné. Provedeny byly stavební práce, silnoproudé i slaboproudé elektroinstalace, zdravotní technika, vzduchotechnika včetně měření a regulace, dešťová kanalizace včetně akumulační nádrže.

Nové sociální zařízení v Safari kempu

Výstavba nového, zděného objektu sociálního zařízení s kruhovým půdorysem. V nové jednopodlažní budově jsou umístěny záchody pro muže, ženy a invalidy. Charakter stavby navazuje na stávající design objektů Safari kempu včetně střešní krytiny z rákosu.

Nové sociální zařízení v Safarikempu. (kp)

Zahrada před Vilou La Rosa

Na místě odstraněného zimoviště plameňáků byla v prostorách před správní budovou realizována nová odpočinková zóna pro návštěvníky, která respektuje a stylově doplňuje architekturu správní budovy – Vily La Rosa. Návštěvníci mají možnost relaxovat u středové fontány obklopeni záhony květin nebo u kamenem obloženého vodopádu lemovaného z obou stran schodišti.

Přístřešek s bistroem a přístřešek s molem

Jedná se o dvě jednopodlažní dřevěné novostavby sloužící k občerstvení a odpočinku návštěvníků safari parku. Nástupní molo pro použití šlapadel je instalováno na přilehlé vodní ploše.

Občerstvení DRIVE IN

Sezónní provozní stánek rychlého občerstvení byl realizován z objektu bývalé vedlejší pokladny. Záměrem bylo doplnit služby občerstvení o „drive-in“, jejímž prostřednictvím budou obslouženi nejen zákazníci v areálu zoologické zahrady, ale i na parkoviště přímo do vozidla.

Vyhlídky u hrochů

Jedná se o výstavbu dřevěné dvoupatrové vyhlídky pro návštěvníky u expozice hrochů. Jde o trvalý o objekt s krytou plochou v úrovni prvního nadzemního podlaží a s vyhlídkovou plošinou se zábradlím v úrovni druhého nadzemního podlaží.

Probíhající investice:

Rekonstrukce VÚTZ č.p. 770 (objekt bývalé továrny na šumáky), kde probíhají stavební úpravy pro změnu v užívání objektu na zázemí stravovacích a marketingových služeb.

Opravy a udržování

Náklady vynaložené na opravy a udržování byly v roce 2023 v celkové výši 35. 628 tis. Kč (z toho 27.505 tis. Kč stavební)

- Oprava dvou přejezdových roštů v Africkém safari J. Vágnera
- Oprava vysokonapěťových kabelů
- Oprava bazénu v průchozí voliére ptáků
- Oprava a výmalba Zimoviště V. – stáje buvolů
- Oprava střechy, opláštění, dveří a oken Zimoviště XXV.
- Oprava střechy, opláštění a oken Zimoviště XX.
- Oprava opláštění a oken Zimoviště XXII.
- Generální oprava polykarbonátové střechy pavilonu Vodní světy
- Oprava betonové plochy dvorků u karantény

Stavba nového sociálního zařízení v Safarikempu. (sj)

Budování zahrady u Vily La Rosa. (vš)

Budování zahrady u Vily La Rosa. (js)

Pracovníci oddělení investic a veřejných zakázek (zleva): Vladislav Mertlík, Petr Jiříčka, Simona Jiříčková, Kateřina Paříčková, Oldřich Vetešík a Jan Povolný.

Pracovníci oddělení technické údržby (zleva): Milan Malý, Jaroslav Janeček, Martin Vala, Dalibor Vlášek, Miroslav Bednář, Viktor Sochor a Jaroslav Kozák.

Pracovníci oddělení zahradnictví (zleva): Vala Martin, Klimeš Martin, Šlais Petr, Vršecký Miroslav, Chamelyukh Yaroslav, Wagenknecht Milan, Klimeková Andrea, Matysová Irena, Wagenknechtová Alena, Řičařová Anna, Voltr Lukáš, Smrčková Ivana, Lukačová Zdena, Kalinová Věra a Junková Viola.

Adopce

Pavel Šereda

I maličká želva skalní si v roce 2023 našla svého adoptivního rodiče. (sj)

Adopce zvířat je v Safari Parku Dvůr Králové již tradiční a žádaný způsob kterým návštěvníci mohou přispět na chov svých oblíbených zvířat. Každým rokem si tedy téměř všechna zvířata, od malinkatého bodlína Telfairova až po nejvyšší žirafu Rothschildovu, naleznou své adoptivní rodiče. V roce 2023 jsme přijali 486 jednotlivých adopcí, v celkové částce **2 186 872 Kč**. Všem adoptivním rodičům děkujeme za jejich podporu.

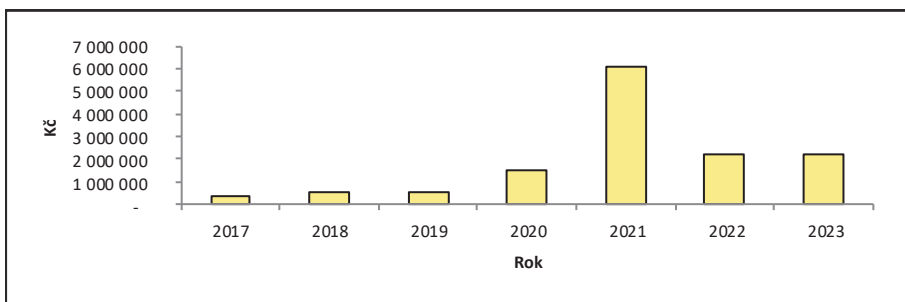
Největší změnou v programu adopcí zvířat byla v roce 2023 úprava odměn pro naše adoptivní rodiče. Každý, kdo se rozhodne adoptovat zvíře, od nás dostane za učiněný dobrý skutek malý dárek – od certifikátu o adopci až po pozvánku na speciální den v safari parku či cedulku se jménem u výběhu adoptovaného zvířete. Změnu v odměnách jsme učinili poprvé po mnoha letech, aby lépe odráželi dnešní ekonomickou situaci a také aby byli spravedlivě odměněni všichni přispěvatelé. Všechny zavedené změny naleznete v příložené tabulce.

Letošní Den adopčních rodičů se uskutečnil v sobotu 23. září. Pro účastníky byl v letošním roce připraven pestrý program. Kromě drobného občerstvení naši zoologové seznámili hosty se zoologickými úspěchy roku 2023 a adopční rodiče, a další hosté, měli během dne možnost navštívit i pavilon nosorožců dvourohých, kde pro většinu roku probíhala generální rekonstrukce. Tradičně byly také na programu komentované procházky po areálu a speciální jízda po safari.

V pátek 15. prosince také uskutečnilo výroční Setkání přátel safari parku, na které zveme nejen vybrané adoptivní rodiče, ale také významné přátele a podporovatele Safari Parku Dvůr Králové. Hlavní bodem programu byly krátké přednášky zoologů o uplynulém roce a plánech do budoucna. Na účastníky také čekalo pohoštění ve formě rautu s hudebním doprovodem pianisty Ellyho Jaye.

Závěrem ještě jednou děkujeme všem adoptivním rodičům za jejich podporu zvířat v Safari Parku Dvůr Králové!

Adoptivní příspěvky v letech 2017 až 2023 (v Kč)

Srovnání změn v odměnách pro adoptivní rodiče

Odměny do 30.4.2023

od 500 Kč	od 5 000 Kč	od 10 000 Kč
Certifikát a 1 vstupenka Jméno na adoptivním panelu na hromadné cedulce a ve výroční zprávě	Certifikát a 2 vstupenky Jméno na adoptivním panelu na menší samostatné cedulce a ve výroční zprávě	Certifikát a 4 vstupenky Jméno na adoptivním panelu na menší samostatné cedulce a ve výroční zprávě Pozvánka na "Den adoptivních rodičů" a další...
od 20 000 Kč		
Certifikát a 6 vstupenek Jméno na adoptivním panelu na větší samostatné cedulce, u výběhu zvířete a ve výroční zprávě Pozvánka na "Den adoptivních rodičů" Pozvánka na společenský večer v safari parku a další...		

Odměny od 1.5.2023

od 500 Kč	od 1 500 Kč	od 5 000 Kč
Elektronický certifikát do emailu Jméno na adoptivním panelu na hromadné cedulce a ve výroční zprávě	Fyzický certifikát a 1 vstupenka Jméno na adoptivním panelu na hromadné cedulce a ve výroční zprávě	Fyzický certifikát a 2 vstupenky Jméno na adoptivním panelu na hromadné cedulce a ve výroční zprávě
od 15 000 Kč		od 30 000 Kč
Fyzický certifikát a 5 vstupenek Jméno na adoptivním panelu na menší samostatné cedulce a ve výroční zprávě Pozvánka na "Den adoptivních rodičů" a další...		Fyzický certifikát a 8 vstupenek Jméno na adoptivním panelu na větší samostatné cedulce, u výběhu zvířete a ve výroční zprávě Pozvánka na "Den adoptivních rodičů" Pozvánka na společenský večer v safari parku a další...

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, jednotlivci v roce 2023

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
TOPTRANS EU, a.s.	slon savanový	140 000
TOPTRANS EU, a.s.	nosorožec dvourohý	85 000
TOPTRANS EU, a.s.	lev berberský	75 000
Trojánkovi	žirafa síťovaná	70 000
Trojánkovi	žirafa rothschildova	70 000
TOPTRANS EU, a.s.	nosorožec tuponosý	70 000
STELLA METALLI s.r.o.	okapi	50 000
Nela Obermajerová	žirafa rothschildova	50 000
Pavel Matějovský	okapi	40 000
TOPTRANS EU, a.s.	orangutan bornejský	40 000
TOPTRANS EU, a.s.	šimpanz	40 000
Petr Mýl	gepard a pštros dvouprstý	36 000
SOFTBIT software, s.r.o.	gepard	30 000
Sedláčkovi	Hrabáč Kapský	25 000
Ivana Jůzová	hroch obojživelný	25 000
Etigraf s. r. o.	slon savanový	20 000
Ptáčkoví	jeřáb královský	20 000
Lenka a Jiří Čejkovi	pes ušatý	20 000
Tomáš Dohnálek	buvol pralesní	20 000
Skupina ujetých trhloušů a fanoušků Červeného Trpaslíka	hrabáč kapský	20 000
BSSHOP, s.r.o.	hrošík liberijský	20 000
Floriáni	hrošík liberijský	20 000
STROS Sedláčanské strojírny a.s.	nosorožec dvourohý východní	20 000
Barbora Exnerová	levhart perský	20 000
Pionýr z.s. - PC Florbalová akademie MB	lev berberský	20 000
Barunka Syřůčková	žirafa síťovaná	20 000
Ludmila Syřůčková	okapi	20 000
Endokrinologie Mrugová s.r.o	levhart perský	20 000
Káťa a Ondra Srbovi	karakal	20 000
BayWa r.e. Solar Systems s.r.o.	dudkovec stromový	20 000
BayWa r.e. Solar Systems s.r.o.	hrošík liberijský	20 000
BayWa r.e. Solar Systems s.r.o.	tučňák brýlový	20 000
James a Bety Knapovi	hyena skvrnitá	16 000
MUDr. Mašlanka a Věra Říhová	hrošík liberijský	15 000
MUDr. Mašlanka a Jan Matěj Pospíšil	hrabáč kapský	15 000
Pospíšilovi z Klášterce nad Ohří	okapi	15 000
Adam a Lucie Rychtářovi	ciberka africká	15 000
TOPTRANS EU, a.s.	serval	15 000

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Old Racing Club z.s.	Hrošík liberijský	15 000
OS ČČK Trutnov - zaměstnanci Alice-Domácí péče a Alice-Rehabilitace	hrošík liberijský	13 300
Základní škola Dolní Kalná, okres Trutnov	pes ušatý	13 000
David Malý	vír africký	12 000
Alena a Milan Krylovi	pes hyenový	12 000
Ta_terka_tattoo	hrošík liberijský	12 000
TOPTRANS EU, a.s.	pelikán africký	12 000
TOPTRANS EU, a.s.	prase savanové	12 000
MATEŘSKÁ ŠKOLA HOLUBOVA HOLICE, AFRICAN SCHOOL - KARIBU SANA	želva obrovská	11 000
Jiřina Bláhová	fenek	11 000
Radek, Veronika, Dominik a Damian Míkovi	karakal	11 000
Jaromír & Jana Novákovi	gepard	10 000
Ida Luxová	serval	10 000
Blanka Karešová	žirafa rothschildova – Jenifer	10 000
Zdenka Suchá	levhart perský	10 000
Vít Novák, www.svarovani-nerez.cz	orangutan bornejský	10 000
Jana Mádllová	slon savanový	10 000
Optika Hrubá s.r.o.	tučňák brýlový	10 000
Puřák Šonov	fosa madagaskarská	8 000
Iveta a Honza Jalůvkovi	fosa madagaskarská	8 000
Matěj Ráb	tučňák brýlový	8 000
David Grünwald	tučňák brýlový	8 000
Jana Maria Masnerová	tučňák brýlový	8 000
NEJLEPŠÍ Z NEJLEPŠÍCH	hrošík liberijský	7 900
Karel III. a IV. a Albert Brabcovi	Fenek	7 000
Anežka Bubáková	fenek	7 000
Věra Smetanová	fenek	7 000
Lenka Náhunková	kudu malý	7 000
Naděžda Gutzerová, Linda a Zuzana Křížovy	fenek	7 000
Natálie Šrůtová	buvol kaferský	7 000
Kristýna Šrůtová	talapoin severní	7 000
Městské gymnázium a střední odborná škola Úpice	hrošík liberijský	6 200
manželé Citoroví	žirafa sitovaná	6 000
Arrow International CR, a.s.	zebra grévyho	6 000
Michal, Petra, a Míša Novákovi	zebra grévyho	6 000
Střední odborná škola veterinární, Hradec Králové - Kukleny	surikata	6 000
Matěj Mrlina	okapi	5 500
Třída 3.A, Krkonošské gymnázium a SOŠ, Vrchlabí	fenek	5 306
ZŠ Hradec Králové, M. Horákové 258	surikata	5 300

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Jaroslava Záňová	žirafa síťovaná	5 050
Jaroslava Záňová	žirafa síťovaná	5 001
Václav Juklíček	plameňák růžový	5 000
Václav Juklíček	zebra burchellova	5 000
Jana	zebra hartmannové	5 000
Marta Nováková	plameňák růžový	5 000
Jaspers	levhart perský	5 000
rodina Vernerova	fenek	5 000
Lenka Urbanová	orangutan bornejský	5 000
Jitka a Milena Rybářovy	žirafa rothschildova	5 000
Ondřej Kubiček	zebra Bomova	5 000
rodina Lehkých	medojed kapský	5 000
Žižalovi	pštros dvoupřstý	5 000
Michal a Pavel Procházkovi	lemur kata	5 000
firemní bankéři regionu Hradecko, Česká spořitelna	medojed kapský	5 000
Rehabilitace Anička s.r.o.	lemur kata	5 000
Tomáš a Zdeňka	surikata	5 000
ZŠ a MŠ J. Gočára, Tylovo nábřeží 1140, Hradec Králové	maki trpasličí	5 000
Jiří Hykyš	lemur kata	5 000
Petra Skřivánková	gepard	5 000
Jiří Kříž	nosorožec dvourohý východní	5 000
Karolína Skopalová	plameňák růžový	5 000
Milena Stříhavková	surikata	5 000
Adam a Lucie Rychtářovi	ženetka tečkováná	5 000
Anna Mokrá	želva obrovská	5 000
Simona Dajčová	surikata	5 000
Krůčky Děčín	lemur kata	5 000
Milada Čechurová	medojed kapský	5 000
Anna Hřčková	dahome	5 000
Milada Rexová	výr africký	5 000
ÚCZP Pardubice - TEAP, Generali Česká pojišťovna a.s.	lemur kata	5 000
Jirka "Venty" Michel	surikata	5 000
Tomáš Prouza	čáp bílý	5 000
Marek Antoš	zebra bezhřívá	5 000
Adéla Škrbová	želva paprscitá	5 000
Petr Kosař	slon savanový	5 000
Nikol Dvořáková	lemur kata	5 000
Matyš Vágner	hyena skvrnitá	5 000
Viktorie Vágnerová	žirafa síťovaná	5 000

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Jan Záruba	krajta písmenková	5 000
Jana Rumlerová	tučňák brýlový	5 000
Pavel Fišer	medojed kapský	5 000
Jana	zebra Hartmannova	5 000
Oliver Šťovík	tučňák brýlový	5 000
Ladislava Reichová	lev berberský	5 000
Jana Tryznová	surikata	5 000
Rodina Zerulla, Švubova, Maňáskova	šimpanz	5 000
rodina Petrova R+M+B+P	surikata	5 000
Milan David- revizní technik zdvihacích zařízení	nosorožec dvourohý	5 000
Míša Kirnig	krokodýl štítnatý	5 000
BayWa r.e. Solar Systems s.r.o.	zebra bezhřívá	5 000
BayWa r.e. Solar Systems s.r.o.	surikata	5 000
BayWa r.e. Solar Systems s.r.o.	želva paprščitá	5 000
TOPTRANS EU, a.s.	pakůň bělobradý	5 000
Adam a Lucie Rychtářovi	cibetka africká	4 000
Vladimír Havel	voduška abok	4 000
Ing. Gabriela Place	dík dk kirkův	4 000
QA/QC team, Teleflex Hradec Kralove	přimorožec šavlorohý	4 000
Martin Duršpek	hadilov pisař	4 000
Lenka a Ladislav Dymákoví	osel somálský	4 000
Alena Nožičková	krokodýl štítnatý	4 000
Pavel Přibyl	lev berberský	3 600
Třída 7.B ZŠ Štefánikova HK	krokodýl čelnatý	3 000
Ing. Gabriela Place	antilopa skákavá	3 000
Renata Müllerová	hrošík liberijský	3 000
TOPTRANS EU, a.s.	oryx jihoafrický	3 000
TOPTRANS EU, a.s.	pakůň běloocasý	3 000
4M Kucejovi	želva obrovská	2 600
Aneta Daňková	želva obrovská	2 600
Cihlářovi, Prouza	želva obrovská	2 500
Martin a Aneta Průšovi	tučňák	2 500
Miloš Jókala	bodlín Telfairův	2 500
Danuše Teplá	čáp bílý	2 500
Bahníková Daniela	fenek	2 400
Podlahová Miluše	lev berberský	2 400
Hákovi, Michovka	želva ostruhatá	2 023
Kolektiv zaměstnanců města Smiřice	daman skalní	2 000
Koleňáci z Chodova u KV	osel zakrslý	2 000

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Jan Štefáček	lev berberský	2 000
Edmund Hartwich	fosa madagaskarská	2 000
Lenka a Pavel Hrabíkovi	ryby sladkovodní	2 000
Karolína Mašatová	osel zakrslý	2 000
Lesní mateřská škola Na Větvi	hyena skvrnitá	2 000
Lesní mateřská škola Na Větvi	lemur kata	2 000
Lesní mateřská škola Na Větvi	nosorožec tuponosý	2 000
Lesní mateřská škola Na Větvi	surikata	2 000
Lesní mateřská škola Na Větvi	velbloud jednohrbý	2 000
Miloš Petr	žirafa síťovaná	2 000
Lenka Hamplová	pes hyenový	2 000
Kačí a Majda	papoušek žako	2 000
Markéta Chmelíková, Rastislav Paleta	hyena skvrnitá	2 000
Daniel Smrž	osel zakrslý	2 000
Filip Ráb	varan stepní	2 000
Ludmila a Vojtěch Lukášovi	levhart perský	2 000
Roman Čech a Denisa Splítková	osel zakrslý	2 000
Martin Flegl	banánovec chocholatý	2 000
Josef Stehlík	hrošík liberijský	2 000
Růžena Stehlíková	želva obrovská	2 000
Káťa a Pája Pourovi	oslík zakrslý	2 000
Eva Dvořáková	hrabaáč kapský	2 000
Kuba a Týna	hyena skvrnitá	2 000
Roman Vaniš	tučňák brýlový	2 000
Český rozhlas Hradec Králové	tučňák kbrýlový	2 000
Anna Dandová	přímorožec šavlorohý	2 000
Karel Holán	velbloud jednohrbý	2 000
Anna Čimová	želva paprscitá	2 000
Tereza Horáková	surikata	2 000
Kateřina Rudolfová	prase savanové	2 000
třída 6.A NHK	pes hyenový	1 860
Junák - český skaut, 6. středisko Rybárny Hradec Králové, z.s.	chameleon pardálí	1 800
třída 6.A NHK	žirafa rothschildova	1 641
Rodina Velíkovských	mamba černá	1 500
Monika Staňková	žirafa	1 500
Adélka	želva paprscitá	1 500
Emička, Vítek, Tereza a Michal Vodstrčilovi	želva paprscitá	1 500
Veronika Divecká	želva paprscitá	1 500
Alice Čížková	mamba západoafrická	1 500

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Ing. arch. Pavel Bořík	mamba černá	1 500
Iveta Šrytrová	bodlín telfairův	1 500
Iveta Šrytrová	osel zakrslý	1 500
Lukáš Albert	želva paprscitá	1 500
Alžběta Remešová	mamba západoafrická	1 500
Věra Hladíková	mamba černá	1 500
Lukáš Burian	mamba černá	1 500
Bořivoj Klečka	lev berberský	1 500
Denisa Gaislerová	mamba černá	1 500
EVKA SOŇA HOUSKOVÁ PRAHA	želva paprscitá	1 500
Honza Růžička	medojed kapský	1 500
Jan Horák, ZŠ Eduarda Štorcha a MŠ Oatroměř	mamba černá	1 500
Mrhálkovi	hrošík liberijský	1 500
Michaela Štundlová	tur domácí dahome	1 500
Sabina Čermáková	velbloud jednohrbý	1 500
třída 6.A NHK	krokodýl čelnatý	1 361
Matěj Ráb	lev berberský	1 250
Matěj Ráb	šimpanz	1 250
Monika Lánská	štetkou africký	1 000
Kamil Nehilč	slon savanový	1 000
David Holub	holub skvrnitý	1 000
Dominik Holub	holub africký	1 000
Terezka	prase savanové	1 000
Klárka a Pěťa	surikata	1 000
Tomáš Staněk	zmije rohatá	1 000
Jaroslav Zvánovec	žirafa rothschildova	1 000
Sabina Jiroušková a Jiří Váňa	želva obrovská	1 000
Tomáš Metelka	surikata	1 000
Martina Vágner Dostálová	husice modrokřídlá	1 000
Martina Vágner Dostálová	husice šedohlavá	1 000
Pavel Pospíšil	slon savanový	1 000
Pavel Pospíšil St.	levhart perský	1 000
Alena Rudolfová	mangusta trpasličí	1 000
3.A ZŠ Javornická Rychnov nad Kněžnou	talapoin severní	1 000
3.B ZŠ Javornická	želva skalní	1 000
Tomáš Heteš	nosorožec dvourohý	1 000
Třída 3.C	želva obrovská	1 000
Laurinka Tomášková	lemur kata	1 000
Pavla Kavanová	žirafa rothschildova	1 000

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Petra Šírová	hrošík liberijský	1 000
Alena Hlaváčková	gundi saharský	1 000
Dominika Nigrinová	krokodýl šřitnatý	1 000
Hana Pappová	pes hyenový	1 000
MVDr. Šárka Grůzová	štětkoun africký	1 000
Jan Houska Praha	mangusta trpasličí	1 000
Zdeňka Svobodová	mangusta trpasličí	1 000
Anna Svobodová	perlička supí	1 000
Jakub Richter	žirafa síťovaná	1 000
Terka a Honza	karakal	1 000
Isabelka Růžičková	plameňákrůžový	1 000
Adámek Růžička	tučňák brýlový	1 000
Michal Kuník	hrošík liberijský	1 000
Květa Zacharová	surikata	1 000
Tereza Hladíková	osel somálský	1 000
Anna Jecelínová	hrabáč kapský	1 000
Karel Nečas	lev berberský	1 000
Anna Svobodová	pes hyenový	1 000
Alena Svobodová	fenek	1 000
Zdeňka Svobodová	zebra bezhřívá	1 000
Jiří Čapek	cibetka africká	1 000
Ivana a Jiří Havlíkovi	osel somálský	1 000
Pavel Haluza	osel somálský	1 000
Blanka Ježková	osel somálský	1 000
Milan Pensdorf	osel somálský	1 000
Maxim Kaiser	lev berberský	1 000
Marcela Petrová	levhart perský	1 000
rodina Macháňova	tučňák brýlový	1 000
Roman Slaboch	orangutan bornejský	1 000
Jaroslava Slabochová	zebra Grévyho	1 000
Stanislav Tejkl	levhart perský	1 000
Andrejka Kohoutková	surikata	1 000
Petra Podracká	bojga africká	1 000
Karel Holán	pštros dvouprstý	1 000
Karin Matěchová	tučňák brýlový	1 000
Tomáš Mrština	lev berberský	1 000
Monika Mrštinová	okapi	1 000
Aneta Hejzlarová	šimpanz	1 000
Hana Varnava	hrošík liberijský	1 000

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
8.A ZŠ Štefánikova, Hradec Králové	zmije rohatá	1 000
Pavel Svrček	trnorep africký	750
Natálie Svrčková	bodlín telfairův	750
Zuzana Leflíková	hrošík liberijský	750
Jan Kopáč	žirafa síťovaná	750
Radka Pavlíková	žirafa rothschildova	750
Petr Tůma	hyena skvernitá	750
Radka Kašparová	plameňák růžový	750
Kristýna Veselá	gepard	750
Jakub Veselý, Jr.	gepard	750
Anna Rejhonová	gepard	750
Filip Rejhon	gepard	750
Marcela Rudolfová	trnorep africký	750
Marek Žid	hrabáč kapský	750
ZŠ Josefa Ressla Pardubice 3. A	trnorep africký	750
Šejnovi	lemur kata	750
Šejnovi	želva paprsčitá	750
Jan Kosinka	surikata	750
Tomáš Dvořák	komba ušatá	750
Anička a Adámek Hořčíčkovi	trnorep africký	750
Aleš Veselý	surikata	750
Milan Thorn	zmije rohatá	750
Ivana Hofírková	slon savanový	750
Ivana Hofírková	lev berberský	750
Karolína Kochmanová	slon savanový	750
Jana Hrachová	plameňák malý	750
Miroslava Marková	žirafa rothschildova	750
Jiří Marek	nosorožec dvourohý	750
Jaromír Spirek	pštros dvouprstý	750
Eliška Pučanová	slon savanový	750
Vláďa Diviš Děčín	karakal	750
Martin Záveský	želva obrovská	750
Jakub Jáchym bednář	surikata	750
Pavel Mašek	tučňák brýlový	750
Iveta Tykalová	fosa madagaskarská	750
rodina Proškova	bodlín Telfairův	750
Milan Hrnčál	hrošík liberijský	750
třída 6.B ze ZŠ Štefánikova HK	zmije rohatá	750
třída 6.B ze ZŠ Štefánikova HK	bodlín Telfairův	750

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Jana Nývltová	husice egyptská	700
Kamenárovi	surikata	700
Aneta Broklová	noháč kapský	700
Lenka Špryslová	husice šedohlavá	700
Ivo Farský	koza kamerunská	600
Viktorie Karlíková	serval	550
Martin Hakl	osel zakrslý	510
Laura Felcmanová a Matěj Klimeš	hrabáč kapský	500
Klára Mědílková	komba ušatá	500
Karolína Paseková a Martin Vojáček	osel zakrslý	500
Lukáš Peca	surikata	500
Jana Nemečková	ibis jihoafrický	500
František Němeček	pes ušatý	500
Jiří Němeček	lemur kata	500
Violka Ryčlová	felsuma madagaskarská	500
Tereza Krtíčková	zmije nosorožčí	500
Eva Kočnarová	bodlín telfairův	500
Ondřej Vyčichl	fenek	500
Sabina Tláskalová	pes hyenový	500
Lenička Bednářová	slon savanový	500
Sabča, Terezka a Peti	hrošík liberijský	500
Karolína Ládrová	koza kamerunská	500
Ing. Miroslav Skřivánek	hrošík liberijský	500
Radek Jelínek	langaha listonosá	500
Tobi Zabadal	bodlín telfairův	500
Lucka	slon savanový	500
Milan Tykal	lev berberský	500
Dostálky	bodlín telfairův	500
Veronika Novotná	bodlín telfairův	500
Adam Přichystal	dril černolící	500
Kateřina Plouharová ml.	želva ostruhatá	500
Jakub Hrubý	hrošík liberijský	500
Lukáš Ouhrabka	antilopa losí	500
Lola Ouhrabková	fenek	500
David Pouč	hrabáč kapský	500
Jakub Eminger	agapornis škraboškový	500
Jaroslava Rudolfová	bodlín telfairův	500
Trestňacky	myška africká	500
Trestňacky	bodlín telfairův	500

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Trestňáčky	komba ušatá	500
Tomáš Páral	hyena skvrnitá	500
třída 7.C Pardubice - Polabiny II	štětkoun africký	500
Natálie Zlámalová	Plameňák růžový	500
Lukáš Hlaváček	hyena skvrnitá	500
Vašík Vlček	slon savanový	500
Ema Vlčková	surikata	500
Patrik Hlaváček	fenek	500
rodina Jarých	bodlín Telfairův	500
Matýsek Hrbek	bodlín telfairův	500
Yvetka	zmije nosorožčí	500
Věra Skalická a Stanislav Skalický	kachna žlutozobá	500
Adéla Janků	slon savanový	500
Adéla Janků	dikdik kirkův	500
Michaela Hrubá	bodlín telfairův	500
Iveta Roubíčková	surikata	500
Liduška a Honza Fedákoví	želva obrovská	500
Martin Buchta	bodlín telfairův	500
Klára a Jan Muksch	myška africká	500
Michal Syrový	serval	500
Jan Zadrobilek	pižmovka ostruhatá	500
Jakub Drnec	mamba černá	500
Jan Luncar	hrošík liberijský	500
JAKOBY TEAM	antilopa skákavá	500
Melicharovi	husička dvoubarvá	500
Karel Šroub	osel somálský	500
Věra Šroub	osel somálský	500
Razímovi	čibetka africká	500
Kosmy	lev berberský	500
Milan a Jana	slon savanový	500
Tomáš Rada	bodlín telfairův	500
David Pikora	karakal	500
Ema Pikorová	gundi saharský	500
Tomáš GnoI a Simona Formánková	slon savanový	500
Adéla Vrublová	želva obrovská	500
Štěpánka Trnková	voduška jelenovitá	500
Míša "fotr všeho" Řeháček	šimpanz	500
Janik & Petřík	banánovec chocholatý	500
Janik & Petřík	myška africká	500

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Ondřej Mrkos	hrošík liberijský	500
Nikola Pokorná	papoušek žako	500
Macháčkovi	surikata	500
Jonáš Nedas	fenek	500
Markéta Nasadilová	koza kamerunská	500
Vojta Karlík	lev berberský	500
Eliška Drbalová	žirafa rothschildova	500
Dada Drbal	lev berberský	500
Marie Hlaváčková	žirafa síťovaná	500
Pavel Středa	hadilov pisař	500
Adélka Ťáhlavská	felsuma madagaskarská	500
Agátka Šťáhlavská	myška africká	500
Martin Šťáhlavský	tereka africká	500
Furiška	hyena skvrnitá	500
Základní škola a Mateřská škola Mistrovce	žirafa síťovaná	500
Základní škola a Mateřská škola Mistrovce	šimpanz	500
Irena Bartoníčková	fosa madagaskarská	500
Boška/Vachoušek	bodlín Telfairův	500
www.alarmysezarukou.cz	surikata	500
Adéla Novotná	bodlín Telfairův	500
Domča, Barča a Danda Patočkovi	pes ušatý	500
Libor	okapi	500
Jonáš Rudolf	okapi	500
Štěpánka a Markéta Smolovy	bodlín Telfairův	500
Zuzana Mixanová	slon savanový	500
Sára Heinclová	lev barberský	500
Pavčina Pumprová	bodlín Telfairův	500
Raúl Složil	oryx jihoafrický	500
Jaruška a Dan	serval	500
Ondřej Němeček	koza kamerunská	500
Gabišek	čáp bílý	500
Baku Baklíková	žirafa rothschildova	500
Vláda	levhart perský	500
Jindra	fenek	500
Jolča	medojed kapský	500
Babička Iva Hradská	slon savanový	500
Alena Nožičková	čírka modrá	500
Alena Nožičková	čírka hottentotská	500
Radovánek	lemur kata	500

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Jiřina Nováková	hyena skvrnitá	500
Marcela, Patr, Karín, Nikola a Pavel (Raabovi a Tomanovi)	okapi	500
Loudovi	želva paprščitá	500
David Marx	hrošík liberijský	500
Filip Kroupa	slon savanový	500
Pavla Pannyo	hrošík liberijský	500
Luboš Panny	hrošík liberijský	500
Jana Pannyová	hrošík liberijský	500
Aleš Panny	hrošík liberijský	500
Anna Pannyová	hrošík liberijský	500
Lukáš Šmejkal	hrošík liberijský	500
Daniel Šmejkal	hrošík liberijský	500
Jaroslava Jonová	hrošík liberijský	500
Věra Herová	hrošík liberijský	500
Alena Svítková	lev berberský	500
Marek Gaisler	medojed kapský	500
Pavel Polák	polák malý	500
Anna Hajdů	serval	500
Lucka a Lukáš Strnadovi	bodlín Telfairův	500
Matyáš Dvorský	medojed kapský	500
Petr Michalík	osel somálský	500
Tatínek a maminka	zmije nosorožčí	500
Šubrovi	žanetka tečkováná	500
Tomáš Vavřina	okapi	500
Ema Josefína Teubnerová	bodlín Telfairův	500
Zuzana Brédová	tučňák brýlový	500
Anna Vrabcová	vrabec kaštanový	500
Ludmila Vrabcová	vrabec kaštanový	500
Vladimír Vrabec	vrabec kapský	500
Mgr. Vladimír Vrabec, Ph.D.	vrabec hnědohřbetý	500
Hana	tučňák brýlový	500
Jan Psota	levhart perský	500
Ludmila Marková	bodlín Telfairův	500
Eliáš Marek	zmije nosorožčí	500
Jaroslav Marek	langaha listonosá	500
Jindra Šimek	fosa madagaskarská	500
Dáša Šimková	tučňák brýlový	500
Michaela Jarošová	lemur kata	500
Jakub Jaroš	medojed kapský	500

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Monika Rezlerová	bodlín Telfairův	500
Emička Řeháková	bodlín Telfairův	500
Nikita Zatloukalová	bodlín Telfairův	500
Pavel Janák	surikata	500
Alice Vašáková	bodlín Telfairův	500
Hana Vašáková	tučňák brýlový	500
Holky z KIO	bodlín Telfairův	500
Honza	lev berberský	500
Jan Hrabčuk	zmije nosorožčí	500
Ivana Švachová	tučňák brýlový	500
Jaroslav Kutífel	agapornis hnědohlavý	500
Holubcovi	holub skvrnitý	500
Chalupovi	levhart perský	500
Brněnská HK	hrošík liberijský	500
Miroslav Raška	hyena skvrnitá	500
Jana Bártíková	bodlín Telfairův	500
Eva Bartošová	bodlín Telfairův	500
Dennis Hochman	šimpanz	500
Tereza Sedláčková	slon savanový	500
Antonín Vančák	husička dvoubarvá	500
R&Z&I&P Příhodovi	zejzob africký	500
Dana Krausová	zmije nosorožčí	500
Dana Krausová	levhart perský	500
Monika Syrová	šimpanz	500
Radmila Fedora	žirafa síťovaná	500
8.A ZŠ Štefánikova, Hradec Králové	bodlín Telfairův	500
Veronika Rounová	slon savanový	500
Míša a Tereška Kinclovi	fenek	500
Magda Krupičková	gundi saharský	400
Manželé Rejmanovi	gepard	čestná
Novomanželé Budínští	hroch obojživelný	čestná
Milan Munzar a Něký Dahlgren	šimpanz	čestná
Dita a Luděk Remešovi z Kroměříže	želva obrovská	čestná
Celkem		2 086 872,00 Kč

Geparda, a pštrosa dvouprstého, dlouhodobě podporuje pan Petr Mýl. (sj)

Sitatunga svého adoptivního rodiče stále hledá. (sj)

Sponzoring a dary

Jan Kléma

ČSOB mimo jiné přispěla také na opravu pavilonu nosorožců. (hh)

V roce 2023 jsme díky vám všem, kteří jste finančně přispěli jako dárci či sponzoři přímo na realizaci našich chovných programů a ochranářských aktivit, vybrali částku 3 833 330 Kč. Tato podpora je pro SAFARI PARKU velmi významná. Díky této částce jsme mohli uskutečnit většinu z připravovaných ochranářských projektů. O vámi podpořených projektech se můžete dočíst v kapitole „In situ a další ochranářské projekty“.

Jsme také rádi, že se nám daří uzavírat důležitá obchodní partnerství, ať už související s podporou provozu SAFARI PARKU, či pronájmem reklamních ploch. Díky našim partnerům dokážeme uspořené provozní prostředky vložit do modernizací chovatelských zařízení a tím být stále mezinárodním lídrem v chovu ohrožených druhů. Zprávy o výstavbě a modernizaci v SAFARI PARKU najdete v kapitole „Investiční činnost, opravy a projekce“.

Nepeněžní dary v roce 2023 - zvířata (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
ZOO Liberec	1 000,00	Antilopa koňská-1x
ZOO Liberec	500,00	Pelikán bílý-1x
Zoopark Chomutov	700,00	Agama hardůn-1x
ZOO Olomouc	1 000,00	Hrdlička damarská-2x
ZOO Plzeň	1 000,00	Krokodýl čelnatý-2x
ZOO Plzeň	300,00	Zonosaurus Karstenův-3x
ZOO Cerza, Francie	1 000,00	Přimorožec šavlorohý
ZOO Ústí	100,00	Watusi-1x
ZOO Praha	500,00	Želva žlutohnědá-1x
ZOO Praha	1 400,00	Agama západoafrická-14x
ZOO Leipzig	2 000,00	Voduška abok-2x
ZOO Magdeburg	500,00	Pes ušatý-1x
ZOO Krakow	500,00	Pes ušatý-1x
ZOO Stuttgart	1 000,00	Hroch obojživelný
Zoo Dortmund, Německo	500,00	Mangusta liščí-1x
ZOO park Vyškov	100,00	Watusi-1x
ZOO Stuttgart, Německo	2 000,00	Hroch obojživelný-1x
ZOO Oplel, Německo	2 000,00	Tučňák brýlový-4x
ZOO Le Pal, Francie	3 500,00	Tučňák brýlový-7x
ZOO Boissiere, Francie	500,00	Pelikán africký-1x
ZOO, Horní Pěna	500,00	Papoušek žako-1x
ZOO Jihlava	30,00	Husa velká-3x
ZOO Praha	500,00	Želva žlutohnědá-1x
ZOO Köln, Německo	1 000,00	Sitatunga západoaf.-1x
ZOO Zlín	100,00	Krkavec bělokrký-1x
ZOO Montpellier, Franc	1 000,00	Gepard-1x
ZOO Linz, Rakousko	1 000,00	Zoborožec šedý-2x
Stichling, NL	1 400,00	Zlatoprska malá-14x
Stichling, NL	2 000,00	Hrdlička kapská-4x
Stichling, NL	400,00	Vrabec Hnědokřídílí-4x
Stichling, NL	200,00	Snovač Napoleonův-2x
Boras Djurpark, Švédsko	1 000,00	Buval běločelý-1x
ZOO Warszawa, Polsko	200,00	Drozdík běločapkový-1x
ZOO Hluboká	500,00	Hrdlička madagask.1x
ZOO Ostrava	800,00	Polák malý-4x
ZOO Plzeň	100,00	Leskoptev smaragdov.-1x
Reserve, Francie	500,00	Volavka obrovská-1x
ZOO Augsburg	500,00	Volavka stříbřitá-1x
ZOO Augsburg	500,00	Holub sahelský-1x
ZOO Berlín, Německo	1 000,00	Voduška jelenov.-1x
Ree Park, Dánsko	1 000,00	Voduška jelenov.-1x
ZOO Gelsenkirchen, Něm	20 000,00	Plameňák malý-20x
Lesy hl. m. Prahy	500,00	Výr africký-1x
ZOO Lodž, Polsko	1 000,00	Kudu malý-1x
Celkem	55 830,00	

Peněžní dary v roce 2023 (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Účel daru
Nadace ČEZ, Praha	1 200 000,00	Naděje pro severní bílé nosorožce
Schwenk Donna Helen	1 000 000,00	Ochrana chovu nosorožců
Československá obchodní banka,a.s., Praha	500 000,00	Dar na rekonstrukci nosorožince
Anonymní dary včetně kasiček	331 163,56	Ochrana zvířat a životního prostředí
Dary - program Pozvi zvíře	209 850,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
SAFARI PIVOVAR s.r.o.	150 450,00	Ochrana chovu nosorožců
ČSOB dary od zaměstnanců	127 366,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
SAFARI PIVOVAR s.r.o.	103 400,00	Ochrana chovu zeber bezhřívých
Pošva Zdeněk	100 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
RNDr. Holečková Dana	37 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Zaměstnanci ČSOB dar	35 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Plynosklad s.r.o.	25 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Gareisová Radmila	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Novák František	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Levek Karel	2 400,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Steinerová Romana	1 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Ing.Z.Vít-dar	500,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
M.Rak, Praha-dar	200,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Celkem	3 833 329,56	

Nepeněžní dary v roce 2023 (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
Mlýny J. Voženílek spol. s.r.o; Průmyslová 104, 503 02 Předměřice	4 278,00	Pšeničné otruby
Mlýny J. Voženílek spol. s.r.o; Průmyslová 104, 503 02 Předměřice	15 093,65	Ovesné vločky krmné
Weiss František, Milčice 94, 289 11 Pečky	37 500,00	Pšenice
Weiss František, Milčice 94, 289 11 Pečky	4 000,00	Osivo potravina BHT
LARKY s.r.o; Vojice 107, 507 54 Podhorní Újezd	1 932,00	Jablenka
LARKY s.r.o; Na Vinici 107, 508 01 Hořice v Podkrkonoší	805,00	Carobin
LARKY s.r.o; Na Vinici 107, 508 01 Hořice v Podkrkonoší	740,00	Caroube rohovník
Celkem	64 348,65	

Výnosy z reklamy v roce 2023 - finanční

Partner	Kč
ATAS elektromotory Náchod	30 000,00
CE.ENERGY CZECH, s.r.o.	18 595,04
Československá obchodní banka	363 636,36
ČEZ a.s. Praha 4	550 000,00
Kooperativa pojišťovna, a.s.	16 528,93
Taktiq Communications s.r.o.	8 264,46
UNILEVER ČR, spol. s r.o.	50 000,00
Celkem	1 037 024,79

Výnosy z reklamy v roce 2023 - nefinanční

Partner	Kč
WPJ, Vrchlabí	50 000,00
Mirakulum, Turnov	7 643,84
BEAS, a.s. Choustníkovo	45 000,00
Bushman s.r.o. Praha 1	29 523,28
De Heus a.s. Bučovice	30 000,00
Dibaq a.s. Žamberk	20 000,00
FTV Prima, spol. s r. o.	814 286,00
MEGA PLUS s.r.o. Janské	13 333,33
Město Dvůr Králové nad Labem	15 000,00
Mountfield HK, a.s. Hrad	100 000,00
Obec Adršpach Horní Adrš	2 000,00
Patron ca s.r.o. Praha	25 000,00
Toyota Central Europe	361 713,00
Celkem	1 513 499,45

NATURA VIVA, z. s.

Markéta Hradecká Kirschová

Úsvit v Safari Parku. (hh)

Spolek NATURA VIVA má ve své hlavní činnosti podporu environmentální výchovy a podporu ochrannářských aktivit Safari Parku Dvůr Králové. Historicky se jeho členové podíleli na vzdělávání svými přednáškami a dalšími aktivitami. V roce 2023 prošel spolek celkovou transformací, kdy se změnilo personální osazení a program spolku se více soustředil na sociální oblast.

Nové zaměření spolku bylo představeno náměstkyni hejtmana KÚKHK, paní inženýrce Berdychové, s její podporou se nám podařilo v září 2023 získat dotaci 134 000 Kč na první sociálně- vzdělávací projekt „Kousek Afriky pro všechny“. První projekty pak cílily na děti, hlavně z důvodu, že při realizaci vzdělávacích aktivit spolek narážel na neúčast dětí ze znevýhodněných rodin. Mnoho z těchto dětí má velký talentový potenciál stát se pracovníkem ochrany přírody, učitelem biologických oborů, přírodovědcem či přiblížit se více přírodě tak, aby ji měl rád a choval se k ní a ke svému okolí s respektem. Tento potenciál potřebuje impuls, právě návštěva safari parku spojená se zábavně vzdělávacími aktivitami jím může být. Cílem projektu bylo umožnit návštěvu Safari Parku Dvůr Králové a Safari Park Resortu dětem ze sociálně slabých a znevýhodněných rodin, které si v rámci běžného rodinného života nemohou z finančních důvodů návštěvu dovolit, či rodič samoživitel se k návštěvě sám neodhodlá.

PROJEKT KOUSEK AFRIKY PRO VŠECHNY - Dotace 2023

Projekt „Kousek Afriky pro všechny“ byl především zaměřen na poskytování vzdělávacích a zážitkových příležitostí dětem ze sociálně slabých a znevýhodněných rodin. Cílem projektu bylo umožnit těmto dětem návštěvu Safari Parku Dvůr Králové, místa, kde mohou objevovat a učit se o divoké přírodě a ochraně životního prostředí. Projekt byl rozdělen do dvou samostatných částí. Obě části spojovaly speciálně přizpůsobené vzdělávací programy, které byly zaměřeny na interaktivní a praktické zkušenosti. Tyto programy nejenže poskytovaly dětem možnost přímo se setkat s různými druhy zvířat a jejich přirozeným prostředím, ale také zahrnovaly vzdělávací aktivity, jako jsou workshopy a přednášky od odborníků (ošetřovatelé a průvodci). Programy byly navrženy tak, aby byly zajímavé, zábavné a zároveň vzdělávací, což pomáhá dětem lépe pochopit význam ochrany přírody a biodiverzity. Kromě toho projekt zahrnoval také interaktivní aktivity jako krmení a sledování zvířat v jejich přirozeném prostředí, výrobu papírových hraček pro zvířata apod. Tyto aktivity byly zaměřeny na to, aby dětem poskytly hlubší porozumění a spojení s přírodou a podpořily jejich celkový osobnostní a intelektuální rozvoj. Projekt se také snažil vzbudit u dětí zájem a lásku k přírodě, která by mohla vést k budoucímu zájmu o

Účastníci projektu „Kousek Afriky pro všechny“ při návštěvě zákulisí u slonů. (hh)

kariéru v oblasti ochrany životního prostředí nebo biologie. Důraz byl kladen na to, aby se děti cítily inspirovány a motivovány k učení a objevování nových věcí, a aby si odnesly nejen nové poznatky, ale i trvalé vzpomínky a zážitky.

První z aktivit spolku byl pak pobyt pro matky z azylových domů s jejich školou povinnými dětmi, druhým počinem byl celodenní program pro děti z Dětského domova Dolní Lánov.

Generování finančních prostředků v roce 2023 spočívalo, mimo příjem z dotace, zejména ve vedení projektu dárcovská DMS pod názvem „**Na Nosorožce!**“.

Dárcovská DMS je zřízena na tel. čísle 87 777, kde případní dárci odesílají zprávu s textem: DMS SAFARI 30, DMS SAFARI 60 nebo DMS SAFARI 90 DMS zprávy jsou rozděleny dle výše příspěvku na 30,- 60,- a 90,- Kč. Poskytovatel služby si účtuje 1,- Kč z každé odeslané DMS. Získané prostředky budou použity na podporu chovu nosorožců v Safari Parku Dvůr Králové.

Projekt „Na Nosorožce!“ vygeneroval v roce 2023 částku 14 926,- Kč (příjmy z DMS za měsíc listopad, prosinec se na základě převodu od poskytovatele služby připisují do hospodaření spolku v lednu následujícího roku).

Hospodaření spolku

Stav k 1. 1. 2023: 231 659,41 Kč

Příjmy v roce 2023: 158 941,89 Kč

Výdaje: 89 740,00 Kč

Celkem k 31. 12. 2023: 300 861,30 Kč

Hospodářský výsledek: 69 201,89 Kč

Plány do roku 2024

Do roku 2024 spolek plánuje cílit i na další znevýhodněné skupiny obyvatel. Už v únoru naši průvodci navštíví Domov pro seniory ve Dvoře Králové nad Labem a březnu pak Alzheimer centrum ve Svobodě nad Úpou. Pod hlavičkou spolku dále plánujeme umožnit dětem ze sociálně slabých rodin z blízkého okolí možnost bezplatné účasti na příměstských táborech pořádaných resortem.

V současné době připravuje spolek žádost o dotaci, která by měla být opět využita na pobytové vzdělávací programy pro vybranou skupinu sociálně znevýhodněných osob

Skupina maminek samoživitelek a jejich dětí si užila pobyt v safari parku díky projektu Natura viva. (hh)

Na nosorožce!

PRÍSPĚJTE I VY NA CHOV NOSOROŽCŮ
V NAŠEM PARKU A JEJICH NÁVRAT DO PŘÍRODY

"Zvířátkům nikdy nesplatíme to, co jsme jim dlužni."

☎ Text dárcovské DMS na tel. 87 777

DMS SAFARI 30 (30 Kč)
DMS SAFARI 60 (60 Kč)
DMS SAFARI 90 (90 Kč)

Za každý příspěvek vám děkujeme

Jan Jirák

Příspěv na nosorožce můžete i přes DMS přímo z jejich pavilonu. (hh)

Šelmy

Gabriela Linhartová

Gepard. (sj)

Pes hyenový

V roce 2023 jsme sestavili nový chovný pár, respektive chovné trio – k u nás odchované feně Emili (*2018) jsme přivezli ze švédského Borasu dva bratry Ollieho a Eddieho. Z tohoto spojení se poněkud nestandardně (v neobvyklou roční dobu a v neobvyklém počtu) narodilo jedno štěně, samička.

Gepard štíhlý

V červenci jsme z francouzské zoo v Montpellier přivezli nového samce Dembu. Doufáme, že se zapojí do chovu a v příštím roce po něm budou mláďata.

Lev berberský

V listopadu porodila lvice Khalila čtyři lvíčata – dvě samičky a dva samečky. Počet obyvatel lvího safari tak čítalo ke konci roku 2023 14 jedinců. Dvě samice narozené v letech 2021 a 2022 připravujeme pro transport do belgického Bellewaerde parku.

Medojed kapský

V listopadu se chovnému páru medojedů narodila dvojčata. Matka odchovává jen jedno z nich, pravděpodobně samičku.

Mangusta liščí a surikata vlnkovaná

V roce 2023 se ve skupině návštěvnicky oblíbených mangust liščích narodila a úspěšně odchovala tři mláďata a jedno mládě surikatám vlnkovaným.

Hyenka žíhaná a hyena čabráková

V roce 2023 naši africkou kolekci obohatily dva nové druhy hyen – hyena čabráková a hyenka žíhaná (od každého z uvedených druhů po páru). Zatímco hyena čabráková již v tehdejší ZOO Dvůr Králové v minulosti chovaná byla, hyenka žíhaná je pro naši instituci historicky zcela novým druhem, navíc celosvětově raritně chovaným. V současné době jsme jedinou evropskou (jedinou mimoafrickou) zoo, která chová všechny žijící druhy hyen. Hyenky žíhané mohou návštěvníci vidět v pavilonu šelem, hyeny čabrákové pak hned naproti, na psinci.

Hyena skvrnitá

V červnu jsme pár hyen skvrnitých přestěhovali do zcela nově vybudovaného výběhu v rámci expoziční části West Cape. Tím hyeny získaly téměř dvojnásobný venkovní prostor a o tři vnitřní boxy více, než měly dosud.

Hyenka hřivnatá. (hh)

Hyena žíhaná

Starší pár hyen žíhaných obývá výběhy Afrického safari Josefa Vágnera. Samice Luca se ke konci roku potýká se zdravotními problémy.

Levhart perský

V samém závěru roku 2023 jsme již oddělili dospívající samce Afrina a Aladina od jejich matky Banu, nicméně stále zůstávají v místě svého narození. Ve výběžích pavilonu šelem tak mohou návštěvníci zahlédnout celkem 4 levharty.

Serval stepní

V květnu se Roxaně a Dogovi narodili dva synové, kteří čekají na umístění do nových domovů.

Levhart perský. (hh)

Hyena žíhaná. (hh)

Pracovníci oddělení šelem (zleva): Tomáš Ringel, Radek Hlávka, Gabriela Linhartová, Gabriela Brůnová, Lucie Pavlačíková, Kateřina Lochovská, Kateřina Bílková, Ivana Benhamiche, Zdeňka Petržílková a Zdeňka Hlávková.

Kopytníci

Luděk Čulík, Jiří Hrubý

Pímořez šavlorohý se dle zpráv ochránařů přírody přesunul do kategorie "ohrožený". V přírodě byl přítom před lety vyhuben a vrátil se tam jen díky snaze zoologických zahrad. (sj)

Ke konci roku 2023 chovala zoo 684 kopytníků v 42 druzích a 54 formách.

Významné odchovy

Mezi významná narození patří: 6 žiraf Rothschildových, 10 impal, 7 pakoní běloocasých, 4 pakoní bělobradých, 8 pakoní modrých, 1 antilopa skákavá, 2 gazely Thomsonovy, 1 dikdik Kirkův, 9 nyal nížinných, 17 antilop losích, 2 bongové horští, 16 kudu malých, 5 kudu velkých, 8 sitatung západoafrických, 9 vodušek jelenovitých, 7 vodušek červených, 8 vodušek abok, 6 vodušek znamenáných, 10 paovci hřivnatých, 1 chocholotka červená, 3 antilopy koňské, 6 antilop vraných, 2 pímořezci šavlorozí, 4 oryxí jihoafričtí, 2 zebry Grévyho, 1 osel somálský, 1 štětkoun kamerunský a 1 nosorožec dvourohý.

Nová zvířata v zoo

Během roku jsme dovezli: 1,0 buvolec běločelý z Borasu, 0,1 watusi z Ústí nad Labem, 0,1 kudu malý z Lodže, 1,0 sitatunga západoafrická ze Zoo Kolín nad Rýnem, 1,0 antilopa koňská z Liberce, 1,0 pímořezec šavlorohý s Lisieux, 2,0 voduška jelenovitá ze Zoo Berlin a Ree Parku, 2,0 voduška abok z Lipska.

Nosorožci

I tento rok jsme navázali na úspěšné odchovy ve skupině nosorožců dvourohých,

a to mládětem, které se shodou okolností narodilo 4.3. Tentokrát se mládě narodilo samici Maishe a otcem byl poprvé v naší zoo samec Embu, který v roce 2020 dorazil do naší zoo ze Zoo Chester. Mládě je samec a jmenuje se Magashi. Jméno odkazuje na poloostrov v národním parku Akagera, kde žijí nosorožci z naší zoo. Dále jsme samozřejmě pokračovali ve spojování dalších samic, hlavně samice Etoshy. V roce 2023 jsme však zatím žádnou další potvrzenou březost nezaznamenali. Naše chovatelské úsilí bylo hodně ovlivněno dlouho očekávanou rekonstrukcí „starého nosorožince“. Z tohoto téměř padesát let starého chovného zařízení by mělo vzniknout jedno z nejmodernějších chovných zařízení v Evropě. A zvířata by sem měla být přesunuta v první polovině roku 2024.

V chovu nosorožců tuponosých jižních jsme po letech snažení se o zabřeznutí našich samic, přistoupili k rozsáhlému vyšetření reprodukčních orgánů u všech čtyř zvířat. Výsledky nejsou vůbec optimistické, protože vyšetření potvrdila, že přirozeně zabřeznout může již jen samice Gaya a ani zde na první březost není moc času. Ostatní samice tak byly opětovně zařazeny do projektu severních bílých nosorožců, jako potenciální dárkyně vajíček.

Mládě nosorožce dvourohého východního. (sj)

Sloni

Tento rok jsme po návštěvě Zoo Rhenen uzavřeli možnost přesunu starší samice. Po vzájemné dohodě, bylo ujednáno, že v nejlepším zájmu zvířete je zůstat na místě, a proto bylo od transportu upuštěno. Později jsme v tomto roce navštívili Zoo Amneville, odkud je k nám doporučena taktéž starší samice, která by během příštího roku měla dorazit do naší zoo a stát se parťačkou pro slonici Drumbo. Tím by byla naplněna naše kapacita. I v případě chovu slonů již máme vizi budoucího chovu a pracujeme na studii tohoto záměru.

Hroši

Letos ve skupině hrochů nedošlo k žádnému přírůstku, březí by však měla být samice Mona a porod by měl přijít začátkem příštího roku. Po téměř dvou letech práce se podařilo zrealizovat transport samce Mejdlna do Dubai Safari. V naší skupině již zůstal jen jeden mladý samec Houbin. Systém chovu se zdál již celkem dobře zaběhnutý a i pobyt v letním výběhu se obešel bez větších komplikací.

Hrošící

Naši skupinu opustil samec Michelin, který odešel do Zoo Hodenhagen. A tak jsme se nadále věnovali chovatelské práci a obě samice byly spojovány se samcem. To vyústilo v březost a porod samice Malayi. Mládě se narodilo 1.12. a je to opět samec, což je pro program EEP dobrá zpráva.

Prasata

Ve skupině prasat savanových k žádným novinkám nedošlo. Probíhají zde jednání o celkové přestavbě naší chovné skupiny a celkově se v zoo zabýváme budoucností chovu savanových prasat. Připravujeme projekt na zlepšení chovných podmínek tohoto druhu.

I ve skupině štetkounů došlo ke změnám. Mladý samec King odešel do Zoo Fuengirola ve Španělsku a starý samec Kidigo musel být vzhledem ke svým zdravotním problémům utracen. Ve skupině byl nahrazen novým samcem Dennisem, který k nám přišel ze Safari Ree Park v Dánsku. Mladá samička Vivi, která byla na umělý odchov, bohužel uhynula ve věku šesti měsíců. Důvod úhynu neodhalila ani rozsáhlá vyšetření. Následně naši zoo opustila její společnice samice prasete göttingenského Gotty.

Antilopy

Opět se podařil odchov čtyř pakoní bělobradých a stádo se tak stabilizuje. A jak již bylo řečeno dříve, populace tohoto poddruhu pakoně žihaného v Evropě čítá

Slon savanový. (hh)

Hroši oboživelní. (sj)

Osel somálský zkoumá novorozené mládě přimorožce šavlorohého. (sj)

Safari park chová několik forem zebry stepní. (sj)

necelých 30 kusů, a tak rozšíření našeho stáda je velmi důležité. Již tradičně se dařil odchov kudu malých, znovu se podařil i odchov u dikdiků Kirkových. Za větší zmínku stojí určitě skupina u gazel Thomsonových, kde se nám daří díky obětavé práci ošetřovatelek tyto gazely již pravidelně odchovávat. Úspěšný rok byl tradičně u řady druhů antilop, jako jsou pakoně modří, vodušky jelenovité, nyaly nížinné a další. Po loňském neúspěchu, kdy jsme kvůli špatnému počasí během září v safari přišli o několik mláďat antilop losích, letos díky lepšímu počasí a některým opatřením již k úhynům nedošlo.

V letošním roce jsme po letech navázali na úspěšný chov přimorožců šavlorohých, kdy se nám po loni dovezeném samci ze Zoo Marwel, narodila dvě mláďata. V letošním roce bylo stádo připuštěno dalším nově přichozím samcem, který byl dovezen z francouzské Zoo Lisieux. Za velký úspěch považujeme také obnovení chovu bongů horských, kde se nám po osmileté pauze narodila dvě mláďata. Důvodem byla celková obnova stáda, kdy jsme na doporučení koordinátora utvořili úplně novou skupinu zvířat ze Zoo Münster a Zoo Berlin. Po předešlém neúspěšném odchovu mláďete chocholátky červené v loňském roce se letos odchov mláďete podařil a samec Gimli dokonce již odcestoval do Zoo Chester, kde se stane s tamní samicí zakladatelem místního chovu.

Zebry a osli

Rok 2023 můžeme v chovu hodnotit jako velmi úspěšný. U oslů somálských se nám z nového spojení hřebce Norberta se stádem narodilo jedno hříbě. V příštím roce bude Norbert opět do skupiny připuštěn a věříme, že se dočkáme dalších potomků. Velkým úspěchem je narození dvou klisem zeber Grévyho, kde dochází k zásadní obměně stáda. Obě hříbata jsou klisny a určitě budou posilou evropského chovu. Po několikaleté pauze jsme navázali také na chov zeber Burchellových. Po dovezeném hřebci Kijanim ze Zoo Duisburg se letos narodila dvě hříbata. Odchovy pokračovaly také u zeber Böhmových třemi mláďaty a také ve stádě zeber Chapmanových se narodilo jedno hříbě.

Bohužel u posledního zebřího taxonu se nám v poslední době moc nedaří. U zeber bezhřívých, které patří k nejhroženějšímu poddruhu zeber stepních, se sice počátkem roku narodila dvě zdravá hříbata, ale v průběhu roku došlo k čtyřem potratům, což nás velmi mrzí. Spolu s veterinárními lékaři v současné době zkoumáme důvody potratů a uděláme vše, abychom dostali toto jedinečné stádo opět do dobré kondice.

Žirafy a okapi

V loni nastartovaný chov žiraf Rothschildových pokračoval úspěšně i v letošním

roce. Po novém samci Bořkovi, který pochází ze Zoo Praha, se narodilo dalších pět zdravých mláďat. Bohužel předpokládaný restart chovu žiraf síťovaných nenastal, po novém samci Kiangovi žádná ze samic nezabřezla. Domníváme se, že je to výškou samce, který je zatím nízký a na samice při páření nedosáhne.

Ani v chovu okapi zatím žádné nové zprávy nepřinášíme. Ewango se pravidelně pokouší pářit se samicí Qirou, ale bohužel k zabřeznutí zatím nedošlo. Pokračuje jednání o dovozu nového samce ze Spojených Arabských Emirátů, ale konkrétní termín zatím nemáme.

Safari

Tento rok proběhlo dokončení úprav roštů a letošní rok již vše fungovalo bez problémů a přechodům zvířat mezi sekcemi již prakticky nedocházelo. Zahájili jsme i opravy oplocení, opravy oplocenek a nové výsadby tak, aby alespoň částečně byly nahrazeny ztráty zeleně, ke kterým v důsledku chovu velkých herbivorů dochází. Jinak se provozu vyhnuly nějaké větší potíže a celá sezóna probíhala v poklidu.

Žirafy na safari. (sj)

Pracovníci oddělení kopytníci 1 (zleva): Jana Nerudová, Daniel Novák, Denisa Tláskalová, Jan Tykal, Vladimír Gluz, Luděk Čulík, Martina Voňková, Jiří Kabát, Hana Hájková a Jakub Wolný.

Pracovníci oddělení kopytníci 2 (zleva): Petr Tepera, Jiří Hrubý, Andrea Havlíková, Libor Mach, Monika Darvašová, Lucie Vágnerová, Jaromír Šejnoha, Lucie Bernatová, Aleš Kopecký, Tomáš Pavlásek, Miroslava Doležalová a Adéla Hrabíková

Bezobratlí

Gabriela Linhart

Kudlanka (*Sphodromantis* sp.). (hh)

Hmyz a další vybrané taxony bezobratlých zahájily sezonu 2023 v nové expozici galerie Tengenenge. Zde mohli návštěvníci obdivovat obdobné zastoupení druhů jako v minulých letech; například: mnohonožky (*Archispirostreptus gigas*, *Coromus diaphorus*, *Odontostreptus sjoestedti*), sklípkany (*Brachypelma hamorii*, *Brachypelma vagans*), šváby (*Archinandrita tessellata*, *Gromphadorhina grandidieri*, *Gromphadorhina oblongonata*, *Lucihormetica subcincta*, *Therea petiveriana*), zlatohlávky (*Dicronorrhina derbyana layardi*, *Dicronorrhina oberturi conradi*, *Chelorrhina savagei*, *Mecynorrhina torquata ugandensis*, *Pachnoda iskuulka*), bičovce, strašilky (*Eurycantha calcarata*, *Heteropteryx dilatata*, *Peruphasma schultei*), veleštíry Petersovy, kvapníka šestiskvrnného, vodní plže (*Neritina natalensis*, *Neritina semiconica*), akvariijní krevetky, lupenitky (*Phyllium letiranty*, *Phyllium tobeloense galela*), pakobylky, zákeřnice dvojtečné, kudlanky, pakobylky (*Phaenopharos khaoyaiensis*, *Sungaya inexpectata*), saranče a další.

Strašilka (*Sungaya inexpectata*). (hh)

Pracovníci oddělení bezobratlých (zleva): Miroslav Pochylý, Gabriela Linhart a Radek Hlávka.

Hlodavci, damani, hrabáči, letouni a bodlíni

Gabriela Linhart

Bodlín telfairův. (sj)

Hrabáč kapský

V listopadu porodila samice Skyla své v pořadí již páté mládě. Hrabáčí březost trvá osm měsíců. Tentokrát jsme nezaznamenali páření chovného páru. Ale protože je u těchto zvířat snadné provádět vyšetření ultrazvukem, byli jsme i v tomto případě s jistotou informováni o existenci a vývoji březosti. Na základě EEP doporučení se u mláďat hrabáčů potvrzuje pohlaví na základě genetické analýzy. Teprve pak se může přistoupit k hledání vhodného budoucího partnera a destinace. Letošní mládě je pátým potomkem svých rodičů. Při narození bylo v porovnání se svými předchůdci největší (1,7 kg) a také nejsamostatnější.

Kaloň plavý

Během předjaří se v kolonii kaloňů narodilo jedenáct mláďat. Na konci roku jsme jich 10 oddělili a poskytli soukromému chovateli. Kolonie letounů se tak během roku udržuje na počtu 30 až 40 jedinců.

Bodlín Telfairův

Bodlíni jsou v rámci safari parku chováni jednak v Darwinově stanici a také v noční expozici spolu s maki trpasličími. Během roku uhynul jeden samec, celkově zůstává šest zvířat v naší péči.

U dikobrazů jihoafrických, osináků, veverek kapských, gundiů, myšovitých a damanů nedošlo během roku k žádným změnám.

Krmení hrabáče kapského ve vnitřní expozici. (hh)

Dikorbazi jihoafričtí se po zimě vrací do dolu nedaleko amfiteátru. (sj)

Ptáci

Michal Podhrázký

Pštros dvouprstý na safari. (hh)

V průběhu roku 2023 bylo chováno celkem 144 druhů (a poddruhů) ptáků, což je o 2 druhy více než v loňském roce. Počet chovaných jedinců se držel okolo 1200 kusů. Do reprodukce se zapojilo 70 druhů (samice snesla vejce) ze 115 druhů, u kterých jsme chovali jedince obou pohlaví, vylíhlo se 368 mláďat, což je o 63 více než v předešlém roce, v 50 druzích, což je o dva více než v předešlém roce. Z významných odchovů lze zmínit prvoodchov pižmavek konžských, prvoodchov husic šedohlavých, prvoodchov snovatců madagaskarských, úspěšný odchov osmi mláďat zejzobů afrických. Z významných příchodů na prvním místě stojí přesun 7 volavek černých, dále příchod 11 tučňáků brýlových a 20 plameňáků malých.

Pštrosi

Mladý samec **pštrosa dvouprstého** (*Struthio camelus*) dospěl, pářil jednu ze dvou samic, druhou spíše napadal. Ptáci zasedli na 15 vajec, vylíhla se tři mláďata, ale žádné se nepodařilo odchovat. První dvě mláďata byla napadena rodiči a poslední bylo predováno. Napadená samice si roztrhla víčko a byla dlouhodobě léčena, o oko nakonec přišla, s tímto hendikepem nefungovala moc dobře. Nakonec se zaklínila krkem do plotu a uhnula.

Hrabaví

Doplnili jsme si skupinu **perliček kropenatých domácích** (*Numida meleagris* f. *domestica*) o 80 vylíhlých mláďat. U **perliček chocholatých** (*Guttera pucherani*) jsme přivezli 4 nové jedince ze soukromého chovu. U **perliček supích** (*Acryllium vulturinum*) jsme vyměnili samice pro změnu krve, v průběhu roku dvě samice uhynuly, v chovu zůstala jedna, vejce jsme letos nezaznamenali. **Koroptve madagaskarské** (*Margaroperdix madagarensis*) odchovaly jedno mládě. **Křepelky harlekýn** (*Coturnix delegorguei*) v letošním roce samy nevyseděly žádné mládě, k umělému líhnutí jsme nepřistoupili.

Vrubozobí

Husičky bažinné (*Dendrocygna bicolor*) vylíhly rekordních 24 mláďat. Skupinu **husiček vdovek** (*Dendrocygna viduata*) jsme doplnili o 7 mladých jedinců ze Zoo Ostrava, v průběhu roku jsme přišli totiž o 3 staré jedince. Ze Zoo Jihlava jsme přivezli na doplnění skupiny 3 mladé **husy velké** (*Anser anser*). Kolekce byla ke konci roku zpestřena příchodem páru **labutí malých** (*Cygnus columbianus*), tento druh nám nezapadá do koncepce. Jednalo se o pár ze Zoo Hluboká, kde v listopadu pod nápořem sněhu spadlo několik voliér a my jsme se ujali některých jejich ptáků. Labutě malé u nás budou umístěny dočasně jen přes zimu, než se podaří v Hluboké opravit část voliér. Jeden pár **čírek černoskrvných** (*Anas*

Labuť malá. (hh)

bernieri) vyvedl v pavilonu Madagaskar 5 mladých. Od koordinátora jsme dostali doporučení na odchod šesti jedinců do jiných zoologických zahrad. Pár **čírek popelavých** (*Anas capensis*) vyvedl 4 mladé, po odchovu jsme se pokusili tyto čírky umístit do výběhu k tučňákům, bohužel první noc byly dvě čírky predované. Dvě samice **čírek obecných** (*Anas crecca*) vyvedly dohromady 8 mladých. Kriticky ohrožené **kachny madagaskarské** (*Anas melleri*) vyvedly 7 mladých od dvou samic, v loňském roce jsme dostali doporučení od koordinátorky poslat 5 samic do Singapuru, v letošním roce se nám to povedlo, naše kachny madagaskarské v nově budovaném ptačím parku Mandai založí chov tohoto druhu. V EEP tohoto druhu hrajeme významnou roli, jsme schopni chovat větší skupiny odděleného pohlaví a v případě potřeby od nás koordinátorka posílá jedince do jiných institucí. Ze Zoo Bojnice jsme si přivezli samce **kachny temné** (*Anas sparsa*), kterého jsme před lety odchovali, tímto přesunem jsme si složili druhý pár. Krom toho se nám podařilo odchovat od prvního páru dvě samičky. **Kachny žlutozobé** (*Anas undulata*) seděly na velkém množství vajec, ale většina vajec patřila **zrzohlávkám rudookým** (*Netta erythroptalma*), nakonec jsme odchovali 2 kachny žlutozobé a 2 zrzohlávky rudooké. **Poláci malí** (*Aythya nyroca*) nevyvedli žádné mladé, naše dva páry jsme doplnili o dva páry ze Zoo Ostrava. Nově složený pár **husic modrokřídých** (*Cyanochen cyanoptera*) krásně harmonizoval, ale samice zatím nesnesla žádné vejce. Jeden pár **čírek úzkozobých** (*Marmaronetta angustirostris*) vyvedl 6 mladých, u nás odchovaní ptáci putovali do Zoo Wrocław a Safari Parku Sigean ve Francii. Jindy početně odchovávané **zrzohlávky rudozobé** (*Netta rufina*) letos odchovaly jediné mládě, 3 loňští samci odešli k soukromému chovateli. S kolegy ze Zoo Plzeň jsme se dohodli, že přijmeme jejich záložního samce **kachnice africké** (*Oxyura maccoa*), kterého neměli kam umístit. Opět jsme zopakovali odchov **pižmovek ostruhatých** (*Plectropterus gambensis*), jeden pár vyvedl 6 mladých, ze kterých 4 odchoval. Mladý pár odešel do Zoo Branšeré ve Francii. Konečně jsme se dočkali odchovu **pižmovek konžských** (*Pteronetta hartlaubi*), vypadá, že obě samice snesly. První snůšku jsme umístiti do líhně a vylíhli jsme z ní 2 mladé, jedno se podařilo odchovat. Druhá samice přirozeně vyvedla a odchovala 3 mladé. V Evropě je 6 institucí, které tento druh chovají, a my jsme se stali teprve druhou, která ho recentně rozmnožuje. Další prvoodchov jsme zaznamenali u **husic šedohlavých** (*Tadorna cana*), pár vyvedl a odchoval 6 mladých. V průběhu zimy jsme přišli o 5 **čírek tečkovaných** (*Spatula hottentota*), všechny byly predovány ve Velké průchozí voliře potkany, proto jsme poslední pár přesunuli do voliéry k Ptačímu světu, kde problém s potkany není.

Plameňáci

Na začátku roku čítala skupina **plameňáků růžových** (*Phoenicopterus roseus*) 82 jedinců. V letošním roce jsme zaznamenali nižší počet hnízdicích párů oproti loňskému roku, a to 17. V kolonii se vylíhlo 9 mláďat, odchovat se podařilo 6. Nižší

Husice modrokřídlá. (hh)

Mládě plameňáka růžového. (hh)

Plameňáci malý. (hh)

Holub skvrnitý. (hh)

počet hnízdících párů mohl být způsoben rušivým faktorem, který se nám nepodařilo odhalit, ale v první polovině roku jsme postupně přišli o 5 dospělých plameňáků. Netušíme co se ve voliéře a v jejím okolí odehrávalo, ale většinou ráno jsme našli uhynulého jedince v bazénu, anebo se zlomeným křídlem ve vegetaci. Tímto způsobem jsme přišli o nejstaršího jedince, samce AYY zelený, který do zoologické zahrady přišel jako roční v roce 1974, uhynul v nedožitých 50 letech.

K výrazné změně došlo ve skupině **plameňáků malých** (*Phoeniconaias minor*). V rámci chovného programu jsme byli osloveni, jestli bychom se ujali skupiny 20 samců ze Zoo Gelsenkirchen, která s chovem tohoto druhu končí. Nabídku jsme přijali a 29. listopadu jsme zrealizovali úspěšný transport 20 plameňáků. Naše skupina se rozrostla na 40 samců.

Stepokurové

Ze dvou párů **stepokurů hnědobříchých** (*Pterocles exustus*) snášela opět jen jedna samice, celkem snesla 11 vajec. Všechna vejce byla bohužel neoplozená.

Měkkozobí

Chov **holubů olivových** (*Columba arquatrix*) se nám moc nedaří, v průběhu roku jsme přišli o tři jedince. Na druhou stranu chov **holubů skvrnitých** (*Columba guinea*) se daří až moc a podařilo se odchovat 13 mláďat. Jeden samec **hrdličky kapské** (*Oena capensis*) dlouho chovaný sám v pavilonu Madagaskar byl doplněn dalšími 7 jedinci, kteří přišli jako konfiskát z Holandska. Ze Zoo Olomouc se nám vrátily dvě **hrdličky límečkové** (*Streptopelia capicola*), v Olomouci s tímto druhem skončili. Tři mláďata se podařilo odchovat **hrdličkám madagaskarským** (*Streptopelia picturata*). Skupina **holubů sahelských** (*Treron waalia*) byla doplněna dvěma samicemi, jedna od soukromého chovatele, druhá ze Zoo Augsburg. Dostali jsme se tak na 3 páry.

Turakové

Příchodem samce **turaka fialového** (*Musophaga violacea*) ze Zoo Děčín byl obnoven chov tohoto druhu. Na druhou stranu úhynem posledního samce **sparáka naholícího** (*Crinifer personatus*) jsme ukončili chov tohoto druhu.

Krátkokřídlí

Od soukromého chovatele jsme získali dva samce **chřástala žlutozobého** (*Zapornia flavirostra*) a opět jsme obnovili chov tohoto druhu. Změnili jsme strategii, po karanténě jsme chřástaly neumístili do voliéry u Ptačího světa, ale vypustili jsme je do velké tropické haly Kongo. Obě dvě samice **jeřába pavího** (*Balearica pavonina*) snášely vejce, dohromady jich snesly 11, ani jedno nebylo

oplozené. Přišli jsme o samce **jeřába královského** (*Balearica regulorum*) a skončili jsme u chovu dvou samic, ve spolupráci s koordinátorem hledáme nové samce. Samice **jeřába rajského** (*Anthropoides paradiseus*) v letošním roce nesnesla vejce. Samice **jeřába bradavičnatého** (*Buggeranus carunculatus*) snesla první vejce v lednu, vejce bylo vyměněno za podkladek a bylo umístěno do líhně, bohužel bylo neoplozené. Druhé vejce snesla v červnu, vejce jsme ponechali k přirozené inkubaci, bohužel též bylo neoplozené.

Tučňáci

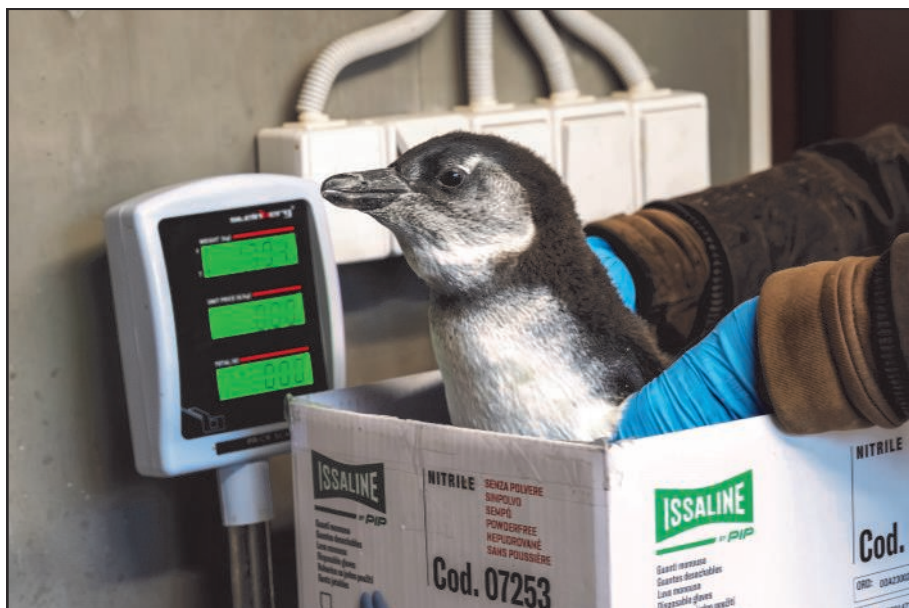
Chov **tučňáků brýlových** (*Spheniscus demersus*) byl zahájen v loňském roce příchodem 8 párů ze Zoo Artis a 4 páry z Burger's Zoo z Holandska. Krátce po příchodu na následky stresu spojeného s přesunem uhynuly dvě samice. Do konce roku 2022 uhynul na aspergilózu jeden samec a na následky stresu ze stavebního dění okolo výběhu dvě samice.

Na začátku roku 2023 obsadily tři páry hnízdní budky, jednomu páru se vylíhla na přelomu dubna a května dvě mláďata, bohužel obě uhynula do pátého dne. Další událostí bylo koordinátorem doporučeno přivést 13 nových tučňáků. Nakonec 25. května dorazilo 1,3 ze Zoo Kronberg v Německu a 5,2 ze Zoo Le Pal ve Francii. 2 samice z Le Pal vzhledem ke zdravotnímu stavu nepřijely. Velice se nám osvědčilo v loňském roce, že se transportu účastnili naši chovatelé tučňáků. Proto i letos transport doprovázeli, s ptáky se seznámili, zjistili jejich návyky, okoukli hnízda a další. Tyto nabyté vědomosti poté zúročili při aklimatizaci nových jedinců. Transport z obou zoologických zahrad proběhl v jeden den, tučňáci byli v noci vyloženi, byl zkontrolován jejich zdravotní stav, byli zváženi, do rána byli ponecháni v zázemních prostorách a druhý den byli vypuštěni do výběhu k původní skupině. Ptáci se velice dobře zabydleli, začali si chodit pro potravu, vše vypadalo velice dobře. Zhruba měsíc po příchodu uhynulo během deseti dní pět našich původních samic. Závěrem případu byla viróza, kterou přivezli nově příchozí jedinci. "

Situace se změnila v pozitivní v září, kdy první páry obsadily hnízdní niky. Do hnízdění se pustilo pět párů a jeden pár tvořený dvěma samci. Do konce roku se vylíhlo 6 mláďat, ze kterých se podařilo odchovat 4. Odchov jsme zvolili kombinovaný, dle doporučení metodiky EEP pro tučňáky brýlové. Mláďata zůstávají s rodiči do 6. týdne, poté jsou oddělena do školky, kde se učí přijímat potravu od chovatelů. Když vymění prachové peří za obrysové, jsou pouštěna do mělkého bazénku. Když dokončí přepeřování a jejich hmotnost je přes 2,5 kg, jsou ve skupině puštěna do hejna.

Jeřáb královský. (hh)

Vážení mláděte tučňáky brylového. (hh)

Marabu africký. (hh)

Volavka černá. (hh)

Čápi

Po přesunu **nesytů afrických** (*Mycteria ibis*) do nové voliéry nezahnízdil ani jeden pár. V průběhu roku odešlo 5 mladých ptáků do Singapuru do ptačího parku Mandai, 4 jedinci do Zoo Sostó v Maďarsku a jeden do Zoo Valcorba v Itálii. V metodice umělého odchovu **zejozobů afrických** (*Anastomus lamelligerus*) jsme po konzultaci s kolegy ze Zoo Zlín a s naším veterinárním lékařem udělali některé zásadní změny, které vedli k výraznému posunu. Za posledních deset let jsme odchovali 1 zejozoba přirozeně a 3 uměle, jinak byly při odchovu velké ztráty. V letošním roce jsme z 8 vylíhlých mláďat odchovali 8, uvidíme v příštím roce, jestli jsme dopilovali metodiku k dokonalosti, anebo se jednalo o pozitivní shodu okolností. V letošním roce jsme opět přistoupili k redukci počtu vajec na hnízdech u **čápů simbilů** (*Ciconia abdimii*) z důvodu malého zájmu o odchovy. Vylíhla se tři mláďata. Ze Zoo Hluboká nad Vltavou přišel v listopadu pár **čápů bílých** (*Ciconia ciconia*), tento pár bude u nás umístěn dočasně, než se podaří v Hluboké opravit voliéry. U **čápů sedlatých** (*Ephippiorhynchus senegalensis*) nedošlo k žádným změnám. V lednu 2023 se vylíhla tři mláďata **marabu afrických** (*Leptoptilos crumeniferus*), koordinátorkou chovu jsme byli decentně upozorněni, že bychom měli s odchovem zbrzdit, že je kapacita v zoologických zahradách plná. Proto jsme do odchovu nezasahovali, mláďata jsme nedokrmovali a pár bez našeho zásahu odchoval jedno mládě. V prosinci 2023 se vylíhla dvě mláďata, páru se povedla bez našeho zásahu odchovat obě.

Brodiví a pelikáni

Ibisi hnědí (*Plegadis falcinellus*) opět zopakovali zajímavé chování a hnízda si postavili na zemi, vyvedli dvě mláďata. V průběhu roku se nám nepodařilo sehnat samce **ibise hagedaše** (*Bostrychia hagedash*) k našim dvěma samicím. **Ibisi jihoafričtí** (*Geronticus calvus*) se pokoušeli hnízdit, dva páry obsadily hnízda, ale nic nevyvedly. Všechna vejce **ibisům posvátným** (*Threskiornis aethiopicus*) byla odebírána. Rekordního počtu jsme se dostali u **kolpíků bílých** (*Platalea leucorodia*), v průběhu roku se vylíhlo 9 mláďat a v listopadu k nám přicestovalo 9 jedinců ze sněhem postižené Zoo Hluboká, na konci roku jsme v zoo měli 35 jedinců kolpíků bílých. **Kolpíci afričtí** (*Platalea alba*) vyvedli ve dvou vlnách 9 mláďat. 3 páry odešly k soukromým chovatelům.

Nejvýznamnějším příchodem letošního roku byl transport 7 **volavek černých** (*Egretta ardesiaca*). Jedná se o ptáky z legálního importu z Toga, který zrealizoval Zoopark Zájezd. Volavky k nám byly zapůjčeny. Aktuálně jsme dle databáze ZIMS jediná zoologická zahrada na světě, která tento druh vystavuje. **Volavky stříbřité** (*Egretta garzetta*) vyvedly 2 mláďata. **Volavky přímořské** (*Egretta gularis*) v letošním roce již nezahnízdily. Ze Safari Parku Sigean jsme přivezli mladého samce **volavky obrovské** (*Ardea goliath*), našeho původního samce, který měl

vždy neoplozená vejce, jsme přesunuli do Zooparku Nehvizdy. **Volavky červené** (*Ardea purpurea*) stavěly hnízdo, ale vejce jsme zatím nezaznamenali. **Volavky rusohlavé** (*Bubulcus ibis*) vylíhly 5 mládřat, 3 se podařilo odchovat. Všechny pět **volavek vlasatých** (*Ardeola ralloides*) se nám podařilo udržet pohromadě v jedné skupině, bylo patrné, že se vytvořily dva páry, ale stavbu hnízda jsme nezaznamenali. Pár **volavek proměnlivých** (*Butorides striata*) umístěný v tropické hale Kongo zahnízil, zaznamenali jsme dvě vylíhlá mládřata, ale žádné se nepodařilo odchovat. **Kvakoši noční** (*Nycticorax nycticorax*) odchováli 3 mladé, loňských 5 mládřat odešlo soukromému chovateli. Páru **kladivoušů afrických** (*Scopus umbretta*) se vylíhla 4 mládřata. Tři loňská mládřata odešla do soukromého sektoru.

Skupina **pelikánů kadeřavých** (*Pelecanus crispus*) se postupně sehrávala, zahnízdlily dva páry, vylíhla se 4 mládřata, odchovat se podařilo jedno. U **pelikánů bílých** (*Pelecanus onocrotalus*) se podařilo odchovat na hnízdech dvě mládřata. V poměrně velké skupině **pelikánů afrických** (*Pelecanus rufescens*) se vylíhlo 5 mládřat, ze kterých se 4 mládřata podařilo odchovat. Se Zoo La Boissière du Doré jsme si vyměnili samce za samici a do Zoo Beauval jsme poslali samce.

Bahňáci

Pár **dytíků úhorních** (*Burhinus oedicephalus*) nic nepředvedl. Zato pár **dytíků skvrnitých** (*Burhinus capensis*) měl celkem 8 vajec, 5 vajec bylo oplozených, jedno mládě se podařilo vylíhnout, zkoušeli jsme ho odchovat uměle, ale odchov se nezdařil. Samice **pisily čáponohé** (*Himantopus himantopus*) uhynula a v chovu nám zůstal pár. Rekordních 47 mládřat se vylíhlo u **tenkozobců opačných** (*Recurvirostra avosetta*), naše odchovy putovaly do Zoo Augsburg a Zoo Dessau. V loňském roce jsme zvládli metodiku odchovu **čejky korunkaté** (*Vanellus coronatus*) a v letošním roce jsme odchováli 16 mladých. Naše odchovy putovaly do Sigeanu a do Plzně. Jedno mládě měly také **čejky běločelé** (*Anitibyx armatus*).

Sovy

Ke konci roku jsme se ujali mladého samce **výra afrického** (*Bubo africanus*), který byl odchycen na území Prahy. Náš pár výrů snesl celkem 5 vajec, ale všechna byla neoplozená. Pár **výrů bělavých** (*Bubo lacteus*) nesnesl žádné vejce. Od soukromého chovatele jsme získali mladého samce výra bělavého. U **výrečků malých** (*Otus scops*) jsme v letošním roce zaznamenali dvě vejce, byla neoplozená.

Dravci

U **supů bělohlavých** (*Gyps fulvus*) jsme podchytili jednu snůšku, po zkušenostech z loňska jsme vejce vyměnili za podkladek a vejce inkubovali v líhni. Vejce bylo

Pelikán africký. (hh)

Mládě sokolíka afrického. (hh)

oplozené, ale mládě se nenaklubalo. Krom toho jsme na druhém hnízdě naši zbytky skořápek dalšího vejce.

Zkušený pár **hadilovů písářů** (*Sagittarius serpentarius*) vyvedl jedno mládě.

Srostloprstí

Ze Zoo Linz jsme získali dva samce **zoborožců šedých** (*Tockus nasutus*). Samec **zoborožce naříkavého** (*Bycanistes bucinator*) zazdil samici v dutině, kamerou jsme v budce viděli dvě vejce, žádné mládě jsme při dalších kontrolách v budce nenašli. Samice **zoborožce šedolícího** (*Bycanistes brevis*) se chvilkami zdržovala v dutině, samec ji ale nezazdil. Na jaře jsme vyřadili z chovu starou samici **zoborožce kaferského** (*Bucorvus leadbeateri*), samce jsme úspěšně spojili s mladou samicí, kterou jsme přivezli v předešlém roce.

Šplhavci

U **dudkovců stromových** (*Phoeniculus purpureus*) jsme odchovali 3 mláďata. Po delší době se podařilo sehnat dvě samice **mandelíků modrobříchých** (*Coracias cyanogaster*) od soukromého chovatele k našim dvěma samcům. Též od soukromého chovatele jsme přivezli 3 **vousáčky bradaté** (*Pogonornis dubius*). Úspěšná sezóna byla u **vousáčků červenožlutých** (*Trachyphonus erythrocephalus*), pár odchoval 6 mladých, ke konci roku jsme přišli o chovnou samici.

Sokoli

Pár **sokolíků afrických** (*Polihierax semitorquatus*), který jsme získali v loňském roce, měl celkem 7 vajec. Podařilo se nám vylíhnout jedno mládě. Umělý odchov nebyl jednoduchý, mládě jsme přivedli do měsíce věku. Když bylo ve věku odstavení, tak začalo chřadnout, průběh byl velice rychlý a mládě uhynulo.

Papoušci

Od soukromého chovatele jsme získali dva páry **agapornisů šedohlavých** (*Agapornis cana*), na Madagaskarské hale jsme přišli o tři jedince. **Agapornisové Fischerovi** (*Agapornis fischeri*) odchovali 3 mladé, **agapornisové růžovohlaví** (*Agapornis lilianae*) neodchovali žádné mládě, **agapornisové hnědohlaví** (*Agapornis nigrigenis*) odchovali 8 mladých a **agapornisové etiopští** (*Agapornis taranta*) odchovali též 8 mladých. Pár **vazů velkých** (*Coracopsis vasa*) jsme přenechali soukromému chovateli.

Pěvci

Velké přesuny proběhly u **krkavců bělokrkých** (*Corvus albicollis*). Proházeli jsme si ptáky se Zoo Ostrava, Zoo Liberec a soukromým chovatelem. Výsledkem bylo dopárování našich obou samic. **Bulbuli zahradní** (*Pycnonotus barbatus*) odchovali

4 mládřata. Podařilo se nám získat dva samce **leskoptve smaragdové** (*Lamprotornis iris*) a samce **leskoptve nádherné** (*Lamprotornis superbus*). Zopakovali jsme odchov **špačků rudokřídlých** (*Onychognathus morio*) odchovali jsme 2 mládřata. Ze Zoo Warszawa jsme přivezli pár **drozdíků běločapkových** (*Cossypha albicapilla*). Z holandské záchranné stanice jsme získali konfiskované ptáky: pár **snovačů afrických** (*Euplectes afer*), dva páry **vrabců žlutých** (*Auripasser luteus*) a 7 párů **zlatoprsek malých** (*Amandava subflava*). Prvoodchovu jsme se dočkali u **snovatců madagaskarských** (*Foudia madagascariensis*) z hnízda vylétla dvě mládřata.

Některé druhy se podařilo rozmnožit poprvé v historii safari parku, jiné se podařilo rozmnožit opakovaně, opakované odchovy jsou pro nás cennější a dokazují, že se podařilo osvojit si metodiku chovu daného druhu. Těchto výsledků by nebylo možné dosáhnout bez sehraného týmu chovatelů, kterým patří na závěr mé poděkování.

Pracovníci oddělení ptáků (zleva): David Kodet, Kristýna Jarešová, Michal Podhrázký, Aneta Špičková, Eva Divišová, Dagmar Rejchrtová, Milan Kršmaru, Zlatuše Jarošová a Kamil Dubenecký.

Primáti

Gabriela Linhartová

Vyšetření šimpanze učenlivého. (sj)

Šimpanz učenlivý

Šestičlenná skupina si zachovává stabilní složení – jeden samec a pět samic. Přestože samice pravidelně cyklují, samec Dingo nepáří. Ve spolupráci s EEP zahajujeme jednání o importu nového samce ze Španělska (Zoo Madrid).

Guereza angolská

Obě chovné samice porodily po jednom mláděti – v červenci Viktorie samičku Nairobi a v prosinci Verena mládě zatím neznámého pohlaví. Z důvodů vygradovaných konfliktů jsme jednoho odchovaného samce a tři samice z předchozích let museli oddělit a umístit v neexpozičních prostorech.

Dril černolící

V červnu roku 2023 se matce Kumasi narodilo mládě samčího pohlaví. Skupina v expozici za vodním příkopem se tak rozrostla na 13 jedinců.

Komba ušatá

V létě se do skupiny komb ušatých ve vesničce Tiébélé narodila tři mláďata.

Komba velká

V Evropě jsou komby velké k vidění jen ve třech zoo – v Safari Parku Dvůr Králové,

V Zoo Jihlava a Zoo Moskva. Vzhledem k velmi špatnému zdravotnímu stavu samce v Jihlavě plánujeme ve spolupráci s tamější zahradou převoz jejich samice do naší instituce v poslední naději na rozmnožení těchto krásných a raritně chovaných zvířat.

Maki trpasličí

V červnu se do chovné skupiny obývající baobab v předělu mezi madagaskarskou expozicí a tropickým lesem pavilonu Ptačí svět narodilo jedno mládě.

Ostatní druhy primátů chovaných v safari parku (orangutan bornejský, kočkodan bělonosý, kočkodan Campbellův, lemur kata a talapoin severní) zůstaly během roku 2023 beze změn.

Pracovníci oddělení primátů (zleva): Radek Hlávka, Martina Klečáková, Alice Ryšavá a Gabriela Linhartová.

Ryby, obojživelníci, plazi

Michal Podhrázký

Zmije stromová. (hh)

Nejvýznamnější událostí roku 2023 bylo přebudování terária po krajtách tmavých na expozici severoafrických plazů. Využili jsme toho, že tato expozice je oddělená od zbytku vodních světů a lze zde regulovat vlhkost i teplotu. Vycházeli jsme z předpokladů potřeby pouštních plazů. Mikroprocesor řídí postupné rozsvěcování světél a UV zdrojů, přes poledne jsou zapnuté všechny lampy, horní vrstva písku je vyhřátá na 50°C, na večer se světla postupně zhasínají. 15 minut před úplným zhasnutím je celá expozice vydatně pokropena vodou, zvířata se napijí a po zhasnutí světél se v expozici drží vysoká vlhkost až do ranního rozsvícení. Po zapnutí lamp vzdušná vlhkost rychle klesá. Krom toho je do expozice přiváděn nonstop přes ventilátor čerstvý vzduch z venku, přívod vzduchu se reguluje klapkami. Venkovní vzduch přispívá ke kolísání denních a nočních teplot, ale hlavně ke kolísání teplot v průběhu roku.

Druhou přestavbou bylo zahájení úprav v kanceláři v zázemí Vodních světů. Z kanceláře by měly vzniknout dvě místnosti na zázemní chov plazů. Úpravy budou dokončeny v roce 2024.

Ryby

Kolekce ryb nezaznamenala v průběhu roku 2023 žádné výrazné změny.

Obojživelníci

Opakovaně se rozmnožily **rákosničky běloskvrnné** (*Heterixalus alboguttatus*).

Plazi

U **želv paprscitých** (*Astrochelys radiata*) snášelo všech 6 samic, zaznamenali jsme 57 vajec, část vajec jsme inkubovali, v líhni se vylíhla dvě mláďata a v expozici jedno. U **želv ostruhatých** (*Centrochelys sulcata*) se do reprodukce zapojily obě samice, celkem jsme zaznamenali 137 vajec, ale bohužel samice pravidelně volily špatné místo na kladení a 76 vajec rozbily. Vylíhlo se 9 mláďat. U **želv skalních** (*Malacochersus tornieri*) jsme našli 4 vejce, 2 vejce byla oplozená a jedno mládě se úspěšně vylíhlo. Poslední (a zároveň první) mládě se v zoo vylíhlo v roce 2005. Kolekce želv byla postupně doplněna o pár **želv žlutohnědých tuniských** (*Testudo graeca nebulensis*) ze Zoo Praha, tento druh osídlil expozici severoafrických plazů. Další želva žlutohnědá tunická nám byla nabízena ze záchrané stanice živočichů z Prahy, ale nebylo 100% prokazatelné, že se jedná o poddruh *nebulensis*, a tak jsme toto zvíře do chovu nepřijali.

Želvy žlutohnědé tuniské. (hh)

Společnost želvám žlutohnědým dělá nově přivezená skupina **agam hardún** (*Stellagama stellio*) ze zooparku v Chomutově. Agamy se stihly ještě v tomto roce rozmnožit, odchovali jsme 6 mláďat. Dalším druhem ještěra v této expozici je **trnorep zdobený** (*Uromastix ornata*), od soukromých chovatelů jsme postupně získali 5 jedinců, o jednu samici jsme ke konci roku přišli. Podařilo se dopárovat samce **trnorepa skalního** (*Uromastix acanthinura*), samice přišla od soukromého chovatele. Samice **chameleona pardálího** (*Furcifer pardalis*), která k nám přišla v loňském roce se dvěma samci z CITES centra jako konfiskát MŽP, snesla ve dvou snůškách neuvěřitelných 46 vajec, ze kterých se do konce roku vylíhlo 11 mláďat. Úhynem posledního samce jsme ukončili chov **felsum Klemmerových** (*Phelsuma klemmeri*). Novým druhem v chovu je **ještěrkovec Karstenův** (*Zonosaurus karsteni*), trio jsme získali ze Zoo Plzeň a vypustili jsme je na volno do pavilonu Madagaskar.

Dalšího významného odchovu na úseku Terária jsme se dočkali u **hroznýšů psohlavých** (*Sanzinia madagascariensis*). Po zvolené metodice chovu s výkyvy teploty a střídavém připouštění samce k samicím, jsme se dočkali porodu obou samic, jedna porodila dvě mláďata a druhá 9. Prvolíhnutí jsme se dočkali u **kober černých** (*Naja melanoleuca*), vylíhla se nám dvě mláďata, bohužel do půl roku obě uhynula. U **liánovců kapských** (*Thelotornis capensis*) se nám podařilo odchovat 9 mláďat. Zopakovali jsme odchov u **zmijí Nitscheiových** (*Atheris nitschei*) – 6 mláďat a u **užovek madagaskarských** (*Leioheterodon madagascariensis*) – 7 mláďat. Významným příchodem a cennými zvířaty do chovu je výsledek dvou importů z jižní Afriky, při kterém jsme kolekci rozšířili o 7 **bojg afrických** (*Dispholidus typus*).

Kolegové ze Zoo Plzeň se rozhodli ukončit chov jejich páru **krokodýlů čelnatých** (*Osteolaemus tetraspis*), samice z páru pochází ještě z importu z Afriky z roku 1974 a jedná se o jednoho ze zakladatelů evropského chovu. Po delších úvahách jsme se rozhodli, že se plzeňského páru ujmeme. I u druhého chovaného druhu krokodýla došlo v průběhu roku ke změnám. Ze Safariparku Sigean ve Francii k nám dorazila mladá samice **krokodýla štítnatého** (*Mecistops cataphractus*), která byla ve skupině utlačována většími sourozenci. Nám se samici podařilo začlenit k podobně velkým třem samicím a aktuálně chováme 5 samic krokodýla štítnatého.

Na tomto místě bych chtěl poděkovat chovatelům z Terária za jejich obětavou práci, vlastní invenci, zkušenosti a trpělivost.

Agama hardún. (hh)

Pracovníci oddělení ryb, obojživelníků a plazů (zleva): Josef Brokeš, Martin Smrček, Michal Podhrázský, David Kodet a Pavel Kalus.

Veterinární zpráva

Jiří Váhala, Martin Ptáček, Tomáš Krejčí a Tereza Křížová

Stěhování hyen skvrnitých do nové expozice využili veterináři k důkladné prohlídce. (sj)

Na počátku tohoto roku došlo ke změnám v zajišťování veterinární činnosti v zoo. Místo dr. Pavlačíka zajišťuje provoz dr. Ptáček, dr. Křížová, jejíž hlavní náplní je v současnosti práce na Ústavu genetiky, se do práce v terénu zatím zacvičuje.

Nadále je na prvním místě veterinární činnosti prevence vzniku onemocnění v rozsahu jako v předešlých letech. Pravidelně je prováděná vakcinace na úseku šelem proti bakteriálním a virovým onemocněním podle chovaných druhů. U kopytníků byla provedena vakcinace proti tetanu u všech lichokopytníků, u zebry Grévyho je navíc prováděna 2x ročně vakcinace proti virovým onemocněním. Tyto vakcinace se osvědčují, proto i nadále budou v příštích letech prováděny. Stejně tak jsou nadále prováděny vakcinace v chovech krmných králíků proti myxomatoze, králíčímu moru a pastereloze.

Kopytníci jsou 2x ročně pravidelně odčervováni, na začátku a na konci letní sezony, v případě potřeby jsou odčervovací preparáty podávány i mimo toto schéma. U šelem, opic a drobných savců je 1x za měsíc prováděno parazitologické vyšetření trusu a na základě výsledků jsou zvířata eventuálně odčervena. U ptáků a plazů je odčervování prováděno jen v indikovaných případech.

U vybraných druhů kopytníků jsou pravidelně dle rozpisu podávány vitamínové a minerální preparáty přímo do krmné dávky.

U většiny druhů kopytníků jsou mláďata v prvních dnech po narození vážena, značena, čipována a jsou jim aplikovány soubory vitamínů spolu se selenem. Podobné ošetření podstupují i mláďata šelem, která jsou v průběhu prvních měsíců života vážena, odčervována a v daných intervalech vakcinována proti příslušným infekčním nemocem.

Zebra bezhřívá Jutla prodělala potrat a výrazně zchátrala, vyšetřením byly zjištěny protilátky proti herpesvirům. U jiné zebry při vyšetření krve byly zjištěny protilátky proti chřipce koní. Jako preventivní opatření bylo rozhodnuto o vakcinaci stáda stejně jako se to děje u zeber Grévyho. U několika jedinců byla provedena korekce kopyt.

Samice nosorožce černého Jola, která trpí zubními problémy a vyžaduje speciální přístup při krmení, trpěla na výskyt četných proleženin, díky pravidelné péči prováděné ošetřovateli, se stav zlepšil. Nicméně ke konci roku našli ošetřovatelé vypadlý obrovský zubní kámen, což svědčí o přetrvávajících problémech (v minulosti ji byly vybaveny uvolněné stoličky ze spodní čelisti). Ve spolupráci s odborníky s IZV byly vyšetřeny reprodukční orgány u samice nosorožce černého a tří samic nosorožce bílého s odběry vajíček.

Ultrasonografické vyšetření snáší samice hrabáče bez potíží. Není ani třeba ji sledovat. (sj)

Vzhledem ke stáří našich slonů je pravděpodobný výskyt různých zdravotních komplikací. V jednom případě došlo k rozvoji otoku podbřišku bez určení specifické příčiny, zdravotně se u samice žádný problém neobjevil. U druhé samice došlo k výtoku z obou uší, podle izolace původce se zjištěním citlivosti byla nasazena atb s úspěšným účinkem. Přetrvávají preventivní aplikace preparátů snižující rozvoj artritických změn na kloubech končetin u jedné ze samic.

U hrošíků bylo matkou opakovaně pokousané mládě, po ošetření se rány dobře hojily.

U jedné ze starších samic žirafy Rothschildovy došlo ke komplikovanému protrahovanému nepokračujícímu potratu, vzhledem ke stáří a zdravotnímu stavu samice byla provedena eutanazie. Z dělohy byl vybaven plod, jehož hlava a prakticky celé tělo vykazovalo příznaky chybného vývoje, jež se dá popsat jako zrůda.

Na úseku sudokopytníků, antilop a skotu, došlo v několika případech komplikovaného porodu či zadržení lůžka. U samice pakoně bělobradého v safari došlo po porodu k vyhřeznutí dělohy. Po uspání byla děloha ošetřena, reponována a pochva zašita. Nicméně v průběhu rekonvalescence došlo přes fixační svorky k opětovnému částečnému vyhřezu a samice byla opětovně uspána a ošetřena. Opět v safari došlo ke komplikovanému porodu u samice watusi, tady však byl stav infaustní s rupturou pánve a samici bylo nutné utratit.

U impal došlo opět i přes prováděná preventivně-léčebná ošetření mláďat po narození k několika zánětům pupků, které byly úspěšně zvládnuty.

V závěru sezony bylo nutné provést opakované odčervení zvířat ze safari, hlavně antilop losích, kde i přes příznivé počasí došlo opět k rozvoji parazitárního onemocnění. Postižena byla hlavně tohotočnní mláďata, která byla evidentně oslabena nedostatečným příjmem krmiva při velkém počtu zvířat v safari, kde jsou zvířata závislá na množství a kvalitě dovezeného krmiva, neboť úživnost prostoru je minimální. V následující sezoně budou provedeny úpravy v krmení, eventuálně i systému pobytu tohoto druhu v safari.

U opic a lidoopů bylo prakticky po celý rok jen minimální počet případů, v samém závěru roku si samice komby ušaté zlomila stehenní kost. Po zavedení hřebu do kosti stehenní je samice stále v rehabilitační léčbě.

U šelem si ve druhé polovině roku vyžádaly největší pozornosti hyenky. Po dovozu z JAR krátce po ukončení karantény byla nalezena uhynulá samice, následovaly

problémy u jednoho ze samců, který rovněž uhynul. Patologický nález byl u obou jedinců stejný. Ikterus, totální dystrofie jater bez zjištění příčiny (vyšetření bakteriologické, parazitologické, histologické). Druhá ze samic dlouhodobě kulhá na přední končetinu s nálezem chronického poškození karpu. V podstatě se jedná o chronický stav nereagující na léčbu.

U ptáků je stav stejný, jako v posledních letech. Po úhynech u tučňáků se stav relativně stabilizoval a dochází i k odchovu mláďat. Byla provedena chirurgická léčba zlomeniny u banánovce a volavky obrovské. Situace s výskytem aviární tbc je je stejná, jako předchozí roky.

Veterinář Martin Ptáček foukačkou uspává šelmy. (sj)

Výměna zvířat

Tomáš Kopic, Kateřina Marvanová

Mladý samec hrocha oboživelného po přeletu do Dubaje. (he)

V roce 2023 jsme provedli celkem 34 transportů zvířat, z toho 22 zahraničních. K řadě „tradičních“ partnerských zoo v Evropě, kam a odkud vozíme zvířata již desítky let, přibyla nová destinace – v dubnu jsme odvezli dvě samice zebry Böhmovy do Zoo di Corsica (Olmata-di-Tuda) – jediné zoo na Korsice, kde se naše zvířata stala základem místního stáda.

Úspěšným transportem byl také převoz 10 ks vodušek červených a 7 ks mar slaništních ze Zoo Praha do Safari Parku Pombia v Itálii na začátku května; tam jsme také v říjnu odvezli našeho samce velblouda jednohrbého, posledního jedince svého druhu v naší zoo.

Dalším mimořádným transportem byl převoz čtyř vodušek jelenovitých do nizozemského Safari Beekse Bergen a zejména pak následný společný transport dvou mladých samic žirafy Rothschildovy z Beekse Bergen do Zoo Ostrava.

Za všechny významné dovozy zvířat do naší jmenujme 1,0 antilopa koňská (Liberec, leden), 1,0 přimorozec šavlorohý (Cerza Lisieux, únor), 2,0 vodušky abok (Lipsko, duben), 1,0 pelikán africký (Boissiere du Doré, květen), 1,0 buvolec běločelý (Boras, září), 2,0 vodušky jelenovité (Ebeltoft, Zoo Berlin, listopad) a 20 ks plameňáků malých (Gelsenkirchen, listopad).

Za zmínku stojí také odvoz skupiny 6,0 psů hyenových do slovenského Malkia Parku.

Začátkem října jsme převezli samici zebra evropského ze Zoo Chomutov do Tierparku Berlin, odkud bylo zvíře po karanténě přepraveno v rámci reintrodukčního programu do Azerbajdžánu. Jsme rádi, že na tom máme svůj podíl.

Za velký úspěch považujeme, že v dubnu se nám po dvouletém úsilí podařilo provést letecký transport samce hrocha obojživelného do safari parku v Dubaji (SAE).

K velmi významným mezikontinentálním transportům bezesporu patří dovoz tří párů hyenek hřivnatých (květen) a jednoho páru hyen čabrakových (listopad), čímž jsme se stali jediným chovatelem všech zástupců čeledi hyenovitých a hyenkovitých v Evropě.

Nevozili jsme jen živá zvířata – v březnu jsme odvezli kostru severního nosorožce tuponosého „Sudána“ do Národního muzea a odtamtud jsme vyzvedli jeho

Nakládání kostry severního nosorožce tuponosého „Sudána“. (sj)

dermoplastický preparát, který jsme následně přes letiště Liege v Belgii odeslali do Nairobi Wildlife muzeum.

Přes veškerou snahu se nám nepodařilo uskutečnit dovoz páru okapi ze zoo Al Bustan (SAE), a sice kvůli byrokratickým problémům na straně vývozce. Tento transfer zůstává velkým úkolem pro letošní rok.

Stejně jako v minulosti jsme se snažili přepravit vlastními prostředky maximum našich zvířat, dovozů i vývozů, s výjimkou několika málo případů, kdy bylo výhodnější využít služeb jiných dopravců. Všechny transporty se snažíme vytěžovat a dosáhnout maximální hospodárnosti.

Naší prioritou pro rok 2024 je vyřízení formalit potřebných k provozování transportů zvířat mezi Evropskou unií a Velkou Británií, v první řadě schválení vozidel.

Naše oddělení čeká v roce 2024 velká personální změna – Jiří Vetter odchází do penze a na jeho místo nastoupí Michal Staněk, chovatel z ptačího úseku. Zaučování bude probíhat v prvním čtvrtletí.

Fenek před odletem do Zoo Attica (Řecko). (tk)

Trajekt Dánsko – Švédsko (září). (tk)

Pracovníci oddělení výměny zvířat (zleva): Michal Staněk, Jiří Vetter, Kateřina Marvanová a Tomáš Kapič.

Výživa zvířat

Monika Ptáčková a Dita Rindtová

Návštěvníci měli o Velikonocích možnost podívat se zblízka na klíčky s výhonky, které dostávají zvířata celou zimu. (mp)

Činnost oddělení výživy zvířat v roce 2023 byla určována nejenom standardními denními postupy, ale také několika impulsy, které rozhodně do kategorie „všední“ nepatřily.

Již v prvním čtvrtletí jsme dostali možnost v nebývalé šíři prezentovat veřejnosti obsah naší práce. Zákulisí „výživařiny“ a vlastní přípravy krmných dávek mapoval pořad České televize „Máme rádi zvířata“. Český rozhlas Hradec Králové pak odvysílal reportáž o zdrojích krmiv a strategii jejich získávání. V magazínu TV Nova „Víkend“ jsme následně představili technologii výroby zelených klíčků tzv. „microgreenš“ včetně jejich zařazení do výživy mnoha druhů zvířat. O tom, že jim „zelené zdraví“ chutná, se mohli návštěvníci safari parku rovněž přesvědčit na vlastní oči v době velikonočních svátků. Komentovaná krmení poskytovala pozorným posluchačům základní data a zajímavosti o nutričním a imunizačním významu tohoto produktu, ale současně i možnost jeho ochutnávky... Produkujeme totiž BIO. Tuto přednost jsme konkrétně „zviditelnilí“ ve výživě šelem prostřednictvím drůbežích brojlerů chovaných v zoo. Krmným zvířatům byla již od raného věku denně předkládána dieta obohacená klíčeným obilím. Drůbeží maso, nedílná součást krmné dávky většiny malých i velkých druhů šelem, bylo v porovnání s ekvivalentem z obchodního řetězce nejenom dieteticky kvalitnější (nižší obsah vody, tuku), ale zároveň s minimální zátěží doplňkových anti

nutričních látek. Náš předpoklad potvrdilo i několik provedených rozborů.

V době vrcholné sezóny jsme se aktivně podíleli na obsahu jednoho z dílů seriálu akcí Ministerstva zemědělství pro zemědělskou veřejnost v rámci projektu „Demonstrační farma – Biofarma Sasov“, který byl věnován výživě zvířat a významu leguminóz v ní.

Příspěvek „výživy“ zazněl také v průběhu festivalových dnů v zoo. V pořadu ČRo Radiožurnál „Host Lucie Výborné“ jsme společně s několika představiteli safari parku přispěli k vytvoření živého obrazu africké zoo v srdci Evropy. Zájem o pohyb v zákulisí našeho oddělení se také promítl do navýšeného počtu zážitkového programu „Kuchařem v safari parku“. Někteří jeho účastníci absolvovali několikahodinový program i v kulisách oblíbeného „Týdne duchů“. Pro tajemný Halloween připravila výživa více než 17 tun dýní.

Závěrečným vystoupením z anonymity se stal zážitkový seminář. Spolu se zástupci královéhradeckého krajského institutu pro vzdělávání a inovace a kolegy z oddělení Komunikace a mezinárodních projektů“ jsme umožnili více než desítku pedagogů poznat a „osahat“ cíl nutriční strategie v naší zoo, tj. správně „formulovaná dieta – připravená dieta – podaná (přijatá) dieta“. Toto pravidlo

Ukázka vzniku nových chovných prostor pro myši & chovné zařízení pro myši. (mp)

určovalo nejenom obsah semináře, ale i tok informací v našem již obvyklém pracovním prostoru. Chovatelské záměry zoologických úseků v hodnoceném období byly motivací i zdrojem několika krmivářských výzev. Například přepracování metodiky odchovu zejzoba afrického. Aktivitou pracovníků oddělení výživy bylo možné zařadit do metodiky nově zvolené krmivo (měkkýš rodu Pilla). Kontinuita i jakost mraženého produktu ze zahraničních zdrojů byla shledána dostatečnou a spolehlivou. Zlepšení kvality denní složky biologického krmiva (změna druhu a množství) pak předeslalo inovaci ve vlastních chovech krmných zvířat.

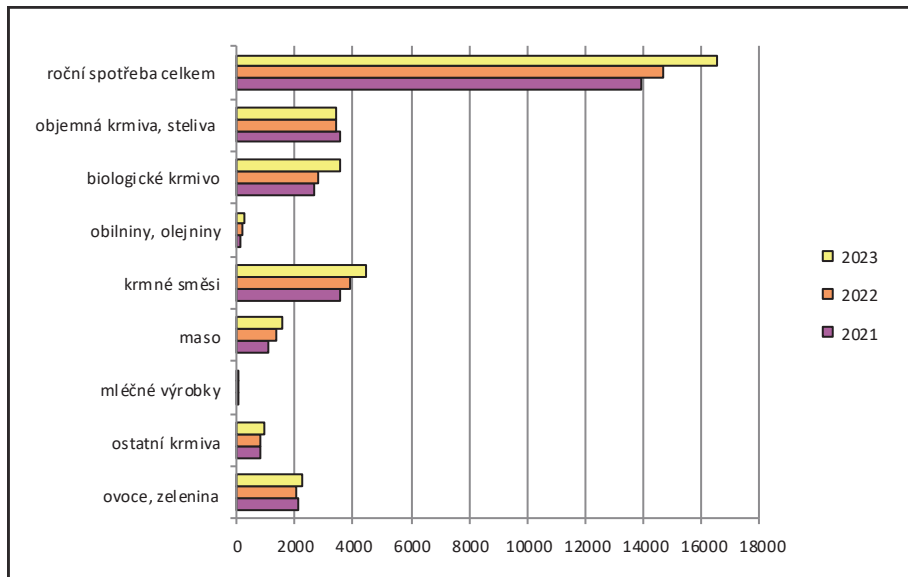
Ošetřovatelky se začaly naplno věnovat nově, snad i historicky, chovu laboratorních myší v zoo. Podařilo se vyprodukovat kolem 1500 kusů krmných jedinců. Došlo tak nejenom ke snížení nákladů za nákup, ale, což je neméně důležité, byl vybudován vlastní zdroj pro případné nenadálé situace (předčasné líhnutí, alternativní krmivo při nechutenství, okamžitá změna krmné dávky apod.). S jistotou jsme si tak mohli připsat podíl na úspěšném odchovu osmi mláďat zejzobů afrických.

V měsíci květnu byla do safari parku přivezena na potravu vysoce specializovaná zvířata. Hyenky hřivnaté. V přírodě se živí téměř výlučně hmyzí potravou, konkrétně dvěma druhy termitů. Jejich krmení po dobu státní karantény odráželo individualitu zvířat, vzájemné vztahy mezi nimi, aklimatizaci. Teprve po několika měsících jsme mohli, společně se zoology a veterinárními lékaři, hodnotit dietu jako aktuálně odpovídající.

Celoroční aktivní přístup všech pracovníků oddělení výživy a zahradnického úseku lze hodnotit i čísly. V souhrnu jsme společně zajistili desetitisíce krmných dávek v několika stovkách tun krmiv a potravinových doplňků v nákladu více než 16 500 tis. Kč.

Ve spolupráci s oddělením investic a technické údržby jsme začali v posledním čtvrtletí roku opět zlepšovat prostory objektu odchovny krmných zvířat. Instalace obohacených klecových chovů pro výkrm králíků, nové rozvody vody a oprava střechy předznamenaly období rozsáhlejší rekonstrukce. Dílčí zlepšení technických podmínek v „klíčirně obilí“ umožnily vyšší produkci klíčného ječmene. Proti srovnávacímu období roku 2022 jsme měsíčně zkrmlili přibližně o 1500 kg více. Tím jsme se dostali na 75 % výrobní kapacity. Abychom udrželi i nadále mikrobiologicky čisté prostředí, navázali jsme intenzivní spolupráci se Zdravotním ústavem se sídlem v Ústí nad Labem, regionální pracoviště Hradec Králové. Nejenom jeho pracovníkům, ale také všem dárcům, sponzorům a podporovatelům oddělení výživy patří dík.

Náklady (tis. Kč) na spotřebovaná krmiva v letech 2021 – 2023

Pracovníci oddělení výživy (zleva): Josef Pochobradský, Pavel Langr, Monika Ptáčková, Petr Neduchal, Jana Tlustá, Dita Rindtová, Petr Kiss, Ilona Rejlová, Milan Nesvadba, Jaroslav Voňka, Filip Řezanina, Martin Dégr, Radek Kubiček, Miroslav Havelka, Martin Vala a Jiří Dubský.

In situ a další ochranné projekty Safari Parku Dvůr Králové

V roce 2023 se týmu BioRescue podařilo vůbec poprvé v historii dosáhnout březosti u nosorožce po vložení embrya do náhradní matky. Na snímku je přibližně 70 dnů starý plod nosorožce bílého jižního. (ajb)

Záchrana nosorožců tuponosých severních

Jan Stejskal

Základní informace o projektu:

V době přípravy této výroční zprávy byli na světě známi už jen dva nosorožci tuponosí severní (jinak též bílí nebo širokohubí, *Ceratotherium simum cottoni*). Obě zbývající samice, Nájín a Fatu, žijí v rezervaci Ol Pejeta v Keni, kam byly v roce 2009 převezeny ze Safari Parku Dvůr Králové. Dvorská zoo je jedinou zoo na světě, kde se tato vzácná zvířata podařilo rozmnožit, jejich reprodukce však probíhala příliš pomalu. V naději, že jim to v přirozenějších podmínkách půjde lépe, byli dva samci a dvě samice v roce 2009 vráceni do Afriky. V říjnu 2014 však jeden ze samců uhynul a při vyšetření v listopadu 2014 se ukázalo, že žádné ze zvířat už není schopné přirozené reprodukce. Safari Park Dvůr Králové se proto se svými partnery spolupodílí na vývoji metod, díky nimž by tito nosorožci mohli být rozmnoženi uměle. Do snah o jejich záchranu tak byla zahrnuta nejen poslední zvířata v Africe, ale i genetický materiál uchovaný z jedinců, kteří už uhynuli. K záchraně nosorožců tuponosých severních je potřeba vytvořit jejich embryo v umělých podmínkách, přičemž donosit by ho mohla jako náhradní matka samice

nosorožce tuponosého jižního. Pro vytváření embryí je potřeba získávat vajíčka, a to buď z posledních severních samic žijících v Ol Pejetě, anebo jejich vytvořením z kmenových buněk. Vytvořit embrya z vajíček posledních samic v Ol Pejetě se poprvé podařilo v roce 2019. Získání reprodukčních buněk z buněk kmenových se vědcům zatím podařilo u myši, už ne ale u jiných savců. Výzkum zaměřený na vytvoření reprodukčních buněk nosorožců z jejich kmenových buněk se tak pohybuje na samé hranici současného vědeckého poznání.

Vývoj projektu v roce 2023:

Po úspěšných odběrech vajíček od samic přímo v Keni v letech 2019 až 2022 pokračoval mezinárodní tým vědců a ochranářů ve své práci i od začátku roku 2023.

Hned v lednu 2023 proběhl v Ol Pejetě třetí pokus o vložení embrya nosorožce bílého jižního do náhradní matky jižního bílého nosorožce jménem Curra.

Dne 14. února pak bylo zjištěno, že samice je březí, o den později se však při kontrole ejakulátu sterilizovaného samce Owuana ukázalo, že ejakulát obsahuje sperma (i když v malém množství). Jelikož tak nebylo možné určit původ březosti, tým se dohodl, že při příští cestě odebere z plodu vzorky (tzv. amniocentéza) a podle jejich analýzy se pak pozná, kdo jsou rodiče plodu.

V březnu 2023 byl z České republiky do Keni převezena taxidermický preparát nosorožce Sudána. V současné době je vystaven v expozici National Museums of Kenya. (hh)

Rovněž v únoru proběhl dvanáctý odběr vajíček od severní samice Fatu, tentokrát bylo získáno 9 vajíček, která byla okamžitě odeslána do Itálie k dozrání, oplodnění a případnému vytvoření embryí. Bohužel, žádné embryo se z nich vytvořit nepodařilo. Při stejné návštěvě byl i zkontrolován zdravotní stav Nájín, starší samice nosorožce bílého severního. Byla v pořádku.

V březnu se pak uskutečnil dlouho připravovaný převoz dermoplastického preparátu Sudána, posledního známého samce nosorožce bílého severního. Po více než roce, který preparát strávil na výstavě v Národním muzeu v Praze, byl převezen do Dvora Králové a odtud přes letiště v belgickém Liege putoval do Nairobi. Tam ho v National Museums of Kenya dne 28. března symbolicky předal keňské straně český velvyslanec pan Martin Klepetko. Dar Safari Parku Dvůr Králové Keni přijali ministryně cestovního ruchu, divoké přírody a kulturního dědictví Peninah Malonza, ředitel Kenya Wildlife Service Erustus Kanga a ředitel Národního muzea Stanvas Ongalo. Samotný transport se uskutečnil pod záštitou místopředsedkyně Senátu ČR Jitky Seitlové a dne 7. listopadu 2023 pak Sudána při státní návštěvě v Keni navštívil premiér Petr Fiala – opět v doprovodu vysokých keňských státních představitelů.

Rovněž v březnu proběhla sterilizace jižního samce Ouwana. Při další návštěvě v květnu pak bylo potvrzeno, že sterilní skutečně je. Zároveň tým v květnu zkontroloval obě náhradní matky (Daly a Curra), a u obou konstatoval, že březí nejsou a jsou tedy vhodné pro případné vložení embrya. Následně tedy byly znovu spojeny s Ouwanem. Do programu byly rovněž přidány dvě další samice jižního bílého nosorožce (Asali, Amanda), které by se v budoucnu mohly stát náhradními matkami. Třináctý odběr vajíček od samice Fatu, který proběhl rovněž v květnu, přinesl 18 vajíček, z nichž pak bylo v laboratoři vytvořeno 5 embryí.

V srpnu 2023 se uskutečnil čtrnáctý odběr vajíček od Fatu. Povedlo se odebrat 11 vajíček, z nich se však žádné embryo vytvořit nepodařilo. Vůbec poprvé tým také odebral vajíčka od jižní samice Tauwo, která žije společně se severními samicemi Nájín a Fatu. Před zákrokem Tauwo nebyla stimulována, přesto se podařilo odebrat 5 vajíček, ani z nich se však nepodařilo vyvinout v embryo. Při stejné návštěvě tým znovu zkontroloval samce Ouwana a potvrdil, že je stále sterilní. Do programu byla také přidána další jižní samice (Ammo).

V září se pak týmu koordinovanému Safari Parkem Dvůr Králové povedlo poprvé v dějinách vědy provést úspěšný embryo transfer u nosorožce. Odborníci BioRescue při něm použili v laboratoři vytvořené embryo jižního bílého nosorožce. Stejnou metodou vytváříme embrya nosorožce bílého severního, a po tomto potvrzení správnosti svého postupu bude možné poprvé použít k embryo transferu embrya

V srpnu proběhl odběr vajíček z jižních bílých samic ve Dvoře Králové. Na snímku biologové Daniel Čižmár a Charlotte Okolo hledají vajíčka pomocí mikroskopu. (hh)

V průběhu celého roku tým BioRescue postupoval v odběrech vajíček od severní bílé samice Fatu v Keni. Na snímku Fatu po jednom ze zákroků. (ajb)

V září se týmu BioRescue poprvé podařil embryó transfer (viz foto plodu výše). Na snímku z embryó transferu je vlevo Susanne Holtze, uprostřed Thomas Hidlebrandt a vpravo Frank Göritz, všichni z IZW Berlin. (jzb)

V listopadu navštívil Keňu český premiér Petr Fiala a navštívil i expozici Sudána v National Museum Kenya. Na příkladu práce Safari Parku Dvůr Králové ocenil spolupráci mezi oběma zeměmi v oblasti ochrany přírody. (uvcr)

nosorožce bílého severního. K průlomovému zákroku došlo 24. září 2023 v keňské rezervaci Ol Pejeta. Tým vedený odborníky z IZW Berlin vložil do těla samice Curry embryo vytvořené z vajíčka samice Elenor žijící v belgickém parku Pairi Daiza. Spermie pochází od samce Athose ze Zoo Salcburk v Rakousku. Vajíčka a spermie spojili vědci v italské laboratoři Avantea v Cremoně, do Afriky pak byla embrya převezena ve speciálním kryoboxu. Do náhradní matky vložili vědci embrya dvě. Obdobně jako v případě lidské asistované reprodukce vede tento krok ke zvýšení šance na úspěch.

Od září do listopadu 2023 pak byla náhradní matka Curra nepřetržitě sledována v jednom z výběhů keňské rezervace Ol Pejeta. Indikativní samec Ouwan přestal o samici projevoval zájem, což byla první známka možného úspěchu a březosti. Na 28. listopadu naplánovali odborníci kontrolní vyšetření samice Curry s cílem domněnku potvrdit.

Curra i Ouwan však byli krátce před tím, 22. a 25. listopadu nalezeni mrtví. Z oblasti Ol Pejeta byly hlášeny extrémní srážky spojené pravděpodobně se změnami klimatu, které vedly k částečnému zaplavení jejich výběhu a k nešťastnému uvolnění spor bakterií Clostridia. Při ohledání obou zvířat byla potvrzena blesková a masivní intoxikace bakteriemi a v případě Curry rovněž březost se 6,4 centimetru velkým embryem samčího pohlaví. Vzorky tkáně embrya byly převezeny do Max Delbrückova centra v Berlíně a na začátku ledna 2024 bylo díky analýze DNA potvrzeno, že toto vyvíjející se embryo pocházelo z embrya transferu.

V Keni mezitím první analýzy ukázaly jako možné původce intoxikace bakterie *Paeniclostridium sordellii*. Po incidentu pohotovostní tým BioRescue složený z expertů Kenya Wildlife Service, Wildlife Training Research Institute, Ol Pejeta Conservancy a Safari Parku Dvůr Králové okamžitě vytvořil krizový plán a podnikl kroky k ochraně všech dalších nosorožců ve výbězích včetně Nájina a Fatu. Ty zahrnovaly mimo jiné podání antibiotik, preventivní vakcinaci, vytvoření karanténních oblastí v zatopených místech či stavbu nových "evakuačních" ohrad.

V roce 2024 bude BioRescue muset najít nového indikativního samce, který bude schopen určit vhodný okamžik, ve kterém je náhradní matka nejlépe schopná přijmout vkládané embryo. Tento samec bude muset být sterilizován, navíc bude potřeba najít i další náhradní samice, do nichž by se embrya mohla vkládat. Tyto kroky zaberou mnoho měsíců a až po nich bude následovat transfer embrya severního bílého nosorožce.

V říjnu 2023 také konsorcium BioRescue publikovalo další vědeckou zprávu o své

činnosti. Vědecká studie uveřejněná v časopise *Reproduction* se věnuje analýze celkem 65 procedur provedených v letech 2015 až 2022, mezi nimiž jsou hormonální stimulace vaječníků, odběry oocytů, in-vitro dozrávání oocytů, in-vitro oplodnění oocytů (IVF), kultivace embryí i jejich kryoprezervace. Výsledky jednoznačně prokázaly bezpečnost projektu BioRescue pro zvířata: všechny samice nosorožce bílého, které zákroky podstoupily, jsou bez zdravotních následků. Pravidelné odběry oocytů dokonce naopak podpořily reprodukční zdraví některých samic a vedly ke zlepšení funkce vaječníků, k nárůstu počtu folikulů a zapříchily úbytek patologických struktur, jako jsou vaječnickové cysty.

Odběry vajíček, vytváření životaschopných embryí v laboratorních podmínkách a embryo transfery jsou součástí projektu BioRescue, který významně podporuje německé ministerstvo pro vědu a výzkum (BMBF) a Nadace ČEZ, a kromě Safari Parku Dvůr Králové, IZW Berlín, Avantey, Ol Pejety, Kenya Wildlife Service a Wildlife Research and Training Institute se na něm podílí řada dalších subjektů, například Univerzita Ósaka či Platforma pluripotentních kmenových buněk při Max Delbrückově centru v Berlíně. Na etickou bezproblémovost celého projektu dohlíží odborníci z Univerzity v Padově.

Přesun nosorožců dvourohých do Rwandy

Jan Stejskal

Základní informace o projektu:

Díky úzké spolupráci zejména s Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií (EAZA), Vládní radou pro rozvoj Rwandy (Rwanda Development Board, RDB), jež má mimo jiné na starosti ochranu tamní přírody, a Veronikou Vařekovou, českou modelkou podporující ochranu přírody v Africe, bylo v roce 2019 přepraveno pět nosorožců černých východních (*Diceros bicornis michaeli*) ze Safari Parku Dvůr Králové do národního parku Akagera ve Rwandě.

Nosorožci dvouroží v Akageře dříve žili, v roce 2007 zde však byli vyhubeni. Od roku 2010 se situace v parku výrazně zlepšila, park začala spravovat nevládní organizace African Parks, úzce spolupracující se rwandskou vládou, a podařilo se jí pytláctví snížit na tak nízkou úroveň, že se populace zvířat v parku začaly spontánně obnovovat. Díky výraznému zlepšení bezpečnosti mohli být v roce 2017 do parku reintrodukováni nosorožci, kteří byli přivezeni z Jihoafrické republiky.

Kvůli omezené genetické diverzitě této skupiny však představitelé Akagery hledali i další zdroj nosorožců, kteří by mohli k obnovení populace přispět. Pro převoz

V květnu 2023 se původně dvorské samici nosorožce černého Jasiri narodilo ve Rwandě vůbec první mládě. Po přesunu nosorožců v roce 2019 se tak naplnil hlavní cíl jejich cesty - začít se ve rwandě rozmnožovat. (db)

Jasiri se svým mládětem - jde o samečka. (md, jž)

Jasíri se svým mládětem - obě zvířata v měsících následujících po porodu výborně prosperovala. (md, jž)

Formulace efektivních komunikačních sdělení. Workshop pro tvorbu strategie práce s komunitami v národním parku Akagera, Rwanda. (mg)

z Evropy bylo koordinátorem chovu vybráno pět nosorožců. Po přesunu se všechna zvířata postupně aklimatizovala na místní podmínky. Bohužel, v roce 2020, osm měsíců po přesunu, starší samec uhynul. Šestnáct měsíců po přesunu, v době, kdy už se volně pohybovala v divoké přírodě, uhynula po střetu se slonem i nejstarší samice.

Vývoj v roce 2023:

V červnu 2023 uplynuly čtyři roky od chvíle, kdy byla skupina nosorožců černých z evropských zoologických zahrad odvezena do národního parku Akagera ve Rwandě. Nosorožci si k výročí připravili ten nejkrásnější dárek: 7. května se jedné z převeznených samic narodilo mládě. Šlo o přelomovou událost, protože jde o vůbec první úspěšný porod mláďete od transportu z Evropy.

Mládě je samec a narodilo se matce Jasiri. Sama Jasiri má za sebou přitom dost neobyčejný příběh. Když se narodila, vážila pouhých 17 kg namísto obvyklých cca 35 kg. Byla tak maličká, že nedosáhla māmě na struky, a mléko pro ni tak museli dvorští ošetřovatelé víc než týden od matky odsávat a Jasiri krmit. Bez jejich trpělivé péče by uhynula. Když pak povyroستla, už dokázala sát sama a spravila se natolik, že mohla být vybrána pro transport do Afriky. Přesně čtyři roky od příjezdu do národního parku Akagera pak měla vlastní mládě. Jeho otcem je samec Mandela a mládě dobře prospívalo.

V prosinci 2023 se do Akagery vypravil i tým ze Dvora Králové, který se účastnil dokončení natáčení filmu o přesunu nosorožců do Akagery. Při té příležitosti se jim podařilo Jasiri i s mláďetem spatřit a potvrdili, že se oběma – stejně jako další přesunuté samici Olmoti a samci Mandelovi – dobře daří.

Přesun pěti nosorožců do Rwandy byl nákladnou záležitostí, proto bychom chtěli znovu poděkovat všem sponzorům a podporovatelům, kteří na transport přispěli: Veronika Vařeková, Ministerstvo životního prostředí ČR, Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií, African Parks, Rwanda Development Board, Chester Zoo, IPGL, Mantis, Petr Dobias, Safari Gastro, ČSOB, Ree Park Safari, Emmanuel Ciolfi, Zdeněk Lorenc, Laurent Lamothe, Francis Hellyer, Plzeňský Prazdroj, RC Europe, Safari Zoo Services, Leipzig Zoo, Charles F. Rockefeller, Urbanlux/TOMS, Unie českých a slovenských zoo, Zoo Hodonín, Jiří Kalfař, Adventura, Přemysl Rabas, Tereza Maxová.

Propojování potřeb místních komunit s ochranou biodiverzity v národním parku Akagera ve Rwandě

Markéta Grúňová

Základní informace o projektu:

V roce 2019 Safari Park Dvůr Králové přesunul pět nosorožců černých do rwandského národního parku Akagera. Park je řízen konsorciem neziskové organizace Africké Parky (AP) a státní agentury Rwanda Development Board. Z 22 národních parků a chráněných území, které AP v Africe spravuje, je Akagera považována za modelový příklad spolupráce s místními komunitami. Právě na efektivní spolupráci s místními komunitami se zaměřuje dlouhodobá spolupráce safari parku s národním parkem Akagera. Safari park pomohl vytvořit vzdělávací materiály zaměřené na potlačování konfliktů mezi místními lidmi a divokou zvěří a zrealizovat vybavení vzdělávacího centra, které přesně koresponduje s potřebami nově navržených vzdělávacích programů. V roce 2022 k tomuto vzdělávacímu prostoru přibyl prostor návštěvnického centra, který je zaměřen na zvyšování podpory cílů parku jak s místními, tak zahraničními návštěvníky.

Vývoj projektu v roce 2023:

Na základě předchozí spolupráce byl safari park pozván k účasti na tvorbě strategie pro spolupráci s komunitami žijících v okolí Národního parku Akagera. Dva odborníci metodologicky vedli sérii cvičení a sběr reálných dat, na jejichž bázi společně s osmi členy „Community outreach unit“ vytvořili po týdenním workshopu doporučení pro efektivní spolupráci s komunitami v následujících letech. Při této práci byly aplikovány principy „Theory of change“. Při projektování změn chování byla využita řada nástrojů, včetně bariérové analýzy.

Ochrana největší antilopy světa, Senegal

Markéta Grúňová

Základní informace o projektu:

Západní poddruh antilopy Derbyho je Mezinárodní unií na ochranu přírody klasifikován jako kriticky ohrožený a jeho výskyt ve volné přírodě je omezen na západní Senegal. Dvorská zoologická zahrada je od roku 2015 členem spolku Derbianus Conservation (dnes Antelope Conservation), který vede plemennou knihu populace antilopy Derbyho v lidské péči a podílí se na jejím výzkumu a ochraně v národním parku Niokolo Koba v západním Senegal. Do roku 2022 se Safari park zapojoval do ochrannářských aktivit také podporou vzdělávacích programů a tvorbou strategie pro práci s komunitami kolem národního parku Niokolo Koba.

Vývoj projektu v roce 2023

Na začátku roku 2023 byl dokončen Souhrn doporučení pro práci s komunitami žijícími kolem Národního parku Niokolo Koba. Kromě práce na Studbooku antilopy Derbyho se odbornice safari parku zapojily do tvorby společného projektu ZSL London, Antelope Conservation, Panthera Senegal, Am Bé Koun, a senegalského ředitelství národních parků, který od dubna 2024 propojí ochranné aktivity antilopy Derbyho s aktivitami ochrany psa hyenového a lva v národním parku Niokolo Koba.

Kora Project – obnovení spolupráce s George Adamson Wildlife Preservation Trust

Přemysl Rabas, Jan Stejskal a Michal Šťastný

Legendární národní park Kora v Keni byl místem pracovní cesty týmu safari parku v únoru 2023. Představitelé zahrady sem zavítali s cílem prozkoumat možnosti spolupráce a podpory tamějších projektů, které se snaží vrátit Koře někdejší slávu a přivést zpět vzácná zvířata.

Přijetí dvorského týmu proběhlo v táboře Kampi ya Simba, kde George Adamson připravoval lvy na vypuštění do volné přírody. Právě v Koře působil i dlouholetý spolupracovník a přítel safari parku Tony Fitzjohn se svou ženou Lucy. Přátelství s Tonym Fitzjohnem a chuť podporovat jeho aktivity měly zavést autory tohoto článku do Kory mnohem dříve, okolnosti však rozhodly jinak. Návštěvníky v Kampi ya Simba tak vítala už jen Lucy Fitzjohn. Tony Fitzjohn v roce 2022 zemřel. Proto je tento článek trochu osobnější, než bývá ve výroční zprávě zvykem.

„Na tu chvíli jsem čekal několik let. Setkání s Lucy Fitzjohn ale mělo vypadat jinak. Mělo být méně smutné,“ popisuje Přemysl Rabas. Tábor Kampi ya Simba se nachází v národním parku Kora na severovýchodě Keni. Kromě George Adamsona tam pobýval i jeho bratr Terence. Tady, na jednom z nejdolejších míst světa, pomáhal Tony Fitzjohn vracet lvy a později i levharty do přírody. Největším přínosem jejich práce ale nebyla jen záchrana několika šelem. Podařilo se jim zpopularizovat ochranu zvířat před širokou veřejností. Na tom měla beze sporu obrovskou zásluhu také žena George Joy, kterou proslavila její kniha a pak i film o lvici Else.

S Tonym Fitzjohnem a jeho organizací George Adamson Wildlife Preservation Trust (GAWPT) dvorský safari park intenzivně spolupracuje od roku 2009. Tony tenkrát Dvůr Králové navštívil a ještě v létě pak v tanzanském národním parku

Mkomazi, kde po odchodu z Keni společně se svou ženou Lucy pracovali, přivítal tři nosorožce odeslané právě ze Dvora. V roce 2014 Tony Fitzjohn dvorský safari park znovu navštívil a společně s dalšími osobnostmi tady zapálil vatru při demonstrativním spálení rohů nosorožců. Následně byl se safari parkem v trvalém kontaktu. A safari park trvale podporoval jeho projekty: ze Dvora do Mkomazi odešel další nosorožec dvourohý a taky veterinární léčiva pro psy hyenové. Tony Fitzjohn Dvůr Králové navštívil naposledy, když musel Mkomazi opustit. V tu chvíli se rozhodl znovu věnovat veškerý svůj čas obnově Kory. „Domluvili jsme se, že nás tam, na ta místa téměř posvátná, někdy vezme,“ dodává Přemysl Rabas. K návštěvě mělo dojít v roce 2021. Tony Fitzjohn ji ale kvůli zdravotním obtížím zrušil. Na jaře dalšího roku zemřel.

Návštěva Kory se tak uskutečnila až v únoru 2023, kdy se vedení projektu ujala Tonyho žena Lucy a jejich syn Alexander. „Pocity při setkání byly velmi smíšené. Provázela nás tábořem, který Tony po návratu do Keni obnovil. Výběhy ve kterých drželi lvy, jejich chýše, kuchyně, sklady. Společná jídelna vypadá skutečně tak, jak ji známe z obrázků. Dlouhý těžký stůl z palmového dřeva, knihovna s Encyklopedií Britannica a zažloutlé fotky ze společných vycházek se lvy. Na stole leží velmi ošuntělá ornitologie ze sedmdesátých let. Je to jediná kniha, která přežila zničení tábora. Před jídelnou je napáječka a krmítko pro ptáky. Slétají se tu leskoptve, krkavci, toka a další opeřenci,“ popisuje legendární místo Přemysl Rabas.

Během návštěvy nemohla chybět jedna nesmírně emotivní návštěva na malou planinu obklopenou akáciemi, za kterou se tyčí Kristianova skála. Jmenuje se podle jednoho ze lvů, který se sem kdysi dostal až z Londýna. Na planince je do řady vyrovnáno několik hrobů s kamennými mohylami. Dva nejvzdálenější patří dvěma lvům, pak je hrob Terence a George. „Poslední mohyla patří Tonymu. Tak naše návštěva Kory vypadat neměla. K večeru vyrazíme na menší blízkou skálu a bereme se sebou láhev ginu, který většinou pili na svých procházkách se lvy. Zapadající slunce barví krajinu do oranžovozlatých tónů. Společná večeře v jídelně mi připomněla zážitek před dvěma lety v Elsamere. Dům Joy Adamsonové na břehu jezera Naivasha slouží jako muzeum, ale návštěvník se tam může i ubytovat. Snídaně, oběd i večeře se podává v jejím obýváku. Odpoledne si dáte čaj na zahradě ve stínu žlutých akácií s výhledem na jezero. Nad hlavou skáčou guerézy, v dálce se ozývají hroši. I tam jsem měl pocit, že je to tak trochu svatokrádež, rozvalovat se na její pohovce. Na takových místech by se mělo chodit po špičkách,“ zamýšlí se Přemysl Rabas.

Návštěva však byla zaměřena především na možné obnovení spolupráce, proto se představitelé safari parku setkali rovněž se zástupci Kenya Wildlife Service a společně s Lucy Fitzjohn projednali záměr obnovy Kory. Rok 2023 byl totiž prvním

Tábor Kambi ya Simba v národním parku Kora je legendárním místem, kde George Adamson s Tonyem Fitzjohнем vraceli lvy do volené přírody. Právě tady se zástupci safari parku setkali s Lucy Fitzjohn z nadace GAWPT. (js)

Setkání zástupců safari parku s týmem KWS, který se snaží o ochranu odlehlých částí Kory. (lf)

Mohyly uctívající památku George Adamsona a Tonyho Fitzjohna v národním parku Kora. (js)

Zástupci safari parku v Kampi ya Simba s Lucy Fitzjohn a s dalšími zaměstnanci nadace GAWPT, kteří tábor spravují a pracují na záchraně okolní divočiny. (ms)

rokem plného návratu GAWPT do Kory poté, co byla obnově parku vyslovena jasná podpora i ze strany keňské vlády. Mezi hlavní aktivity GAWPT tak patří:

- rozvoj infrastruktury jako jsou silnice, cesty, přístávací plochy, rozvoj základen KWS a dílen, oplocení, komunikační sítě, výstavba sezónních hrází;
- snížení škod na ekosystému Kory a ochrana tohoto ekosystému;
- strategická podpora KWS při ochraně a obnově ekosystému;
- ochrana a obnova stavů volně žijících zvířat;
- práce s komunitami v okolí parku;
- podpora cestovního ruchu a rozvoj některých lokalit a zařízení parku za tímto účelem.

V návaznosti na cestu do Kory se v červenci 2023 zástupce safari parku setkal v Londýně s vedoucími představiteli GAWPT, především s jeho předsedou Jakem Thomsonem, a společně probrali budoucí zajištění financování aktivit GAWPT. V srpnu 2023 došlo na druhou návštěvu Kory, při níž se zástupce safari parku dokonce setkal s panem Hasimi Bawalu Gedo, jenž se narodil v roce 1941 a v roce 1972 se zúčastnil odchytové kampaně tehdejšího ředitele zoologické zahrady ve Dvoře Králové Josefa Vágnera. Pan Gedo mluvil jazykem Munyo Yaya, z něhož tlumočnick Omar překládala do svahilštiny a Lucy Fitzjohn to následně překládala do angličtiny. V roce 1972 byl pan Gedo najat, aby se podílel na stavbě širokého plotu pro odchyt zvířat. Účastnil se odchytu gerenuka (v jeho jazyce gugufto), vodušky znamenáné (grumes) a kudu malého (luluta). Popsal, jak odchytávali zvířata a v kterých lokacích byly kempy. U fotografie Vágnera řekl, že si jeho jméno nepamatuje, ale že tam byl s manželkou (což je pravda, Nadace Josefa a Zdeňky Vágnerových dokonce v roce 2023 vydala její deník z této cesty). Podle svých slov pan Gedo celý život strávil v Asaku a snažil se trochu zemědělit. Součástí návštěvy v Asaku byla i prohlídka škol, které ve obci postavila anglická nadace spolupracující s GAWPT a v nichž se snaží trust rovněž působit. Na závěr návštěvy pak byla s Lucy Fitzjohn dohodnuta podpora Kory a na konci roku safari park aktivity trustu finančně podpořil.

„Cestou z Kory mi běželo hlavou, že dávno nejsme jen pasivní pozorovatelé toho vzrušujícího příběhu ochrany afrických zvířat. Dvorský safari park je po desítky let aktivním článkem toho příběhu. Josef Vágnér ta zvířata přivezl s tím, že jednou, až bude třeba, se budou do Afriky vracet a náš úkol je tu vizi naplnit. Že se naše cesty při tom protnou s osudy lidí, jako je Tony Fitzjohn, Richard Leakey, Ian Craig, Jane Goodall a jiní, je vlastně přidaná hodnota,“ uzavírá Přemysl Rabas.

Sledování migrace husy velké

Michal Podhrázký

Základní informace o projektu: V roce 2012 zaštitila Zoo Dvůr Králové projekt Sledování migrace husy velké. Společně s Karlovou univerzitou v Praze jsou to dvě hlavní instituce, které tuto dlouhodobou mezinárodní iniciativu zaštiťují. Od roku 2004 je projekt v České republice koordinován Michalem Podhrázkým.

Migraci ptáků lze sledovat různými způsoby. Základním principem je individuální značení. U ptáků se používá takzvané kroužkování, při kterém se jedinci připevní na dolní končetinu kroužek s individuálním kódem. První husy byly na našem území okroužkovány už v roce 1934. K jednoduššímu získávání zpětných hlášení se u některých druhů používá takzvané barevné značení. Jedná se o doplňující značení, kterým lze jedince identifikovat bez odchyty. U hus se používají barevné kroužky, barevné kroužky s kódem a barevné krční límce s kódem. První husy byly na našem území límcovány v roce 1973. K získání detailních informací o přesunech a migraci se používají různé vysílače. V roce 2010 byly u nás u hus poprvé použity konvenční vysílače a v roce 2012 byly poprvé použity GPS GSM vysílače.

Dlouhodobým sledováním migrace husy velké byly zjištěny výrazné změny migrace u tohoto druhu. Za posledních 40 let se změnilo načasování příletu hus na hnízdiště, změnila se doba odletu z našeho území, zimoviště našich hus se posunula na sever a mění se i tahové zastávky.

Další informace o sledování migrace husy velké najdete v minulých výročních zprávách.

Vývoj projektu v roce 2023:

Odchytová sezóna byla zahájena 27. 5. 2023 na Vysočině. Ráno jsme začali odchyt na rybníku Studenecký, kde byla situace ztížena vysokou vodní hladinou, a husy nám mizely v litorálních porostech. Povedlo se zde odchytit dvě husy. Jedna dospělá samice byla označena GPS GSM vysílačem. Poté jsme se přesunuli na rybník Velké Rozběhlo, kde se podařilo odchytit 5 hus, všechny byly označeny krčním límcem.

Druhý den jsme se přesunuli na Hodonínsko. Zde jsme první odchyt realizovali na Mutěnické rybníčné soustavě. Husy jsme nově chytali na výtažnicích. Odchytit se podařilo 10 jedinců, z čehož byla jedna dospělá samice označena GPS GSM vysílačem. Akce proběhla poměrně rychle a kolegové měli chuť uskutečnit ještě

Monitoring hus, Slovensko, foto Pavel Albert

Ukázka určování pohlaví hus, foto Pavel Albert

Odchyt hus Hodonín, foto Karel Šimeček

Vypouštění hus po rentgenování, foto Pavel Albert

jeden odchyt na nově vzniklém mokřadu Bařiny u Svatobořic-Mistřína. Zde se podařilo odchytit 12 jedinců, z čehož bylo 10 označeno krčním límcem.

Z Hodonína jsme se přesunuli na východní Slovensko. Po cestě jsme se na žádost místních zastavili na Perínských rybnících jižně pod Košicemi. Hnízdí zde do deseti párů hus a místní by zde chtěli zrealizovat odchyt. Poté jsme se přesunuli na Senné rybníky. První den proběhl monitoring oblasti. Pelichající nehnízdící husy se vyskytovaly na rybníku CH4, část rodin s mladými se vyskytovala na rybníku CH6, kde jsme v předešlých letech husy chytali a letos se okolo deseti rodin zdržovalo na výtažnicích. Situace na výtažnicích se zdála být přehledná a odchyt se rýsoval jednodušší než na rozlehlém rybníku CH6. Proto jsme se rozhodli husy chytat na výtažnicích. Předpokládali jsme, že husy vytlačíme z rybníku na druhý rybník a proto jsme síť postavili na hrázi. Člověk míní a osud mění. Rákosina se nezdála na první pohled tak rozlehlá, byla ale hustá a rojnici lidí se nepodařilo z litorálního porostu vytlačit žádnou husu do sítě. I to se stává. Při balení sítě jsme našli jednoho zamotaného housera. Zvažovali jsme nasazení vysílačky, ale ve stanovené metodice jsme si určili, že vysílačky budeme dávat jen na samice, a tak byl označen pouze límcem.

Druhý víkend jsme se přesunuli do severozápadních Čech. Při monitoringu (2. 6.) se nám podařilo náhodou odchytit jedno house na rybníku Násada u Chabařovic. V sobotu (3. 6.) ráno jsme zahájili odchyt na velkém Lenešickém rybníku na Lounsku, kde jsme vycházeli ze zkušeností z předešlých let. Podařilo se nám zde odchytit rekordních 17 jedinců, jedna dospělá samice byla označena GPS GSM vysílačem, 11 jedinců bylo označeno límcem. Z Lounska jsme se přesunuli na Mostecko, kde jsme na přehledné retenční nádrži u Mariánských Radčic odchytili 11 hus. Ten den jsme se rozhodli zrealizovat ještě třetí odchyt u rybníku Malhostický u Rtně nad Bílinou. Zde jsme využili znalostí chování místních hus, které pozdě odpoledne vylézají na pastvu z rybníka. Odchyt byl nadmíru úspěšný a podařilo se chytit 39 hus, 1 dospělá samice byla označena GPS GSM vysílačem a 28 hus dostalo krční límeček.

V neděli jsme se přesunuli na golfové hřiště v Hazlově na Chebsku, kde jsme odchytili a označili 7 jedinců. Část hus zde již létala.

V pondělí dopoledne proběhl monitoring a vyhodnocování, kde by bylo nejvhodnější chytat husy na Plzeňsku. Odchyt jsme zrealizovali odpoledne na rybníku Okružinka u Líni. Bylo zde odchyceno a označeno 6 hus.

Uprostřed týdne jsme vyrazili na střední Moravu. Odchyt proběhl na rybníku Hradecký u Tovačova, kde je velké množství hus. Bohužel se nepodařilo husy

správně nasměrovat do sítí a husy přeběhly hráz před sítěmi. Podařilo se zde chytit aspoň 7 hus, ze kterých bylo 6 označeno límcem.

Poslední víkend byl věnován jihu Čech. Předem jsme se domluvili, že jeden den věnujeme odchytu pelichajících nehnízdících hus, které prošli aspoň jednou loveckou sezónou. Na takovéto husy se zaměřujeme z důvodu následného rentgenování, abychom zjistili přítomnost broků v jejich tělech. Rybník byl vytipovaný Starý Houženský na Českobudějovicku. Hus se zde vyskytovalo veliké množství. Bylo jich takové množství, že při odchytu prorazily sítě a utekly. I tak se podařilo odchytit 24 jedinců, ze kterých bylo 21 zrentgenováno. Druhý den jsme se opět zaměřili na lokalitu, kde jsou rodiny s housaty. Jednalo se o rybník Kvítkovický, kde jsme odchytili 5 hus a byla zde nasazena páta GPS GSM vysílačka na dospělou samici.

6. 7. 2023 mimo sezónu odchytu hus při monitoringu hnízdišť labutí velkých se nám podařilo překvapit ještě nezletlá housata u rybníku Amerika u Františkových Lázní. Dvě se podařilo odchytit a náhodou jsme sebou měli jeden límeček na husy, tak jedno bylo označeno límcem.

Celkem jsme v roce 2023 odchytili na 15 lokalitách 149 hus, ze kterých bylo 116 nově označeno krčním límcem a 5 jedinců bylo označeno GPS GSM vysílačkou zabudovanou v límci.

Takto rozsáhlá akce by se nedala zrealizovat bez pomoci dobrovolníků, kterých bylo v letošním roce 128, za což všem patří obrovské poděkování. Ze zapojených institucí lze jmenovat: Kroužkovací stanice Národního muzea Praha, Jihočeský ornitologický klub, Bílínská ornitologická společnost, Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou, Zoopark v Chomutově, Safari Park Dvůr Králové, Výzkumný institut ochrany genofondů, Zoo Jihlava, ZOO Ústí nad Labem, Česká zemědělská univerzita v Praze, Karlova univerzita, Ústav biologie obratlovců Akademie věd ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Dobrovolný ekologický spolek - Ochrana ptactva, Záchraná stanice živočichů Plzeň, Golf Club Františkovy Lázně, Bird Life Slovensko/Slovenská ornitologická spoločnosť, Kroužkovací stanice Slovensko, Štátna ochrana prírody Vihorlat, ZOO Košice. Rentgenování hus řídila Markéta Jariabková ze Zoo Hluboká v jižních Čechách.

Odchyt hus Golfové hřiště Hazlov, foto Karel Makoň

Odchyt hus na Tovačově, foto Ondřej Boháč

Projekt želva bahenní

Michal Podhrázký

Základní informace o projektu: Želva bahenní se vyskytuje v jižní a střední Evropě, severní Africe a na Blízkém východě. V rámci svého širokého areálu vytváří několik poddruhů. Ve střední Evropě žije nominální poddruh *Emys orbicularis orbicularis*. Po poslední době ledové došlo k šíření z jižně položených refugií na sever. Šířící se želvy byly rozděleny například Karpatským obloukem. Jednotlivé populace nepřišly do kontaktu díky horskému masivu, byl omezen genetický tok a populace se odlišily. Genetickou analýzou lze tento rozdíl zaznamenat. Proto dělíme nominální poddruh na takzvané haplotypy. Našeho území se týká haplotyp Ia (výskyt východní Rumunsko, Ukrajina, Polsko) a IIa (výskyt západní Rumunsko, Maďarsko, ale i jižní Francie).

První úkol projektu:

Prvním úkolem projektu je provést genetickou analýzu původu chovaných želv v zoologických zahradách, případně v některých soukromých chovech. V průběhu roku 2022 se podařilo odebrat vzorek od 81 jedinců v šesti zoologických zahradách (Hluboká, Chomutov, Liberec, Olomouc, Ostrava, Plzeň) a čtyřech soukromých chovech (Jan Frolík, Pavel Kupka, Michal Podhrázký, Jan Suja). V roce 2023 probíhaly další odběry v chovech. Bylo odebráno 19 vzorků (Zoo Hluboká, Zoo Praha, Jakub Kolinger). Vzorky byly předány na genetickou analýzu do Ostravské univerzity Lukáši Cholevovi. Cílem této práce je rozřídění jednotlivých želv na úrovni poddruhů a haplotypů, následné složení chovných skupin kompatibilních jedinců a selektování hybridů.

Druhý úkol projektu:

Na území České republiky se na několika místech ve volné přírodě vyskytuje želva bahenní. Na několika místech byla vysazena (Betlém, Červená louka), na některých místech se o původu jedinců neví (Bulhary, Tvrdonice, Kozmické louky). Stále probíhá diskuze, zda jsou na našem území ještě někde původní želvy bahenní. Názory místních nelze brát v potaz, často se liší a nejsou stoprocentní. Proto jsme se rozhodli želvy bahenní na různých lokalitách pochyťat, odebrat jim vzorky DNA a podrobit je genetické analýze. Z analýzy by mělo být patrné, jakého jsou želvy poddruhu, haplotypu či jestli se jedná o hybridy. Na základě výsledků by měla proběhnout diskuze o původnosti želv bahenních na našem území. Genetickou analýzu povede opět Lukáš Choleva z Ostravské univerzity.

V roce 2022 (duben/květen) proběhl monitoring želv bahenních na několika lokalitách na jižní a severní Moravě. Želvy bahenní byly zaznamenány v Tvrdonicích, na Betlémě a na Kozmických loukách. Dále jsme zažádali AOPK a

příslušné Krajské úřady o povolení k odchytu želv v oblasti Soutoku, Tvrdonic, Lednice, Bulhar, Betlému, Kozmických luk a Červené louky. Dle metodiky odchytu želv bahenních z Rakouska jsme vyrobili 10 odchyťových pastí.

V roce 2023 byl zahájen odchyt želv bahenních ve volné přírodě. Pracovníci zoologické zahrady prováděli monitoring, nastražování pastí a odchyt na jižní Moravě v termínu 26. 4. až 24. 5. Tvrdonice - Přírodní rezervace Stibůrkovská jezera. V roce 2022 zde byl zjištěn maximální počet želv bahenních 3 kusy (2 adulti a jeden subadult). V roce 2023 zde byly pravidelně pozorovány max. 3 želvy bahenní (adultní). Byly zde nastraženy 4 pasti. Podařilo se odchyťit jednoho dospělého samce želvy bahenní a jednoho samce želvy nádherné, který byl z lokality odstraněn. Nejdek – dostala se k nám informace, že by se na rybnících okolo Nejdku měly vyskytovat želvy bahenní. Při monitoringu v roce 2023 zde byl zjištěn počet 15 jedinců. Bylo zde instalováno pět pastí. Odchyťit se podařilo dospělou samici. Betlém – ve spolupráci s Miroslavem Šebelou probíhal odchyt a odběr vzorků v PP Betlém u Vodního díla Nové Mlýny. Zde je umístěná velká odchyťová past, která je používána k monitoringu želv na Betlémě. Odhadovaný počet želv je zde 250 – 300. Bylo odchyceno celkem 17 jedinců. Kozmice – kolegům na Kozmických loukách se podařilo odchyťit a získat vzorky od dvou želv. V roce 2023 podařilo odchyťit a odebrat krev od 21 jedinců želvy bahenní.

datum	lokality	čip, označení	Sex	plastron [mm]	karapax [mm]	hmotnost [g]
3 5 2023	Tvrdonice	203164000135561	M	153	172	
3 5 2023	Betlém	203164000135563	F	153	152	605
3 5 2023	Betlém	203164000135569	M	118	129	385
3 5 2023	Betlém	203164000135573	M	112	125	360
3 5 2023	Betlém	203164000135572	M	118	129	445
3 5 2023	Betlém	203164000135576	M	118	128	425
3 5 2023	Betlém	203164000135578	M	119	129	420
6 5 2023	Betlém	203164000135579	F	158	167	810
6 5 2023	Betlém	203164000135575	F	129	138	455
6 5 2023	Betlém	203164000135577	F	120	137	385
6 5 2023	Betlém	203164000135571	F	132	146	480
6 5 2023	Betlém	203164000118702	M	116	134	345
6 5 2023	Betlém	203164000151638	M	113	128	310
9 5 2023	Bulhary	203164000151622	F	155	165	880
24 5 2023	Betlém	203164000151625	M	109	131	295
24 5 2023	Betlém	203164000151632	F	159	181	705
24 5 2023	Betlém	203164000151640	F	132	163	475
24 5 2023	Betlém	203164000151635	F	141	162	605
16 6 2023	Betlém	nýt	F			
30 6 2023	Kozmické louky	zářez	M	115	140	
30 6 2023	Kozmické louky	zářez	F	130	170	

Třetí úkol projektu

Ve spolupráci se Zoo Hluboká a maďarskou Zoo Szeged se snažíme získat původní „čisté“ želvy bahenní z volné přírody pro vytvoření záchranného chovu.

Návrat kvakošů nočních do přírody

Michal Podhrázký

Základní informace o projektu:

První kvakoš noční dorazil do zoologické zahrady ve Dvoře Králové v roce 2012. Kvakoši k nám přišli ze Zoo Děčín, Zoo Hluboká a Zooparku Chomutov. Základ chovu kvakošů v českých zoologických zahradách dali hendikepovaní ptáci z České republiky. Kvakoš noční nevytváří v celém areálu starého světa subspecie. V České republice je několik kolonií, které se vyskytují převážně v jižních částech našeho území, a několik hnízdních kolonií vzniklých na základě ptáků uniklých/vypuštěných z chovu. Největší kolonie je v Zoo Praha a jejím okolí, do deseti párů hnízdí v Zoo Plzeň a jednotlivé páry hnízdí v Zooparku Chomutov. Ze zkušeností ze safari parku víme, že uniklá mláďata nenajdou v areálu dostatek potravy, v zoologické zahradě se nenachází dostatek vodních ploch. Proto jsme se připojili k běžícímu projektu, který vede Zoo Hluboká. Mláďata u nás odchovaná po předcích pocházejících z přírody vracíme zpět do volnosti.

Vývoj projektu v roce 2023:

V roce 2023 nebyl z našeho chovu vypuštěn žádný kvakoš. Odchovaná mláďata byla poskytnuta do chovu.

Vypouštění kvakošů nočních. (hh)

Návrat poláků malých do přírody

Michal Podhrázký a Petr Musil

Základní informace o projektu:

Polák malý je kriticky ohrožený druh, který u nás hnízdí v počtu pouhých 0-2 párů. O návrat odchovaných mláďat poláků malých do přírody, konkrétně do severních Čech na Lenešický rybník na Lounsku, jsme usilovali již v roce 2012. Dostali jsme zamítavé stanovisko příslušných orgánů ochrany přírody. Začátkem roku 2021 jsme se s kolegy ze Zoo Hluboká domluvili na společném projektu návratu kriticky ohroženého druhu poláka malého do naší přírody. Jihočeská zoologická zahrada vlastní všechna potřebná povolení. Co se týká původu našich poláků malých, ten již nedohledáme. Polák malý ve svém areálu výskytu nevytváří žádné subspecie.

Vývoj projektu v roce 2023:

V roce 2023 se nám v safari parku nepodařilo odchovat žádného poláka malého. Oslovili jsme kolegy z jiných zoologických zahrad, jestli by nám neposkytli své odchované poláky pro letošní vypouštění. 6 jedinců se našlo v Zoo Ostrava, jednalo se o 6 samců a byli vypuštěni 27. 10. 2023 na Třeboňsku.

Ptáci byli před vypuštěním standardně označeni kroužkem Národního muzea Praha a zobákovým sedlem pro snadnější identifikaci. Od žádného jedince zatím nepřišlo po vypuštění zpětné hlášení.

Označený polák malý před vypuštěním. (pm)

Simba na Tembo Mkomazi Project

Jaroslav Haimy Hyjánek

Na jaře 2023 Safari Park Dvůr Králové, Výzkumný institut ochrany genofondů, v.v.i. (VIOG) a správa Národního parku Mkomazi v Tanzanii uzavřely dohodu na o provedení ochranářského a výzkumného projektu telemetrie populací lvů a slonů na území NP Mkomazi. Projekt nese původní název ve svahilštině Simba na Tembo Mkomazi Project.

NP Mkomazi má rozlohu 3 234 km² a sdílí severní hranici dlouhou 70 km s NP Tsavo West v Keni a vytváří společný ekosystém Mkomazi – Tsavo West/East. Přes hranici volně migrují jednotlivé druhy zvířat. Populace lvů východoafrických (*Panthera leo melanochaita*) je odhadována na 30 jedinců, rozdělených do pěti smeček a několika solitérních samců. Populaci slonů savanových (*Loxodonta africana*) tvoří odhadem 1 200 jedinců rozdělených do 150 klanů a několik solitérních samců.

Projekt navazuje na dlouhodobou spolupráci uvedených subjektů na reintrodukčních a chovných programech nosorožců dvourohých východních (*Diceros bicornis michaeli*). Cílem projektu je prevence konfliktů mezi komunitami a migrujícími lvy a slony z národního parku do jiných chráněných oblastí (Tarangire NP, Lake Manyara NP). Během těchto sezónních migrací za dostupnými vodními a potravními zdroji dochází ke konfliktům mezi zvířaty a lidmi z osad, zabývajícími se zemědělstvím v migračních koridorech. Projekt je založen na GPS a VHF telemetrickém pozorování jedinců, kterým je nasazen telemetrický obojek.

V listopadu 2023 byla provedena první fáze projektu, a to nasazení tří obojků vybraným lvům. Telemetrické obojky se nasazují při celkové anestezii zvířete, kterou zajišťuje distanční technikou veterinář státní agentury Tanzania National Parks. Pracovníci VIOG a Správy NP Mkomazi, získaná data následně vyhodnocují a modelují různé vzorce chování, aby se dalo předvídat a předcházet konfliktům. Součástí projektu jsou také výzkumné aktivity za účelem ochrany uvedených druhů. Dochází ke sběru ekologických dat ke studiu potravních preferencí a interakcí s jinými druhy a vazby na změny klimatických podmínek.

V únoru 2024 bude provedena druhá etapa projektu a to nasazení čtyř telemetrických obojků vybraným slonům. V říjnu 2024 bude provedena třetí etapa projektu, a to nasazení šesti telemetrických obojků vybraným slonům a dvěma lvům.

Projekt spolufinancují Safari Park Dvůr Králové, Královéhradeckým kraj a Ministerstvo životního prostředí ČR.

V oblasti Mkomazi žije asi 35 lvů. (jhh)

Aplikace obojku v Mkomazi. (jhh)

Stavy zvířat

Barbora Lipanská

Pracovníci oddělení zoologie (zleva): Jaroslav Haimy Hyjánek a Barbora Lipanská.

Mláďata narozená resp. vylíhlá v roce 2023

Offspring born or hatched in 2023

Mláďata <i>Offspring</i>	Druhy <i>Species</i>	Formy <i>Forms</i>	Narozeno <i>Born/Hatched</i>	Odchováno <i>Reared</i>
Savci <i>Mammals</i>	46	56	329	254
Ptáci <i>Birds</i>	50	50	368	324
Plazi <i>Reptiles</i>	12	12	68	56
Obojživelníci <i>Amphibians</i>	1	1	70	70
Ryby <i>Fish</i>	0	0	0	0
Obratlovci celkem <i>Vertebrates in total</i>	109	119	835	703

Změny stavu zvířat 2023

Animal Census Changes in 2023

Změny stavu zvířat <i>Animal Census Change</i>	1.1.2023	Naroz. <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Savci <i>Mammals; Mammalia</i>	913 287.572.54	329 166.143.20	24 16.8.0	222 103.104.15	100 56.40.4	943 310.579.54
Ptáci <i>Birds; Aves</i>	1118 456.442.220	368 92.134.142	137 80.55.2	189 50.59.80	149 64.76.9	1285 514.496.275
Plazi <i>Reptiles; Reptilia</i>	172 68.79.25	68 9.14.45	42 13.22.7	28 5.12.11	33 6.18.9	221 79.85.57
Obojživelníci <i>Amphibians; Amphibia</i>	67 0.0.67	40 0.0.40	0 0.0.0	0 0.0.0	0 0.0.0	107 0.0.107
Ryby <i>Fish; Pisces</i>	731 0.0.731	0 0.0.0	0 0.0.0	30 0.0.30	0 0.0.0	701 0.0.701
Obratlovci celkem <i>Vertebrates in total</i>	3001 811.1093.109 7	805 267.291.247	203 109.85.9	469 158.175.136	282 126.134.22	3257 903.1160.119 4
Bezobratlí <i>Invertebrates; Evertebrata</i>	25 + X	X	82	3 + X	0	59 + X
Celkem <i>Total</i>	3026 + X 811.1093.107 6	805 + X 267.291.247	285 109.85.91	472 + X 158.175.139	282 126.134.22	3316 + X 903.1160.125 3

1.0.0 - samec; male; 0.1.0 –samice; female; 0.0.1 – neurčené pohlaví; unspecified sex

Stavy zvířat k 1. 1. a 31. 12. 2023

Animal Census on 1st January and 31st December 2023

Stavy zvířat <i>Animal census</i>	Stavy zvířat k 1. 1. 2023 <i>Animal census on 1st January</i>			Stavy zvířat k 31. 12. 2023 <i>Animal census on 31st December</i>		
	Druhy <i>Species</i>	Formy <i>Forms</i>	Kusy <i>Specimen</i>	Druhy <i>Species</i>	Formy <i>Forms</i>	Kusy <i>Specimen</i>
Savci <i>Mammals</i>	88	99	913	87	98	943
Ptáci <i>Birds</i>	138	140	1118	140	142	1285
Plazi <i>Reptiles</i>	48	48	172	51	51	221
Obojživelníci <i>Amphibians</i>	4	4	67	4	4	107
Ryby <i>Fish</i>	67	67	731	67	67	701
Obratlovci celkem <i>Vertebrates in total</i>	345	358	3001	349	362	3257
Bezobratlí <i>Invertebrates</i>	42	42	25 + X	52	52	59 + X
Celkem <i>Total</i>	387	400	3026 + X	401	414	3316 + X

X – neurčitý počet; unspecified number

Savci Mammals *Mammalia*

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Afrosoricidi Afrosoricida <i>Afrosoricida</i>						
Bodlín Telfairův Lesser Hedgehog Tenrec <i>Echinops telfairi</i>	3 . 2 . 3			0 . 0 . 1		3 . 2 . 2
Hrabáči Aardvarks <i>Tubulidentata</i>						
Hrabáč kapský Aardvark <i>Orycteropus afer</i>	1 . 1 . 0	1 . 0 . 0				2 . 1 . 0
Damani Hyraxes <i>Hyracoidea</i>						
Daman skalní Rock Hyrax <i>Procavia capensis</i>	1 . 1 . 1					1 . 1 . 1
Chobotnatci Elephants <i>Proboscidea</i>						
Slon jihoafrický African Elephant <i>Loxodonta africana</i>	0 . 3 . 0					0 . 3 . 0
Primáti Primates <i>Primates</i>						
Maki trpasličí Grey Mouse Lemur <i>Microcebus murinus</i>	2 . 1 . 2	0 . 0 . 1		0 . 0 . 1		2 . 1 . 2
Lemur kata Ring-tailed Lemur <i>Lemur catta</i>	3 . 7 . 0					3 . 7 . 0
Komba ušatá Senegal Bushbaby <i>Galago senegalensis</i>	5 . 6 . 1	2 . 1 . 1		2 . 0 . 0		5 . 7 . 2
Komba velká Brown Greater Galago <i>Otolemur crassicaudatus</i>	3 . 0 . 0					3 . 0 . 0
Kočkodan Campbellův Campbell's Monkey <i>Certhopithecus campbellii</i>	1 . 1 . 1					1 . 1 . 1
Kočkodan bělonosý Greater Spot-nosed Monkey <i>Certhopithecus nictitans</i>	0 . 1 . 1					0 . 1 . 1
Dril černolící Drill <i>Mandrillus leucophaeus</i>	4 . 8 . 0	1 . 0 . 0				5 . 8 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Talapoin severní Gabon Talapoin <i>Miopithecus ogouensis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Gueréza angolská Tanzanian Black-and-White Colobus <i>Colobus angolensis palliatus</i>	2 . 7 . 0	1 . 1 . 1		1 . 0 . 0		2 . 8 . 1
Šimpanz Chimpanzee <i>Pan troglodytes</i>	1 . 5 . 0					1 . 5 . 0
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan <i>Pongo pygmaeus pygmaeus</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Hlodavci Rodents <i>Rodentia</i>						
Veverka kapská Cape Ground Squirrel <i>Xerus inauris</i>	3 . 0 . 0					3 . 0 . 0
Veverka bušová Smith's Bush Squirrel <i>Paraxerus cepapi</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Myš bodlinatá Cairo Spiny Mouse <i>Acomys cahirinus</i>	0 . 0 . 12					0 . 0 . 12
Myška africká Pygmy Mouse <i>Mus minutoides</i>	0 . 0 . 30					0 . 0 . 30
Noháč jihoafrický South African Spring Hare <i>Pedetes capensis</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Noháč východoafrický East African Spring Hare <i>Pedetes surdaster</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Osinák africký African Brush-tailed Porcupine <i>Atherurus africanus</i>	3 . 1 . 0					3 . 1 . 0
Dikobraz jihoafrický African Crested Porcupine <i>Hystrix africaeustralis</i>	10 . 0 . 0					10 . 0 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Morče domácí Guinea Pig <i>Cavia porcellus</i>	2 . 0 . 0					2 . 0 . 0
Gundi saharský Common Gundi <i>Ctenodactylus gundi</i>	2 . 2 . 0			0 . 1 . 0		2 . 1 . 0
Hmyzožravci <i>Insectivores Eulipotyphla</i>						
Ježek bělobřichý Four-toed Hedgehog <i>Atelerix albiventris</i>	2 . 1 . 1			1 . 0 . 0		1 . 1 . 1
Letouni <i>Bats Chiroptera</i>						
Kaloň plavý African Straw-coloured <i>Eidolon helvum</i>	19 . 18 . 0	9 . 5 . 5		0 . 0 . 1	9 . 7 . 4	19 . 16 . 0
Šelmy <i>Carnivores Carnivora</i>						
Gepard Cheetah <i>Acinonyx jubatus</i>	2 . 3 . 0		1 . 0 . 0	0 . 2 . 0	2 . 0 . 0	1 . 1 . 0
Karakal Caracal Lynx <i>Caracal caracal</i>	1 . 1 . 0	0 . 0 . 1		0 . 0 . 1		1 . 1 . 0
Serval Serval <i>Leptailurus serval</i>	1 . 1 . 0	2 . 0 . 0				3 . 1 . 0
Lev berberský Barbary Lion <i>Panthera leo leo</i>	6 . 5 . 0	3 . 3 . 4		2 . 1 . 4		7 . 7 . 0
Levhart perský Persian Leopard <i>Panthera pardus</i>	3 . 1 . 0					3 . 1 . 0
Čibetka africká African Civet <i>Civettictis civetta</i>	1 . 2 . 0					1 . 2 . 0
Ženetka tečkovaná Small-spotted Genet <i>Genetta genetta</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Fosa Fossa <i>Cryptoprocta ferox</i>	2 . 1 . 0				1 . 0 . 0	1 . 1 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Mangusta liščí Yellow Mongoose <i>Cynictis penicillata</i>	9 . 2 . 1	1 . 2 . 0	1 . 0 . 0	1 . 0 . 1	7 . 0 . 0	3 . 4 . 0
Mangusta trpasličí Dwarf Moongoose <i>Helogale parvula</i>	1 . 2 . 0					1 . 2 . 0
Surikata Suricate <i>Suricata suricatta</i>	3 . 3 . 0	0 . 0 . 1		0 . 1 . 0		3 . 2 . 1
Hyena skvrnitá Spotted Hyaena <i>Crocuta crocuta</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Hyena čabraková Brown Hyaena <i>Hyaena brunnea</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Hyena žíhaná Striped Hyaena <i>Hyaena hyaena</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Hyenka hřivnatá Aardwolf <i>Proteles cristata</i>	0 . 0 . 0		3 . 3 . 0	1 . 1 . 0	1 . 1 . 0	1 . 1 . 0
Pes hyenový African Wild Dog <i>Lycaon pictus</i>	10 . 8 . 0	0 . 1 . 0		2 . 0 . 0	6 . 3 . 0	2 . 6 . 0
Pes ušatý Bat-eared Fox <i>Otocyon megalotis</i>	1 . 1 . 0		1 . 0 . 0		1 . 0 . 0	1 . 1 . 0
Fenek Fennec Fox <i>Vulpes zerda</i>	4 . 6 . 0	0 . 0 . 1		0 . 0 . 1	0 . 4 . 0	4 . 2 . 0
Medojed kapský Ratel <i>Mellivora capensis</i>	2 . 1 . 0	0 . 2 . 0		0 . 1 . 0	1 . 0 . 0	1 . 2 . 0
Lichokopytníci Odd-toed Ungulates <i>Perissodactyla</i>						
Osel poitou Poitou Donkey <i>Equus asinus domestic poitou</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Osel zakrslý Sardinian dwarf donkey <i>Equus asinus domestic dwarf</i>	1 . 1 . 0	1 . 0 . 0				2 . 1 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Zebra Grévyho Grevy's Zebra <i>Equus grevyi</i>	1 . 6 . 0	0 . 2 . 0		0 . 2 . 0		1 . 6 . 0
Zebra Burchelova Burchell's Zebra <i>Equus quagga burchelli</i>	2 . 7 . 0	2 . 0 . 0				4 . 7 . 0
Zebra Chapmanova Chapman's Zebra <i>Equus quagga chapmani</i>	1 . 6 . 0	0 . 1 . 0				1 . 7 . 0
Zebra bezhřívá Maneless Zebra <i>Equus quagga borensis</i>	4 . 4 . 0	2 . 4 . 0		1 . 3 . 0		5 . 5 . 0
Zebra Böhmová Grant's Zebra <i>Equus quagga boehmi</i>	3 . 8 . 0	1 . 2 . 0		0 . 1 . 0	1 . 3 . 0	3 . 6 . 0
Zebra Hartmannové Hartmann's Mountain Zebra <i>Equus zebra hartmannae</i>	1 . 4 . 0					1 . 4 . 0
Osel somálský Somali Wild Ass <i>Equus africanus somaliensis</i>	1 . 4 . 0	1 . 0 . 0				2 . 4 . 0
Nosorožec širokohubý jižní Southern White Rhinoceros <i>Ceratotherium simum simum</i>	2 . 4 . 0					2 . 4 . 0
Nosorožec dvourohý Eastern Black Rhinoceros <i>Diceros bicornis michaeli</i>	5 . 9 . 0	1 . 0 . 0				6 . 9 . 0
Sudokopytníci Even-toed Ungulates <i>Artiodactyla</i>						
Prase savanové Warthog <i>Phacochoerus africanus</i>	4 . 1 . 0	0 . 2 . 3		1 . 1 . 3		3 . 2 . 0
Štětka africká Red River Hog <i>Potamochoerus porcus pictus</i>	3 . 5 . 0			1 . 1 . 0	1 . 0 . 0	1 . 4 . 0
Göttingenské miniprase Göttingen minipig <i>Sus scrofa domestica</i>	0 . 1 . 0				0 . 1 . 0	0 . 0 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Hroch obojživelný Hippopotamus <i>Hippopotamus amphibius</i>	3 . 4 . 0				1 . 0 . 0	2 . 4 . 0
Hrošík liberijský Pygmy Hippo <i>Choeropsis liberiensis</i>	2 . 2 . 0	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0	2 . 2 . 0
Velbloud jednohrbý Dromedary <i>Camelus dromedarius</i>	1 . 0 . 0				1 . 0 . 0	0 . 0 . 0
Žirafa Rothschildova Baringo Giraffe <i>Giraffa camelopardalis</i>	3 . 11 . 0	3 . 4 . 0		1 . 2 . 0	0 . 1 . 0	5 . 12 . 0
Žirafa síťovaná Reticulated Giraffe <i>Giraffa camelopardalis</i>	3 . 7 . 0					3 . 7 . 0
Okapi Okapi <i>Okapia johnstoni</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Impala jihoafrická Impala <i>Aepyceros melampus</i>	4 . 21 . 0	6 . 10 . 0		2 . 3 . 0	2 . 0 . 0	6 . 28 . 0
Pakůň běloocasý Black Wildebeest <i>Connochaetes gnou</i>	1 . 11 . 0	3 . 4 . 0		1 . 3 . 0		3 . 12 . 0
Pakůň modrý Blue Gnou <i>Connochaetes taurinus</i>	3 . 10 . 0	3 . 7 . 0		0 . 3 . 0	2 . 0 . 0	4 . 14 . 0
Pakůň bělobradý White-bearded Gnou <i>Connochaetes taurinus</i>	5 . 5 . 0	3 . 2 . 0		3 . 0 . 0	1 . 0 . 0	4 . 7 . 0
Buvolec běločelý Blesbok <i>Damaliscus pygargus phillipsi</i>	5 . 12 . 0		1 . 0 . 0	1 . 2 . 0	1 . 0 . 0	4 . 10 . 0
Antilopa skákavá Springbok <i>Antidorcas marsupialis</i>	2 . 2 . 0	0 . 1 . 0				2 . 3 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Gazela Thomsonova Thomson's Gazelle <i>Eudorcas thomsonii</i>	5 . 10 . 0	5 . 2 . 0		4 . 3 . 0		6 . 9 . 0
Dikdik Kirkův Kirk's Dik-dik <i>Madoqua kirkii</i>	3 . 4 . 0	0 . 2 . 0		1 . 3 . 0		2 . 3 . 0
Gazela dama Addra Gazelle <i>Nanger dama ruficollis</i>	0 . 2 . 0			0 . 2 . 0		0 . 0 . 0
Tur domácí – watusi Ankole Cattle <i>Bos primigenius f. taurus</i>	3 . 10 . 0	4 . 1 . 0	1 . 1 . 0	4 . 2 . 0	3 . 4 . 0	1 . 6 . 0
Tur domácí – dahomey Dahomey Miniature Cattle <i>Bos primigenius f. taurus</i>	3 . 3 . 0	2 . 0 . 0			1 . 1 . 0	4 . 2 . 0
Zebu Dwarf zebu <i>Bos primigenius f. taurus</i>	2 . 4 . 0	2 . 0 . 0		2 . 0 . 0	1 . 1 . 0	1 . 3 . 0
Buvol kaferský Cape Buffalo <i>Syncerus caffer caffer</i>	6 . 17 . 0	5 . 5 . 0		5 . 6 . 0		6 . 16 . 0
Buvol pralesní Red Buffalo <i>Syncerus caffer nanus</i>	1 . 8 . 0	1 . 2 . 0		1 . 2 . 0		1 . 8 . 0
Antilopa losí Common Eland <i>Taurotragus oryx</i>	5 . 19 . 0	14 . 15 . 1		11 . 11 . 1	1 . 1 . 0	7 . 22 . 0
Nyala nížinná Lowland Nyala <i>Tragelaphus angasii</i>	11 . 16 . 0	5 . 4 . 0		5 . 4 . 0	1 . 0 . 0	10 . 16 . 0
Bongo Eastern Bongo <i>Tragelaphus eurycerus isaaci</i>	1 . 2 . 0	1 . 1 . 0				2 . 3 . 0
Kudu malý Lesser Kudu <i>Tragelaphus imberbis</i>	16 . 29 . 0	9 . 7 . 0	0 . 1 . 0	8 . 7 . 0		17 . 30 . 0
Sitatunga západoafrická Sitatunga <i>Tragelaphus speki gratius</i>	3 . 18 . 0	4 . 4 . 0	1 . 0 . 0	5 . 2 . 0	1 . 0 . 0	2 . 20 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Kudu velký Greater Kudu <i>Tragelaphus strepsice-</i> <i>ros</i>	2 . 9 . 0	3 . 3 . 0		1 . 1 . 0	1 . 0 . 0	3 . 11 . 0
Paovce hřivnatá Barbary Sheep <i>Ammotragus lervia</i>	3 . 15 . 0	8 . 2 . 0		2 . 4 . 0		9 . 13 . 0
Koza domácí kamerun- ská Domestic Goat – Ca- meroun <i>Capra hircus</i>	2 . 11 . 0	11 . 9 . 0		6 . 10 . 0		7 . 10 . 0
Ovce domácí kame- runská Domestic Sheep <i>Ovis aries</i>	5 . 12 . 0	9 . 3 . 0		5 . 2 . 0		9 . 13 . 0
Ovce somálská Somali Sheep <i>Ovis aries somali</i>	2 . 11 . 0	7 . 6 . 0		3 . 4 . 0	2 . 4 . 0	4 . 9 . 0
Chocholatka červená Red Forest Duiker <i>Cephalophus natalen-</i> <i>sis</i>	1 . 1 . 0	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0	1 . 1 . 0
Adax Addax <i>Addax nasomaculatus</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Antilopa koňská Roan Antelope <i>Hippotragus equinus</i>	3 . 9 . 0	2 . 1 . 0	1 . 0 . 0	1 . 1 . 0	2 . 0 . 0	3 . 9 . 0
Antilopa vraná Sable Antelope <i>Hippotragus niger</i> <i>niger</i>	4 . 20 . 0	3 . 3 . 0	0 . 2 . 0	2 . 0 . 0	0 . 2 . 0	5 . 23 . 0
Přimorožec šavlorohý Scimitar-horned Oryx <i>Oryx dammah</i>	1 . 5 . 0	2 . 2 . 0	1 . 0 . 0	1 . 1 . 0		3 . 6 . 0
Oryx jihoafrický Gemsbok <i>Oryx gazella gazella</i>	1 . 7 . 0	3 . 1 . 0		0 . 1 . 0		4 . 7 . 0
Voduška znamenaná Ellipsoid Waterbuck <i>Kobus e. ellipsiprymnus</i>	1 . 12 . 0	4 . 3 . 0		0 . 2 . 0		5 . 13 . 0
Voduška jelenovitá Common Waterbuck <i>Kobus ellipsiprymnus</i> <i>defassa</i>	4 . 16 . 1	4 . 6 . 0	2 . 0 . 0	5 . 3 . 0	1 . 4 . 0	4 . 15 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Voduška červená Kafue Lechwe <i>Kobus leche kafuensis</i>	9 . 27 . 0	5 . 2 . 1		5 . 2 . 1	2 . 3 . 0	7 . 24 . 0
Voduška abok Nile Lechwe <i>Kobus megaceros</i>	5 . 17 . 0	5 . 5 . 0	2 . 0 . 0	5 . 3 . 0		7 . 19 . 0
Bahnivec horský Mountain Reedbuck <i>Redunca fulvorufula</i>	3 . 1 . 0					3 . 1 . 0
Celkem 90 druhů, 101 <i>Total 90 species</i>	287.572.54	166.43.20	16.8.0	103.104.15	56.40.4	310.579.54

Ptáci Birds Aves

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Pštrosi Ostriches Struthioniformes						
Pštros dvouprstý African Ostrich <i>Struthio camelus</i>	1 . 4 . 0	0 . 0 . 3		0 . 1 . 3		1 . 3 . 0
Hrabaví Gamebirds Galliformes						
Perlička kropenatá domácí Helmeted Guineafowl <i>Numida meleagris</i>	0 . 0 . 67	0 . 0 . 80		0 . 0 . 33		1 0 . 0 . 1 4
Perlička kropenatá Reichenowa Helmeted Guineafowl reichenowi <i>Numida meleagris reichenowi</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Perlička chocholatá Crested Guineafowl <i>Guttera pucherani</i>	2 . 2 . 0		1 . 3 . 0	2 . 1 . 0		1 . 4 . 0
Perlička supí Guinea fowl <i>Acryllium vulturinum</i>	3 . 4 . 0		0 . 1 . 0	0 . 2 . 0	0 . 2 . 0	3 . 1 . 0
Křepelka madagaskarská Madagascar Partridge <i>Margaroperdix madagarensis</i>	6 . 7 . 0	0 . 1 . 0		0 . 1 . 0	1 . 2 . 0	5 . 5 . 0
Křepelka harlekýn Harlequin Quail <i>Coturnix delegorqueti</i>	5 . 5 . 1					5 . 5 . 1

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Páv konžský Congo Peacock <i>Afropavo congensis</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Frankolín žlutohrdlý Yellow-necked Spur-fowl <i>Pternistis leucoscepus</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Vrubozobí Waterfowl <i>Anseriformes</i>						
Husička bažinná Fulvous Whistling Duck <i>Dendrocygna bicolor</i>	6 . 3 . 0	8 . 11 . 5		1 . 0 . 4	3 . 2 . 0	10 . 12 . 1
Husička vdovka White-faced Whistling Duck <i>Dendrocygna viduata</i>	5 . 4 . 0		3 . 4 . 0	2 . 1 . 0		6 . 7 . 0
Kačenka bělohřbetá White-backed Duck <i>Thalassornis leucotis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Kachnice africká Maccoa Duck <i>Oxyura maccoa</i>	1 . 1 . 0		1 . 0 . 0			2 . 1 . 0
Labuť malá Bewick's Swan <i>Cygnus columbianus bewickii</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Husa velká Greylag Goose <i>Anser anser</i>	4 . 2 . 0		3 . 0 . 0	0 . 1 . 0		7 . 1 . 0
Husice šedohlavá South African Shelduck <i>Tadorna cana</i>	1 . 1 . 0	3 . 4 . 0				4 . 5 . 0
Pižmovka ostruhatá Spur-winged Goose <i>Plectropterus gambensis</i>	6 . 6 . 0	1 . 3 . 2		1 . 0 . 1	1 . 1 . 0	5 . 8 . 1
Pižmovka hřebenatá Comb Duck <i>Sarkidiornis melanotos</i>	1 . 3 . 0					1 . 3 . 0
Pižmovka konžská Hartlaub's Duck <i>Pteronetta hartlaubi</i>	3 . 2 . 0	2 . 2 . 1		1 . 0 . 1		4 . 4 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Kachnička pestrá African Pygmy-goose <i>Nettapus auritus</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Husice modrokřídlá Abyssinian Blue-winged Goose <i>Cyanochen cyanopterus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Čírka úzkozobá Marbled Teal <i>Marmaronetta angustirostris</i>	3 . 9 . 0	4 . 2 . 0		0 . 1 . 0	2 . 6 . 0	5 . 4 . 0
Zrzohlávka rudozobá Red-crested Pochard <i>Netta rufina</i>	7 . 4 . 0	1 . 0 . 0		0 . 1 . 0	3 . 0 . 0	5 . 3 . 0
Zrzohlávka rudooká Southern Pochard <i>Netta erythrophthalma</i>	5 . 11 . 0	0 . 1 . 1		0 . 0 . 1	1 . 2 . 0	4 . 10 . 0
Polák malý Ferruginous Duck <i>Aythya nyroca</i>	2 . 2 . 0		2 . 2 . 0			4 . 4 . 0
Čírka modrá Garganey <i>Spatula querquedula</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Čírka tečkováná Hottentot Teal <i>Spatula hottentota</i>	2 . 4 . 1			1 . 3 . 1		1 . 1 . 0
Lžičák pestrý Northern Shoveler <i>Spatula clypeata</i>	3 . 3 . 0					3 . 3 . 0
Lžičák kapský Cape Shoveler <i>Spatula smithii</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Kachna temná South African Black Duck <i>Anas sparsa</i>	1 . 2 . 0	0 . 2 . 0	1 . 0 . 0			2 . 4 . 0
Kachna žlutozobá Yellow-billed Duck <i>Anas undulata</i>	6 . 6 . 0	1 . 1 . 0		0 . 1 . 0		7 . 6 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Kachna madagaskarská Meller's Duck <i>Anas melleri</i>	1 . 10 . 0	4 . 3 . 0		1 . 0 . 0	0 . 5 . 0	4 . 8 . 0
Čírka obecná Green-winged Teal <i>Anas crecca</i>	2 . 6 . 0	2 . 5 . 1		1 . 1 . 1		3 . 10 . 0
Čírka malgašská Madagascar Teal <i>Anas bernieri</i>	7 . 9 . 0	1 . 3 . 1		1 . 1 . 1	1 . 5 . 0	6 . 6 . 0
Čírka popelavá Cape Teal <i>Anas capensis</i>	5 . 3 . 0	1 . 3 . 0		2 . 1 . 0		4 . 5 . 0
Ostralka rudozobá Red-billed Pintail <i>Anas erythrorhyncha</i>	4 . 4 . 0					4 . 4 . 0
Plameňáci Flamingos <i>Phoenicopteriformes</i>						
Plameňák malý Lesser Flamingo <i>Phoeniconaias minor</i>	20 . 0 . 0		20 . 0 . 0			40 . 0 . 0
Plameňák růžový Greater Flamingo <i>Phoenicopterus roseus</i>	39 . 43 . 0	1 . 5 . 3		2 . 3 . 3	2 . 0 . 0	36 . 45 . 0
Měkkozobí Pigeons and Relatives <i>Columbiformes</i>						
Holub skvrnitý Speckled Pigeon <i>Columba guinea</i>	12 . 10 . 6	7 . 6 . 0				19 . 16 . 6
Holub olivový African Olive-pigeon <i>Columba arquatrix</i>	2 . 2 . 0		1 . 0 . 0	2 . 1 . 0		1 . 1 . 0
Holub africký Reichenow's Pigeon <i>Treron calvus</i>	1 . 0 . 2					1 . 0 . 2
Holub sahelský Bruce's Green Pigeon <i>Treron waalia</i>	3 . 1 . 0		0 . 2 . 0			3 . 3 . 0
Hrdlička chechtavá African Collared-Dove <i>Streptopelia roseogri-sea</i>	1 . 1 . 16	0 . 0 . 4		0 . 0 . 1		1 . 1 . 19

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Hrdlička damarská Ring-necked Dove <i>Streptopelia capicola</i>	2 . 2 . 0		0 . 2 . 0			2 . 4 . 0
Hrdlička madagaskarská Madagascar Turtle Dove <i>Nesoenas picturatus</i>	6 . 7 . 2	1 . 1 . 1	1 . 0 . 0	0 . 4 . 0		8 . 4 . 3
Hrdlička senegalská Laughing Dove <i>Spilopelia senegalensis</i>	3 . 5 . 0			0 . 1 . 0		3 . 4 . 0
Hrdlička kapská Namaqua dove <i>Oena capensis</i>	1 . 0 . 0		4 . 3 . 0	1 . 0 . 0		4 . 3 . 0
Stepokurové Sandgrouses <i>Pteroclidiformes</i>						
Stepokur hnědobřichý Chestnut-bellied Sandgrouse <i>Pterocles exustus</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Krátkokřídlí Cranes and Relatives <i>Gruiformes</i>						
Chřástal žlutozobý Black Crake <i>Zapornia flavirostra</i>	0 . 0 . 0		2 . 0 . 0			2 . 0 . 0
Jeřáb paví Black crowned-crane <i>Balearica pavonina</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Jeřáb královský South African GreyCrowned-crane <i>Balearica regulorum</i>	1 . 2 . 0			1 . 0 . 0		0 . 2 . 0
Jeřáb bradavičnatý Wattled Crane <i>Bucconas carunculatus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Jeřáb rajský Stanley Crane <i>Anthropoides paradiseus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Turakové Turacos <i>Musophagiformes</i>						
Turako fialový Violet Turaco <i>Musophaga violacea</i>	0 . 0 . 0		1 . 0 . 0			1 . 0 . 0
Turako rudokorunkatý Ross's Turaco <i>Musophaga rossae</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Sparák naholící Ugogo Black-faced Go- <i>Crinifer personatus</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Tučňáci Penguins <i>Sphenisciformes</i>						
Tučňák brýlový African Penguin <i>Spheniscus demersus</i>	11 . 9 . 0	2 . 2 . 4	6 . 5 . 0	1 . 5 . 4		18 . 11 . 0
Čápi Storks <i>Ciconiiformes</i>						
Marabu africký Marabou Stork <i>Leptoptilos crumeniferus</i>	7 . 4 . 0	2 . 1 . 2		0 . 0 . 2		9 . 5 . 0
Nesyt africký Yellow-billed Stork <i>Mycteria ibis</i>	9 . 10 . 0			0 . 1 . 0	5 . 5 . 0	4 . 4 . 0
Zejozob africký African Openbill <i>Anastomus lamelligerus</i>	4 . 4 . 0	1 . 7 . 0			0 . 3 . 0	5 . 8 . 0
Čáp černý Black Stork <i>Ciconia nigra</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Čáp simbil Abdim's Stork <i>Ciconia abdimii</i>	10 . 6 . 1	0 . 3 . 0			5 . 1 . 1	5 . 8 . 0
Čáp bílý White Stork <i>Ciconia ciconia</i>	3 . 1 . 0		1 . 1 . 0	1 . 0 . 0		3 . 2 . 0
Čáp sedlatý Saddle-billed Stork <i>Ephippiorhynchus</i>	3 . 2 . 0					3 . 2 . 0
Brodívi a pelikáni Pelicans and Relatives <i>Pelecaniformes</i>						
Kolpík bílý Eurasian Spoonbill <i>Platalea leucorodia</i>	14 . 12 . 0	3 . 5 . 1	6 . 3 . 0	4 . 4 . 1		19 . 16 . 0
Kolpík africký African Spoonbill <i>Platalea alba</i>	8 . 8 . 0	3 . 6 . 0		1 . 1 . 0	3 . 3 . 0	7 . 10 . 0
Ibis posvátný Sacred Ibis <i>Threskiornis aethiopicus</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Ibis jihoafrický Bald Ibis <i>Geronticus calvus</i>	3 . 5 . 0					3 . 5 . 0
Ibis hagedaš Hadada Ibis <i>Bostrychia hagedash</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Ibis hnědý Glossy Ibis <i>Plegadis falcinellus</i>	9 . 6 . 2	0 . 0 . 2		1 . 0 . 0		8 . 6 . 4
Kvakoš noční Black-crowned Night Heron <i>Nycticorax nycticorax</i>	3 . 3 . 5	1 . 2 . 0			0 . 0 . 5	4 . 5 . 0
Volavka proměnlivá Striated Heron <i>Butorides striata</i>	3 . 2 . 0	0 . 0 . 2		1 . 0 . 2		2 . 2 . 0
Volavka vlasatá Squacco Heron <i>Ardeola ralloides</i>	2 . 2 . 1					2 . 2 . 1
Volavka rusohlavá Cattle Egret <i>Bubulcus ibis</i>	6 . 2 . 0	2 . 0 . 3		0 . 0 . 2	4 . 0 . 0	4 . 2 . 1
Volavka obrovská Goliath Heron <i>Ardea goliath</i>	2 . 2 . 0		1 . 0 . 0		1 . 0 . 0	2 . 2 . 0
Volavka červená Purple Heron <i>Ardea purpurea</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Volavka černá Black Heron <i>Egretta ardesiaca</i>	0 . 0 . 0		2 . 5 . 0			2 . 5 . 0
Volavka stříbřitá Little Egret <i>Egretta garzetta</i>	1 . 3 . 0	0 . 0 . 2	1 . 0 . 0			2 . 3 . 2
Volavka přímořská Western Reef-Heron <i>Egretta gularis</i>	3 . 1 . 0					3 . 1 . 0
Kladivouš africký Hammerkop <i>Scopus umbretta</i>	4 . 3 . 0	3 . 1 . 0		0 . 1 . 0	2 . 1 . 0	5 . 2 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Pelikán kadeřavý Dalmatian Pelican <i>Pelecanus crispus</i>	5 . 4 . 0	1 . 0 . 3		0 . 0 . 3		6 . 4 . 0
Pelikán bílý White Pelican <i>Pelecanus onocrotalus</i>	6 . 6 . 2	0 . 3 . 0	0 . 0 . 1	0 . 1 . 0	0 . 2 . 3	6 . 6 . 0
Pelikán africký Pink-backed Pelican <i>Pelecanus rufescens</i>	10 . 7 . 0	2 . 2 . 1	1 . 0 . 0	0 . 0 . 1	1 . 1 . 0	12 . 8 . 0
Terejové Gannets, Cormorants and Relatives <i>Suliformes</i>						
Kormorán velký Great Cormorant <i>Phalacrocorax carbo</i>	2 . 0 . 0					2 . 0 . 0
Dlouhokřídlí Shorebirds and Relatives <i>Charadriiformes</i>						
Dytík úhorní Stone Curlew <i>Burhinus oedicephalus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Dytík skvrnitý Spotted Thick-knee <i>Burhinus capensis</i>	1 . 1 . 0	1 . 0 . 0		1 . 0 . 0		1 . 1 . 0
Ústříčník velký Eurasian Oystercatcher <i>Haematopus ostralegus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Tenkozobec opačný Pied Avocet <i>Recurvirostra avosetta</i>	17 . 16 . 2	19 . 26 . 2		3 . 2 . 4	12 . 16 . 0	21 . 24 . 0
Pisila čáponhá Black-winged Stilt <i>Himantopus himantopus</i>	1 . 2 . 0			0 . 1 . 0		1 . 1 . 0
Čejka běločelá Blacksmith Plover <i>Vanellus armatus</i>	3 . 1 . 0	0 . 1 . 0			1 . 0 . 0	2 . 2 . 0
Čejka korunkatá Crowned Lapwing <i>Vanellus coronatus</i>	2 . 3 . 0	7 . 9 . 0		1 . 0 . 0	5 . 6 . 0	3 . 6 . 0
Sovy Owls <i>Strigiformes</i>						
Výreček malý Eurasian Scops-Owl <i>Otus scops</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0

Druh Species	1.1.2023	Narození Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Depart.	31.12.2023
Výr africký Spotted Eagle Owl <i>Bubo africanus</i>	1 . 1 . 0		1 . 0 . 0			2 . 1 . 0
Ketupa bělavá Verreaux's Eagle-Owl <i>Ketupa lactea</i>	1 . 1 . 0		1 . 0 . 0			2 . 1 . 0
Dravci Hawks, Eagles, Kites and Relatives <i>Accipitriformes</i>						
Hadilov pisař Secretarybird <i>Sagittarius serpentarius</i>	2 . 3 . 0	0 . 1 . 0				2 . 4 . 0
Sup bělohlavý Eurasian Griffon <i>Gyps fulvus fulvus</i>	3 . 3 . 0					3 . 3 . 0
Zoborožci Hornbills and Hoopoes <i>Bucerotiforme</i>						
Zoboroh jižní Southern Ground Hornbill <i>Bucorvus leadbeateri</i>	2 . 3 . 0			0 . 1 . 0		2 . 2 . 0
Zoborožec šedý African Grey Hornbill <i>Lophoceros nasutus</i>	0 . 1 . 0		2 . 0 . 0			2 . 1 . 0
Zoborožec šedolící Silvery-cheeked Hornbill <i>Bycanistes brevis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Zoborožec naříkavý Silvery-cheeked Hornbill <i>Bycanistes bucinator</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Zoborožec chechtavý Piping Hornbill <i>Bycanistes fistulator</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Dudkovec stromový Green Woodhoopoe <i>Phoeniculus purpureus</i>	2 . 5 . 0	2 . 1 . 0		0 . 1 . 0		4 . 5 . 0
Srostloprstí Kingfishers and Relatives <i>Coraciiformes</i>						
Mandelík modrobříchý Blue-bellied Roller <i>Coracias cyanogaster</i>	2 . 0 . 0		0 . 2 . 0			2 . 2 . 0
Šplhavci Woodpeckers, Toucans and Relatives <i>Piciformes</i>						
Vousáček červenožlutý Red-andyellow Barbet <i>Trachyphonus erythrocephalus</i>	1 . 2 . 0	2 . 4 . 0		0 . 1 . 0		3 . 5 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Vousáček bradatý Bearded Barbet <i>Pogonornis dubius</i>	1 . 0 . 0		1 . 2 . 0	0 . 1 . 0		2 . 1 . 0
Sokoli <i>Falcons Falconiformes</i>						
Sokolík africký African Pygmy Falcon <i>Polihierax semitorquatus</i>	1 . 1 . 0	0 . 0 . 1		0 . 0 . 1		1 . 1 . 0
Papoušci <i>Parrots Psittaciformes</i>						
Papoušek žako Grey Parrot <i>Psittacus erithacus</i>	3 . 1 . 0		1 . 0 . 0		1 . 0 . 0	3 . 1 . 0
Papoušek šedohlavý Brown-necked Parrot <i>Poicephalus fuscicollis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Papoušek oranžovo-prsý Red-bellied Parrot <i>Poicephalus rufiventris</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Ara ararauna Blue-and-Yellow Macaw <i>Ara ararauna</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Vaza velký Vasa Parrot <i>Coracopsis vasa</i>	4 . 4 . 0				1 . 1 . 0	3 . 3 . 0
Vaza malý Black Parrot <i>Coracopsis nigra</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Agapornis šedohlavý Grey-headed Lovebird <i>Agapornis canus</i>	2 . 1 . 0		2 . 2 . 0	2 . 1 . 0		2 . 2 . 0
Agapornis etiopský Black-winged lovebird <i>Agapornis taranta</i>	8 . 3 . 0	2 . 5 . 1		1 . 1 . 1	6 . 3 . 0	3 . 4 . 0
Agapornis růžovohrdlý Rosy-faced Lovebird <i>Agapornis roseicollis</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Agapornis Fischerův Fischer's Lovebird <i>Agapornis fischeri</i>	0 . 0 . 19	0 . 0 . 3		0 . 0 . 1		0 . 0 . 21
Agapornis škraboškový Masked Lovebird <i>Agapornis personatus</i>	0 . 0 . 3			0 . 0 . 1		0 . 0 . 2

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Agapornis růžovohlavý Nyasa Lovebird <i>Agapornis lilianae</i>	0 . 0 . 50					0 . 0 . 50
Agapornis hnědohlavý Black-cheeked Love- <i>Agapornis nigrigenis</i>	9 . 12 . 23	0 . 0 . 8		2 . 1 . 6		7 . 11 . 25
Pěvci Passerines Passeriformes						
Krkavec bělokrký White-necked Raven <i>Corvus albicollis</i>	2 . 0 . 0		1 . 3 . 0		1 . 1 . 0	2 . 2 . 0
Bulbul zahradní White-vented Bulbul <i>Pycnonotus barbatus</i>	4 . 2 . 0	2 . 2 . 0				6 . 4 . 0
Špaček laločnatý Wattled Starling <i>Creatophora cinerea</i>	4 . 0 . 0			1 . 0 . 0		3 . 0 . 0
Špaček rudokřídlý Red-winged Starling <i>Onychognathus morio</i>	4 . 9 . 0	0 . 0 . 2		1 . 1 . 0	0 . 2 . 0	3 . 6 . 2
Leskoptev dlouhoocasá Long-tailed Glossy Starling <i>Lamprotornis caudatus</i>	2 . 0 . 0					2 . 0 . 0
Leskoptev zlatoprsá Golden-breasted Starling <i>Cosmopsarus regius</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Leskoptev nádherná Superb Starling <i>Lamprotornis superbus</i>	1 . 2 . 0		1 . 0 . 0			2 . 2 . 0
Leskoptev malá Lesser Blue-eared Starling <i>Lamprotornis chloropterus</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Leskoptev purpurová Purple Glossy Starling <i>Lamprotornis purpureus</i>	1 . 2 . 0					1 . 2 . 0
Leskoptev smaragdová Emerald Starling <i>Lamprotornis iris</i>	1 . 2 . 0		2 . 0 . 0	1 . 0 . 0		2 . 2 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Drozdík běločapkový White-crowned Robin Chat <i>Cossypha albicapillus</i>	0 . 1 . 0		1 . 1 . 0			1 . 2 . 0
Snovač bělohlavý White-headed Buffalo Weaver <i>Dinemellia dinemelli</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Snovač rudozobý Red-billed Quelea <i>Quelea quelea</i>	2 . 7 . 0			0 . 1 . 0	2 . 6 . 0	0 . 0 . 0
Snovač africký Yellow-crowned bishop <i>Euplectes afer</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Snovač ohnivý Black-winged Red Bishop <i>Euplectes hordeaceus</i>	1 . 0 . 0			1 . 0 . 0		0 . 0 . 0
Snovač černobřichý Zanzibar Red Bishop <i>Euplectes nigroventris</i>	0 . 1 . 0			0 . 1 . 0		0 . 0 . 0
Vída límcová Red-collared Widow Bird <i>Euplectes ardens</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Snovatec madagaskarský Red Fody <i>Foudia madagascari- ensis</i>	6 . 12 . 0	0 . 0 . 2				6 . 12 . 2
Snovač zahradní Black-headed Weaver <i>Ploceus cucullatus cucullatus</i>	3 . 5 . 8	0 . 0 . 1		0 . 1 . 0		3 . 4 . 9
Snovač zahradní Black-headed Weaver <i>Ploceus cucullatus nigriceps</i>	2 . 0 . 0			1 . 0 . 0		1 . 0 . 0
Snovač černohlavý Black-headed Weaver <i>Ploceus melanoceph- alus</i>	2 . 0 . 0					2 . 0 . 0
Snovač drsnohlasý Golden-backed Wea- ver <i>Ploceus jacksoni</i>	3 . 0 . 4					3 . 0 . 4

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Zlatoprska malá Zebra Waxbill <i>Amandava subflava</i>	0 . 0 . 0		6 . 7 . 1	2 . 2 . 0		4 . 5 . 1
Vrabec kapský Cape Sparrow <i>Passer melanurus</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Vrabec žlutý Sudan Golden <i>Passer luteus</i>	6 . 8 . 3		2 . 2 . 0	2 . 3 . 1		6 . 7 . 2
Vrabec kaštanový Chestnut Sparrow <i>Passer eminibey</i>	2 . 1 . 0			1 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Zvonohlík žlutočelý Yellow-fronted Canary <i>Crithagra mozambica</i>	3 . 0 . 0		0 . 3 . 0	1 . 0 . 0		2 . 3 . 0
Celkem 144 druhů, <i>Total 144 species</i>	456.442.220	92.134.142	136.99.4	86.107.128	148.155.27	931.907.385

Plazi Reptiles Reptilia

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Želvy Tortoises and Turtles <i>Chelonia</i>						
Klapavka běloústá White-lipped Mud Turtle <i>Kinosternon leucostomum</i>	0 . 1 . 0					0 . 1 . 0
Želva obrovská Aldabra Giant Tortoise <i>Aldabrachelys gigantea</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Želva ostruhatá African Spurred Tortoise <i>Centrochelys sulcata</i>	1 . 2 . 0	0 . 0 . 9			0 . 0 . 9	1 . 2 . 0
Želva skalní African Pancake Tortoise <i>Malacochersus tornieri</i>	1 . 2 . 0	0 . 0 . 1		0 . 1 . 0		1 . 1 . 1
Želva pavoukovitá Common Spider Tortoise <i>Pyxis arachnoides</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Želva pardálí Leopard Tortoise <i>Stigmochelys pardalis</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Želva uhlířská Red-footed Tortoise <i>Chelonoidis carbonaria</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Želva paprscitá Radiated Tortoise <i>Astrochelys radiata</i>	8 . 6 . 7	0 . 0 . 3				8 . 6 . 1 0
Želva žlutohnědá tuniská Nabeul Tortoise <i>Testudo graeca nabeulensis</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Krokodýli <i>Crocodylians</i> <i>Crocodylia</i>						
Krokodýl čelnatý Dwarf Crocodile <i>Osteolaemus tetraspis</i>	1 . 2 . 0		1 . 1 . 0			2 . 3 . 0
Krokodýl štítnatý African Slender-snouted Crocodile <i>Mecistops cataphractus</i>	0 . 4 . 0		0 . 1 . 0			0 . 5 . 0
Šupinatí <i>Squamates</i> <i>Squamata</i>						
Ještěři <i>Lizards</i> <i>Lacertiliaa</i>						
Agama malovaná African Redhead Agama <i>Agama picticauda</i>	0 . 0 . 0	0 . 0 . 1	4 . 10 . 0		2 . 5 . 0	2 . 5 . 1
Trnorep skalní Dabb Spiny-tailed Lizard <i>Uromastyx acanthinura</i>	1 . 0 . 0		0 . 1 . 0			1 . 1 . 0
Trnorep zdobený Ornate mastigure <i>Uromastyx ornata</i>	0 . 0 . 0		1 . 1 . 3	0 . 1 . 0		1 . 0 . 3
Agama hardún Giant Painted Agama <i>Stellagama stellio</i>	0 . 0 . 0	0 . 0 . 6	2 . 1 . 4	0 . 0 . 2		2 . 1 . 8
Chameleon pardálí Panther Chameleon <i>Furcifer pardalis</i>	2 . 2 . 0	1 . 4 . 6		0 . 2 . 0		3 . 4 . 6
Leguán zelený Green Iguana <i>Iguana iguana</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Leguán trnitý Merrem's Madagascar Swift <i>Oplurus cyclurus</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Gekončík africký African Fat-tailed Gecko <i>Hemidactylus caudi- cinctus</i>	1 . 2 . 0					1 . 2 . 0
Felsuma Klemmerova Yellow-headed Day- gecko <i>Phelsuma klemmeri</i>	0 . 1 . 0			0 . 1 . 0		0 . 0 . 0
Felsuma Kochova Koch's Day Gecko <i>Phelsuma kochi</i>	1 . 2 . 0					1 . 2 . 0
Felsuma černopruhá Island Day Gecko <i>Phelsuma nigristriata</i>	1 . 0 . 4					1 . 0 . 4
Felsuma Standingova Standing's Day Gecko <i>Phelsuma standingi</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Felsuma grandis Madagascar Giant Day Gecko <i>Phelsuma grandis</i>	2 . 2 . 2			0 . 1 . 0		2 . 1 . 2
Ještěrkovec velký African Plated Lizard <i>Gerrhosaurus major</i>	1 . 0 . 1					1 . 0 . 1
Ještěrkovec Karstenův Karsten's Girdled Lizard <i>Zonosaurus karsteni</i>	0 . 0 . 0		1 . 2 . 0	0 . 1 . 0		1 . 1 . 0
Ještěrkovec čtyřpásý Four-lined Girdled Lizard <i>Zonosaurus quadriline- atus</i>	1 . 1 . 0	0 . 0 . 2				1 . 1 . 2
Mabuja zebrovaná Two-coloured Skink <i>Trachylepis dichroma</i>	4 . 2 . 0			2 . 0 . 0		2 . 2 . 0
Varan stepní Savanna monitor <i>Varanus exanthema- ticus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Hadi Snakes Serpentes						
Hroznýš Dumerilův Dumeril's Ground Boa <i>Acrantophis dumerili</i>	1 . 1 . 0			0 . 1 . 0		1 . 0 . 0
Hroznýš madagaskarský Madagascar Ground Boa <i>Acrantophis madagascariensis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Hroznýš psohlavý Madagascar Tree Boa <i>Sanzinia madagascariensis</i>	1 . 2 . 0	5 . 6 . 0				6 . 8 . 0
Krajta tmavá Burmese Python <i>Python molurus bivittatus</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Krajta královská Royal Python <i>Python regius</i>	1 . 1 . 1					1 . 1 . 1
Krajta písmenková African Rock Python <i>Python sebae</i>	0 . 2 . 0					0 . 2 . 0
Bojga africká Boomslang <i>Dispholidus typus</i>	2 . 1 . 0		3 . 4 . 0	1 . 1 . 0		4 . 4 . 0
Užovka mandarínská Mandarin Ratsnake <i>Euprepiophis mandarinus</i>	2 . 0 . 0					2 . 0 . 0
Užovka madagaskarská Madagascar Giant <i>Leioheterodon</i>	2 . 2 . 0	3 . 3 . 1		1 . 1 . 1	2 . 2 . 0	2 . 2 . 0
Korálovka sedlatá Sinaloan Milk Snake <i>Lampropeltis triangulum</i>	2 . 1 . 3					2 . 1 . 3
Langaha madagaskarská Leaf-nosed Snake <i>Langaha madagascariensis</i>	1 . 0 . 0				1 . 0 . 0	0 . 0 . 0
Lijánovec kapský Twig Snake <i>Thelotornis capensis</i>	4 . 2 . 0	0 . 0 . 9		0 . 0 . 2	1 . 0 . 0	3 . 2 . 7

Druh Species	1.1.2023	Narození Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Depart.	31.12.2023
Užovka sp. Striped House Snake <i>Boaedon lineatus</i>	1 . 2 . 0					1 . 2 . 0
Kobřík kapský African Coral Snake <i>Aspidelaps lubricus</i>	3 . 4 . 0			0 . 1 . 0		3 . 3 . 0
Mamba černá Black Mamba <i>Dendroaspis polylepis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Mamba západoafrická West African Green Mamba <i>Dendroaspis viridis</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Kobra černá Black Forest Cobra <i>Naja melanoleuca</i>	1 . 2 . 0	0 . 0 . 2		0 . 0 . 2		1 . 2 . 0
Kobra kapská Cape Cobra <i>Naja nivea</i>	2 . 2 . 0					2 . 2 . 0
Zmije křovinná Green Bush Viper <i>Atheris chlorechis</i>	1 . 1 . 0					1 . 1 . 0
Zmije Nitscheiova Great Lakes Bush Viper <i>Atheris nitschei</i>	3 . 16 . 0	0 . 1 . 5		1 . 1 . 4	0 . 11 . 0	2 . 5 . 1
Zmije stromová Variable Bush Viper <i>Atheris squamigera</i>	2 . 3 . 0					2 . 3 . 0
Zmije nosorožčí Gaboon Viper <i>Bitis rhinoceros</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Zmije rohatá Desert Horned Sand Viper <i>Cerastes cerastes</i>	1 . 0 . 0					1 . 0 . 0
Užovka sp. Cat-eyed Snake <i>Madagascarophis meridionalis</i>	3 . 3 . 0					3 . 3 . 0
Celkem 53 druhů <i>Total 53 species</i>	68.79.25	9.14.45	13.22.7	5.12.11	6.18.9	79.85.57

Obojživelníci Amphibians Amphibia

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Žaby Frogs Anura						
Žabka pestrá Painted Frog <i>Discoglossus pictus</i>	0 . 0 . 10					0 . 0 . 10
Rákosnička běloskvrnná Whitebelly Reed Frog <i>Heterixalus alboguttatus</i>	0 . 0 . 35	0 . 0 . 40				0 . 0 . 75
Mantela modronohá Tulear Mantella <i>Mantella expectata</i>	0 . 0 . 7					0 . 0 . 7
Mantela zelená Green Mantella <i>Mantella viridis</i>	0 . 0 . 15					0 . 0 . 15
Celkem 4 druhy <i>Total 4 species</i>	0.0.67	0.0.40	0.0.0	0.0.0	0.0.0	0.0.107

Ryby Fish Pisces

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Mnohoploutví Polypterids Polypteriformes						
Bichírek úhořovitý Rope Snake Reedfish <i>Erpetoichthys calabarricus</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Bichir mramorovaný Marbled Bichir <i>Polypterus palmas</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Holobříchí Eels Anguilliformes						
Muréna hvězdovitá Bosch' Moray Eel <i>Echidna nebulosa</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Muréna síťovaná Laced Moray <i>Gymnothorax favagineus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Máloostní Cyprinids Cypriniformes						
Karas zlatý Goldfish <i>Carassius auratus</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 20
Kapr obecný, Koi Common carp, Koi <i>Cyprinus carpio, Koi</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 20

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Přísavka thajská Sucking Loach <i>Gyrinocheilus aymonieri</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Trnoblňší Characins Characiformes						
Patetra šestipruhá Sixbarred Distichodus <i>Distichodus sexfasciatus</i>	0 . 0 . 6					0 . 0 . 6
Afrotetra konžská Congo Tetra <i>Phenacogrammus interruptus</i>	0 . 0 . 12			0 . 0 . 7		0 . 0 . 5
Tetra modrá Cochu's Lilac Tetra <i>Boehlkea fredcochui</i>	0 . 0 . 10			0 . 0 . 7		0 . 0 . 3
Tetra červenoušá Rummy Nose Tetra <i>Hemigrammus rhodostomus</i>	0 . 0 . 12					0 . 0 . 12
Tetra amapanská Tetra <i>Hyphessobrycon amapaensis</i>	0 . 0 . 6			0 . 0 . 2		0 . 0 . 4
Tetra fantomová Black Fantom Tetra <i>Hyphessobrycon megalopterus</i>	0 . 0 . 6			0 . 0 . 3		0 . 0 . 3
Tetra ohnivá Flame Tetra <i>Hyphessobrycon amandae</i>	0 . 0 . 6			0 . 0 . 3		0 . 0 . 3
Neonka modrá Green Neon Tetra <i>Paracheirodon simulans</i>	0 . 0 . 20			0 . 0 . 6		0 . 0 . 14
Sumci Catfish Siluriformes						
Sumouš African Catfish <i>Auchenoglanis sp.</i>	0 . 0 . 7					0 . 0 . 7
Peřovec Schoutedenův Yellow Marbled <i>Synodontis schoutedeni</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Peřovec velkoploutvý Lizardfish <i>Synodontis velifer</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Keříčkovec červenole- mý Harmouth <i>Clarias gariepinus</i>	0 . 0 . 5			0 . 0 . 1		0 . 0 . 4
Krunýřovec mno- hoostný Ancistrus <i>Ancistrus multispinis</i>	0 . 0 . 7					0 . 0 . 7
Panak černopruhý Black-striped Panaque <i>Panaque nigrolineatus</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Trnovec Irwinův Irwin's Megalodoras <i>Megalodoras irwini</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Sumec Doradid <i>Doras sp.</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Pancěvníček zlatopásý Corydoras Catfish <i>Corydoras schultzei</i>	0 . 0 . 6			0 . 0 . 1		0 . 0 . 5
Ostnoploutví Spiny-rayed Fish <i>Perciformes</i>						
Lates nilský Nile Perch <i>Lates niloticus</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Bradáč trikolorový Silver-streak Anthias <i>Pseudanthias ka- shiwae</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Oblohav divukrásný Comet <i>Callopleysiops altivelis</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Parmovec příč- nopruhý Coral Cardinalfish <i>Sphaeramia nemato- ptera</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Chrochtal pruhovaný Striped sweetlips <i>Plectorhinchus dia- grammus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Okatec stříbřitý Diamond Moonfish <i>Monodactylus argen- teus</i>	0 . 0 . 4					0 . 0 . 4

Druh Species	1.1.2023	Narození Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Depart.	31.12.2023
Klípka praporková Butterflyfish <i>Chaetodon auriga</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Pomec císařský Emperor Angelfish <i>Pomacanthus imperator</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Pomec skvělý Blue Girdled Angelfish <i>Pomacanthus navarchus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Tlamovec "calico" Lake Malawi Cichlid <i>Aulonocara "calico"</i>	0 . 0 . 60					0 . 0 . 60
Tlamovec Freibergův Fairy Cichlid <i>Aulonocara jacobfreibergi</i>	0 . 0 . 30					0 . 0 . 30
Tlamovec Stuartův Flavescent Peacock <i>Aulonocara stuartgranti</i>	0 . 0 . 30					0 . 0 . 30
Tlamovec hlavatý Moor's Cichlid <i>Cyrtocara moorii</i>	0 . 0 . 65					0 . 0 . 65
Mbuna Sprengerova Lavender Mbuna <i>Iodotropheus sprengerae</i>	0 . 0 . 25					0 . 0 . 25
Mbuna Trewavasové Trewavas' Mbuna <i>Labeotropheus trewavasae</i>	0 . 0 . 35					0 . 0 . 35
Mbuna Johnsonové Pearl of Likoma <i>Labidochromis joanjohnsonae</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 20
Mbuna příčnopruhá Maylandia <i>Maylandia zebra</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 20
Tlamovec kamenáč Zimbabwe Rock <i>Otopharynx lithobates</i>	0 . 0 . 40					0 . 0 . 40

Druh Species	1.1.2023	Narození Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Depart.	31.12.2023
Utaka protáhlá Haplochromis Fire <i>Protomelas taeniola-</i> <i>tus</i>	0 . 0 . 60					0 . 0 . 6
Mbuna šťihlá Elongate Mbuna <i>Pseudotropheus elon-</i>	0 . 0 . 50					0 . 0 . 5
Utaka Fryerova Lake Malawi Cichlid <i>Sciaenochromis fryeri</i>	0 . 0 . 30					0 . 0 . 3
Tilápie Buttikoferova Cichlid <i>Heterotilapia buettiko-</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 2
Tilápie Maryina Black mangrove cichlid <i>Tilapia mariae</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 2
Klaun očkatý Common Clownfish <i>Amphiprion ocellaris</i>	0 . 0 . 4					0 . 0 . 4
Sapín zelený Green Chromis <i>Chromis viridis</i>	0 . 0 . 20					0 . 0 . 2
Sapín žlutomodrý Yellow Tailed Azur <i>Chrysiptera he-</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Sapínek zlatoocasý Goldtail Demoiselle <i>Chrysiptera parasema</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Komorník běloocasý White-tailed Damsel- <i>Dascyllus aruanus</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Sapín blankytný Caerulean Damsel <i>Pomacentrus caeru-</i> <i>leus</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Pyskoun žlutohřbetý Candy Hogfish <i>Bodianus bimaculatus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
Pyskoun rozpůlený Striped Cleaner Wras- se <i>Labroides dimidiatus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok běloprsý Powder Blue Tang <i>Acanthurus leucoster- non</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Bodlok maskovaný Yellow Mimic Tang <i>Acanthurus pyroferus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok indický Indian Ocean Mimic Surgeonfish <i>Acanthurus tristis</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok dvouskvrnný Two Spot Surgeonfish <i>Ctenochaetus binota- tus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok pestrý Blue Tang <i>Paracanthurus hepa- tus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok Desjardinův Red Sea Sailfin Tang <i>Zebrasoma desjardini</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok žlutý Yellow Sailfin Tang <i>Zebrasoma flavescens</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok hnědý Brown Sailfin Tang <i>Zebrasoma scopas</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Bodlok plachtonoš Pacific Sailfin Tang <i>Zebrasoma veliferum</i>	0 . 0 . 3					0 . 0 . 3
Bodlok fialový Purple Tang <i>Zebrasoma xanthurum</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Ostnovec leopardí Leopard Bushfish <i>Ctenopoma acutirostre</i>	0 . 0 . 2					0 . 0 . 2
Čtverzubci Triggerfish/puffers <i>Tetraodontiformes</i>						
Ostnec Picassův Lagoon Triggerfish <i>Rhinecanthus aculea- tus</i>	0 . 0 . 1					0 . 0 . 1
Celkem 67 druhů <i>Total 67 species</i>	0.0731	0.0.0	0.0.0	0.0.30	0.0.0	0.0.701

Bezobratlí Invertebrates Evertebrata

Druh Species	1.1.2023	Narození Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Depart.	31.12.2023
Korálnatci Sea Anemones Anthozoa						
<i>Anthelia</i> sp.	X					X
<i>Cladiella</i> sp.	X					X
<i>Entacmaea quadricolor</i>	X					X
<i>Litophyton arboreum</i>	X					X
<i>Phymanthus</i> sp.	X					X
<i>Pinnigorgia</i> sp.	X					X
<i>Sinularia</i> sp.	X					X
<i>Sinularia asterolobata</i>	X					X
<i>Sinularia brassica</i>	X					X
<i>Sinularia mollis</i>	X					X
<i>Sinularia polydactyla</i>	X					X
Hadice Brittlestars Ophiuroidea						
<i>Ophiarachna incrassata</i>	1					1
Ježovky Sea urchins Echinoidea						
<i>Diadema setosum</i>	5					5
Plži Gastropods Gastropoda						
<i>Neritina natalensis</i>	0		5			5
<i>Neritina semiconica</i>	0		3			3
Pavoukovci Arachnids Arachnida						
Pavouci Spiders Araneae						
<i>Brachypelma hamorii</i>	0		2			2
<i>Tliltocatl vagans</i>	1					1
Bičovci Whip spiders Amblypygi						
<i>Euphrynichus bacillifer</i>	2		2			4
Štíři Scorpions Scorpionidae						
<i>Heterometrus petersi</i>	3					3
Korýši Crustaceans Crustacea						
<i>Cardisoma armatum</i>	4			2		2
<i>Neocaridina</i> sp.	0		15			X
<i>Porcellio laevis</i>	0		10			X
Mnohonožky Millipedes Diplopoda						
<i>Archispirostreptus gigas</i>	2					2
<i>Odontostreptus sjoestedti</i>	0		5			5
<i>Coromus diaphorus</i>	0		5			5
Stonožky Centipedes Chilopoda						
<i>Scolopendra subespinipes</i>	1		1	1		1
Hmyz Insects Insecta						
Švábi Cockroaches Blattaria						
<i>Archimandrita tessellata</i>	X					X
<i>Gromphadorhina grandidieri</i>	X					X
<i>Gromphadorhina oblongonata</i>	X					X
<i>Lucihormetica subcincta</i>	0		10			X
<i>Therea petiverdana</i>	X		10			X
Brouci Beetles Coleoptera						
<i>Anthia sexmaculata</i>	2					2
<i>Dicronorrhina derbyana layardi</i>	X					X
<i>Dicronorrhina oberthuri conradi</i>	X					X
<i>Chelorrhina savagei</i>	X					X

Druh <i>Species</i>	1.1.2023	Narození <i>Birth</i>	Příchod <i>Arrival</i>	Úhyn <i>Death</i>	Odchod <i>Depart.</i>	31.12.2023
<i>Mecynorrhina ugandensis</i>	X					X
<i>Pachnoda iskuulka</i>	X					X
<i>Prionothea coronata</i>	2		3			5
<i>Pimelia angulata</i>	0		2			2
Polokřídlí Bugs Hemiptera						
<i>Platymeris biguttata</i>	X					X
<i>Platymeris rhadamanthus</i>	X					X
Kudlanky Praying mantises Mantodea						
<i>Sphodromantis lineola</i>	2		1			3
Rovnokřídlí Grasshoppers/Locusts Orthoptera						
<i>Tropidacris cristata</i>	0		8			8
Strašilky Walkingsticks Phasmatoptera						
<i>Achrioptera manga</i>	X					X
<i>Eurycantha calcarata</i>	X					X
<i>Heteropteryx dilatata</i>	X					X
<i>Peruphasma schultei</i>	X					X
<i>Phaenoparas khaoyaiensis</i>	X					X
<i>Phyllium sp.</i>	X					X
<i>Phyllium letiranty</i>	X					X
<i>Phyllium tobeloense galela</i>	X					X
<i>Sungaya inexpectata</i>	X					X
Celkem 52 druhů a forem	25 + X	X	82	3+X	0	59+ X
<i>Total 52 species and forms</i>						

Přehled deponovaných zvířat k 31.12.2023

Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>	Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>
Savci Mammals Mammalia					
Lemur kata Ring-tailed Lemur <i>Lemur catta</i>	10.0	Gmina Walbrzych, Polsko	Tygr ussurijský Amur Tiger <i>Panthera tigris altaica</i>	1.0	Zoo Ohrada, Hluboká n. Vlt., Česko
Komba velká Brown Greater Galago <i>Otolemur crassicaudatus</i>	1.0	Zoo Jihlava, Česko	Mangusta liščí Yellow Mongoose <i>Cynictis penicillata</i>	1.0	J. Bartůněk, Česko
Kočkodan Campbellův Campbell's Monkey <i>Cercopithecus campbelli</i>	1.0	Zoo Jihlava, Česko	Mangusta liščí Yellow Mongoose <i>Cynictis penicillata</i>	7.0	Malkia Park, Slovensko
Kočkodan Bělonosý Putty-nosed Monkey <i>Cercopithecus nictitans</i>	1.0	Zoo Garmendorf, Německo	Pes hyenový African Wild Dog <i>Lycaon pictus</i>	6.0	Malkia Park, Slovensko
Gueréza angolská Tanzanian Black-and-White Colobus <i>Colobus angolensis palliatus</i>	0.2	Zoo Wrocław, Polsko	Medvěd hnědý Brown Bear <i>Ursus arctos</i>	1.0	Státní zámek Náchod, Česko
Gorila nížinná Lowland Gorilla <i>Gorilla gorilla gorilla</i>	0.1	Zoo Praha, Česko	Medojed kapský Ratel <i>Mellivora capensis</i>	1.1	Malkia Park, Slovensko
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan <i>Pongo pygmaeus</i>	1.0	Zoo Bělehrad, Srbsko	Nosorožec širokohubý severní Northern White Rhino <i>Ceratotherium simum cottoni</i>	0.2	OI Pejeta, Keňa
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan <i>Pongo pygmaeus</i>	0.1	Rio Safari Elche, Španělsko	Nosorožec indický Indian Rhinoceros <i>Rhinoceros unicornis</i>	0.1	Zoo Lisabon, Portugalsko

Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>	Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>
Dikobraz jihoafrický African Crested Porcupine <i>Hystrix africaeaustralis</i>	0.1	Zoo Praha, Česko	Göttingenské zakrslé prase Goettingen Miniature Pig <i>Sus scrofa f. domestica</i>	0.1	M. Darvašová, Česko
Dikobraz jihoafrický African Crested Porcupine <i>Hystrix africaeaustralis</i>	0.1	Biotropica, Francie	Žirafa Rothschildova Rothschild Giraffe <i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	0.1	Zoo Liberec, Česko
Tygr ussurijský Amur Tiger <i>Panthera tigris altaica</i>	1.0	Zoo Praha, Česko	Antilopa losí Common Eland <i>Taurotragus oryx</i>	0.2	ČZU Praha, Česko
Ptáci Birds Aves					
Perlička supí Vulturine Guinea fowl <i>Acryllium vulturinum</i>	0.1	J. Glatt, Česko	Kolpík africký African Spoonbill <i>Platalea alba</i>	1.0	J. Glatt, Česko
Kachnice africká Maccoa Duck <i>Oxyura maccoa</i>	1.0	Zoo Plzeň, Česko	Zoborožec šedolící Silvery-cheeked Hornbill <i>Bycanistes brevis</i>	1.0	M. Fess, Česko
Plameňák malý Lesser Flamingo <i>Phoeniconia minor</i>	2.6	Zoo Zlín, Česko	Krkavec bělokrký White-necked Raven <i>Corvus albicollis</i>	0.1	Zoo Liberec, Česko
Turako bělochocholatý White-crested Turaco <i>Tauraco leucolophus</i>	1.0	L. Stránský, Česko	Leskoptev zlatoprsá Golden-breasted Starling <i>Lamprolornis regius</i>	1.0	M. Vaňková, Česko
Jeřáb královský Grey Crowned Crane <i>Balearica regulorum</i>	1.0	J. Glatt, Česko			
Plazi Reptiles Reptilia					
Želva obrovská Aldabra Giant Tortoise <i>Dipsosaurus dorsalis</i>	2.1	Zoo Praha, Česko	Tomistoma úzkohlavá False Gaviál <i>Tomistoma schlegelii</i>	1.1	Zoo Lodz, Polsko
Gaviál indický Ghrial <i>Gavialis gangeticus</i>	0.2	Zoo Berlin, Německo			
Celkem k 31. 12. 2023 <i>Total (on 31st Dec. 2023)</i>				69 zvířat v 30 druzích <i>69 animals of 30 species</i>	

Stádo pakoňů běloocasích v Safari Kempu. (sj)

Zpráva o vztazích mezi propojenými osobami dle §82 ZOK

Zpracovatel: ZOO Dvůr Králové a.s.
se sídlem: Štefánikova 1029, 544 01 Dvůr Králové nad Labem
IČ: 274 78 246
(jako osoba ovládaná)

Ovládající osoba: Královéhradecký kraj
se sídlem: Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové
IČ: 708 89 546
100 % akcií

Vztahy ovládajících a ovládaných osob:

Královéhradecký kraj = zakladatel společnosti ZOO Dvůr Králové a.s.

Smluvní plnění:

V roce 2023 poskytla ovládající osoba na základě „Smlouvy o závazku veřejné služby a podmínkách poskytnutí vyrovnávací platby za plnění závazku veřejné služby“ na provoz částku 61.388.000 Kč jako vyrovnávací platbu na nedotovaná krmiva pro živočichy a osobní náklady vynaložené v souvislosti s poskytováním Služby a 10.000.000 Kč jako vyrovnávací platbu formou účelových investičních finančních prostředků na investiční akci „Rekonstrukce a výstavba chovatelských zařízení pro ohrožené druhy“. Dále navýšila vyrovnávací platbu o částku 19.000.000 Kč poskytovanou ve formě účelových investičních finančních prostředků na nákup pozemků a staveb k rozšíření kulturní památky Afrického safari Josefa Vágnera – termín realizace od 01. 01. 2023 do 31. 12. 2023. Část vyrovnávací platby poskytnuté na provoz byla ve výši 12.000.000 Kč vrácena dne 15. 12. 2023 na účet poskytovatele.

Splněním závazku ve vztahu k uvedeným investičním akcím ze strany ZOO se rozumí provedení uvedených investičních akcí ve výši 10.000.000 Kč v termínu od 01. 01. 2023 do 31. 12. 2024.

Mimosmluvní plnění

V roce 2023 byl na základě „Dohody“ poskytnut osobní automobil k užívání pro služební i soukromé účely předsedovi představenstva společnosti ZOO Dvůr Králové a.s. MVDr. Přemyslu Rabasovi.

Újma

Ovládané společnosti nevznikla v účetním období roku 2023 žádná újma, která by vyplývala ze vztahů, rozhodnutí, opatření, kroků ze strany ovládající osoby, a

proto nebyla zachycena v účetnictví ovládané osoby.

Výčet opatření uskutečněných ovládající osobou:

V roce 2023 nebyla přijata žádná opatření v zájmu nebo na popud ovládající osoby.

Rozhodnutí statutárních orgánů nebyla učiněna proti zájmům společnosti a akcionáře, vždy byla činěna v dobré víře ve prospěch společnosti. Ze svých rozhodnutí neměl statutární orgán žádný osobní prospěch.

Nebyly rozhodnuty žádné významné organizační a právní kroky vedoucí ke změnám majetku či postavení společnosti.

V účetním období roku 2023 nebyly mezi propojenými osobami uzavřeny žádné smlouvy, na jejichž základě dojde k plnění v budoucích letech.

Smluvní vztahy ovládajících osob k jiným ovládaným osobám nejsou.

Prohlašujeme, že údaje uvedené v této zprávě byly připraveny s náležitou péčí.